

Trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem in šolskimi potrebščinami. Velika zaloga albumov in okvirov za fotografije in spomenice, map, tintnikov, listnic in sploh galanterijskega blaga na debelo in drobno, po najnižjih tovarniških cenah.

Dragofin Kribar

(Društvena tiskarna)

Celje, Graška cesta, šte. 1.

Izvršuje vsakovrstne tiskovine od najprostejših do umetniško dovršenih in vsakega obsega. V zalogi ima vedno vse obrazce za posojilnice farne in občinske urade, ces. kr. notarje, odvetnike itd. Naročila se izvršujejo točno in cenó.

Knjigoveznica vsprejema vsakovrstna knjigoveška in galanterijska dela, priprosta, kakor tudi najfinejša, ter je izvršuje kar najhitreje, vkusno in cenó.

Pop. 69. 4. 15.
4.

Visoka politika.

Tisk „Društvene tiskarno“ D. Hribar v Celji.

17504/5

22.329

3.3.1972

Leto 1893.

je navadno leto ter ima 365 dni, med temi je 68 nedelj in praznikov.

Letni vladar je Merkur.

Od vseh planetov našega osolnčja je Merkur solncu najbližji; njegova srednja razdalja od tod znaša le nekoliko nad tretjino zemljine daljave od solнца. Dokajšnja ekscentričnost Merkurjevega pota je dosti večja ko ona drugih večjih planetov, vsled tega se giblje prava razdalja Merkurjeva od solнца med širokimi mejami; največja razdalja znaša namreč 70, najmanjša 45 milijonov kilometrov. Prav tako se menjava razdalja med Merkurjem in zemljo in sicer med 218 in 79 milijoni kilometrov. S tem se vjema tudi jakost luči, ki prihaja od Merkurja. Najsvetlejša je, kedar stoji planet med zemljo in solncem, od zadnjega oddaljen kakih 17° (stopinj), kajti pri manjši razdalji od solнца je krajec njegov premalo svetel. Ker pa Merkur že po dnevi ali v prvem mraku vzhaja in zahaja, zato ne vzbuja v nas tolike pozornosti, četudi je luč njegova dostikrat jačja kakor te ali one zvezde prve vrste.

Merkur dokonča svoj tek okrog solнца v 88 dneh ter je med vsemi najlažji, in sicer 25krat lažji od zemlje. Po teleskopičnem in spektroskopičnem opazovanji so dokazali, da je okoli Merkurja, kakor okoli zemlje ozračje, v katerem je često videti meglene lise.

Še pred kratkim so po starejšem opazovanji trdili, da se Merkur zavrti v 24 urah krog svoje osi. V zadnjem času pa je učenjak Schiaparelli (iz Milana) opazoval lise na tej premičnici in dokazal, da se Merkur enkrat zavrti okrog svoje osi v istem času kakor okoli solнца.

Godovinska števila za leto 1893.

Gregorijanski koledar.

Zlato število	13	Rimsko število	6
Epakta ali lunino kazalo .	XII	Nedeljska črka	A
Solnčni krog	26	Letni značaj ali god. štev.	12

Juljanski koledar.

Zlato število	13	Rimsko število	6
Epakta ali lunino kazalo	XXIII	Nedeljska črka	C
Solnčni krog	26		

Letni časi.

Pomlad se začne 20. sušca ob 10. uri 13 minut zjutraj.
Poletje se začne 21. rožnika ob 6. uri 15 minut zjutraj.
Jesen se začne 22. kimovca ob 8. uri 51 minut zvečer.
Zima se začne 21. grudna ob 3. uri 12 minut zvečer.

Mrkovi.

Leta 1893. solnce dvakrat mrkne, a v naših krajih bomo videli le prvi mrk.

I. Prvi polni solnčni mrk je 16. malega travna. Otemnevati začne sploh ob 1. uri 3 min. popoldne po srednjem dunajskem štetju. Začetek polnega mrka je ob 2. uri popoldne. Vrhunec mrknenja popoldne ob 3. uri 32 min. Konec polnega mrka ob 5. uri 23 min. na večer. Konec otemnevanja sploh zvečer ob 6. uri 20 min. Mrknenje videli bodo skoro v vsi južni Ameriki, na južnem Atlantskem morju, po južnoevropskih deželah, nekoliko tudi v južni Nemčiji, avstroogerskih Alpah in na južnem Ogerskem. Najpopolnejši mrk pa bodo videli v osredji južne Amerike in v afriškem Senegalu. Na Dunaji začne solnce otemnevati ob 4. uri 56 min. 46 sek. popoldne ter jenja ob 5. uri 31 min. 52 sek. popoldne. Največji del mrka ima $\frac{1}{21}$ solnčnega premera. Otemnevati začne južni rob solнца, jenja pa južnovzhodni.

II. Drugi obročasti solnčni mrk je 9. in 10. vinotoka. Začetek otemnevanja v obče 9. vinotoka ob 6. uri 41 min. na večer. Obročasti mrk se začne ob 7. uri 45 min. zvečer. Vrhunec mrknenja ob 9. uri 18 min. zvečer. Obročasti mrk se konča ob 11. uri 27 min. zvečer. Otemnevanje v obče pa jenja 10. vinotoka ob 12. uri 31 min. zjutraj. To mrknenje videli bodo v zapadnem delu severne Amerike, v srednji Ameriki, v severovzhodnem delu Tihega morja in nekoliko tudi v zapadnem delu južne Amerike ter na skrajnem delu severne Azije. Najpopolnejši mrk razteza se skoro le na morje, samo proti koncu ga bodo videli v deželi Peru.

Vidnost premičnic.

Merkur je začetkom leta skrit, 16. svečana pride v zgornjo konjunkcijo (snitje) s solncem ter se prikaže sredi sušca na večernem nebu. Dné 1. malega travna pride v spodnjo konjunkcijo s solncem, in koncem meseca je videti pred solničnim vzhodom. Dné 5. rožnika pride zopet v zgornjo konjunkcijo s solncem ter se pokaže v prvi polovici malega srpana na večernem nebu. Dné 8. velikega srpana pride zopet v spodnjo konjunkcijo, 20. kimovca v zgornjo, 26. listopada zopet v spodnjo, in vendar ga ni moči več videti v drugi letni polovici.

Venera je začetkom leta danica, svetloba njena pa pojema ter zgine še v prvi polovici svečana. Druzega velikega travna pride v zgornjo konjunkcijo s solncem, stopi v teku enega meseca iz solnične bližine ter sveti kot večernica z vedno večjo jakostjo. Še le v zadnjih mesecih leta oddalji se Venera toliko, da mrak ne oslabi svetlobe njene. Koncem grudna zahaja Venera približno štiri ure po solncu.

Mars sveti do začetka velikega srpana, zgine potem polagoma v solničnih žarkih, pride četrtega kimovca v konjunkcijo s solncem ter sveti od vinotoka naprej na jutranjem nebu. Mars hodi celo leto enakomerno, v začetku leta je v ozvezdji rib in zahaja ob pol 11. uri po noči. Sredi svečana je videti v ozvezdji ovna, sredi sušca v ozvezdji bika in v velikem travnu v dvojčkih. O tem času zahaja že ob 10. uri zvečer. Zadnje dni rožnika stopi Mars v rakovo ozvezdje, začetkom velikega srpana pa v levovo. Ko zapušča solnične žarke, kaže se v ozvezdji device, v začetku grudna pride v tehtnico, proti koncu pa v škorpijona. Mars vzhaja pred novim letom ob 5. uri zjutraj.

Jupiter kaže se sprva v ozvezdji rib ter hodi do 19. kimovca na pravo, do prihodnjega leta pa nazaj. V prvih dneh prosinca kulminuje (je na nebesnem temenu) ob 6. uri zvečer ter zahaja po polnoči, to pa vedno bolj zgodaj in v začetku sušca že okrog polu 10. ure. Sredi malega travna prestopi Jupiter v ozvezdje ovno ter zgine še v tem mesecu. S solncem pride v konjunkcijo 28. malega travna. Zadnje dni velikega travna prikaže se zopet na jutranjem nebu in gre v začetku malega srpana v bikovo ozvezdje, kjer tudi ostane do konca leta. Dné 23. velikega srpana je v kvadraturi s solncem ter vzhaja ob 10 $\frac{1}{4}$ uri zvečer. Dne 18. kimovca stoji premičnica prav nasproti solncu ter kulminuje zato o polnoči. Zadnjega grudna pa se vrši kulminacija že ob pol 9. uri zvečer.

Saturna vidimo v ozvezdji device. Premičnica hodi do dné 22. prosinca na pravo, potem pa do 9. rožnika nazaj, do konca leta

pa zopet na pravo. V začetku prosinca vzhaja o polnoči, dné 2. prosinca je v kvadraturi s solncem, 29. sušca stopi prav nasproti solncu ter sveti o tem času vso noč. Dné 1. malega travna kulminuje ob 9³/₄ uri zvečer, dné 1. rožnika pa ob 7³/₄ zvečer. Premičnica pride 27. rožnika v kvadraturu s solncem ter zaide o polnoči. Nato se vedno bolj bliža solncu ter vedno preje zahaja, tako dne prvega velikega srpana ob 9³/₄ uri, dné 1. kimovca ob 8. uri zvečer. V drugi polovici tega meseca zgine Saturn ter pride 8. vinotoka v konjunkcijo s solncem. V začetku listopada vidimo Saturna zopet na jutranjem nebu. Zadnje dnij grudna vzhaja ob pol 2. uri zjutraj.

Uran sveti sprva v ozvezdji device, proti koncu leta pa pride v tehtnico. Do 13. svečana hodi na pravo, potem do 15. malega srpana nazaj in nato zopet na pravo. Uran vzhaja v začetku prosinca ob 3. uri zjutraj, dospe 30. prosinca v kvadraturu s solncem ter se kaže o tem času ob 1. uri zjutraj na jutranjem nebu. Dné 28. malega travna postavi se solncu nasproti ter kulminuje o polnoči. Od tedaj bliža se Uran zopet solncu, dospe 29. malega srpana v kvadraturu ter zaide ob pol 11. uri zvečer. Proti koncu kimovca premičnica zgine, pride 3. listopada v konjunkcijo s solcem ter sveti v grudnu zopet na jutranjem nebu pred solničnim vzhodom.

Neptun stoji v ozvezdji bika ter hodi do 17. svečana nazaj, do 15. kimovca na pravo in potem zopet nazaj. V začetku leta kulminuje ob 9³/₄ uri zvečer, 26. svečana dospe v kvadraturu s solncem ter zaide še le ob 2. uri zjutraj. Prve dni malega travna zahaja Neptun že o polnoči, v velikem travnu pa ob 10. uri zvečer. V konjunkcijo s solncem pride dné 1. rožnika. Proti koncu tega meseca prikaže se Neptun zopet na jutranjem nebu, dospe 5. kimovca v kvadraturu, stoji 4. grudna solncu nasproti ter je do konca leta vso noč viden.

Letni značaj.

Leto 1893. je v obče bolj suho in mrzlo, ko toplo, torej le redko rodovito.

Pomlad. Sušec je sprva topel; mali traven do 25. suh, potem pa mrzel; veliki traven ima v začetku ostre in mrzle dneve.

Poletje. Precej dežja, s katerim se pa zemlja vendar ne okrepi.

Jesen. V začetku dokaj dežja in zgodnja slana. Od srede vinotoka dalje do adventa pa suho vreme.

Zima. Po lepi jeseni nastopi zima naenkrat. Mrzlo je in sneži do svečana, ki je še precej voljan in le v drugi polovici tje do 4. sušca zelo mrzel. Potem nastopijo viharji.

Premakljivi prazniki.

Po Gregorijanskem koledarji.

Ime Jezus	15. prosinca.
Septuagesima	29. prosinca.
Pepelnica	15. svečana.
Mar. Dev. 7. žalostij	24. sušca.
Velika noč	2. malega travna.
Križevo 8., 9. in 10.	velikega travna
V nebohod	11. velikega travna
Binkošti	21. velikega travna
Sv. Trojica	28. velikega travna
Sv. Rešnje telo	1. rožnika.
Jezusovo srce	9. rožnika.
Angeljska nedelja	3. kimovca.
Ime Marijino	10. kimovca.
Rožnenska nedelja	1. vinotoka.
Posvečevanje cerkva	15. vinotoka.
1. adventna nedelja	3. grudna.

Po Julijanskem koledarji.

Triodium	17. prosinca.
Septuagesima	24. prosinca.
Pepelnica	10. svečana.
Velika noč	28. sušca.
Vnebohod	6. velikega travna
Binkošti	16. velikega travna
1. adventna nedelja	28. listopada.

Od božiča do pepelnice je 52 dni ali 7 tednov in 3 dni. Pred-pust ima 39 dni ali 5 tednov in 4 dni. Post se začne 15. svečana konča pa prvega aprila in trpi 46 dni.

Kvaterni posti: 22. svečana, 24. velikega travna, 20. kimovca in 20. grudna.

Državni prepovedani časi.

Javni plesi in bali prepovedani so zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa, 24. in 25. grudna, o veliki noči in binkoštih. — Druge javne veselice n. pr. koncerti in slične muzikalne produkcije, razstave i. t. d. prepovedane so zadnje tri dni velikega tedna in 24. grudna. — Igre v gledališčih prepovedane so zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. R. telesa in 24. grudna. Na ve-

likonočno in binkoštno nedeljo in 25. grudna smejo se glediške igre predstavljati le v dobrodelne namene in z dovoljenjem dotične politične oblasti.

Dvorni prepovedani časi,

kedar so c. k. dvorna gledišča zaprta.

Dne 3. velikega travna (na večer pred smrtnim dnevom Nj. velič. pokojne cesarice Marije Ane). — 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. velič. cesarja Ferdinanda I.). — Vsled posebnih zadržkov prelože se lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

Deželni patroni,

katere časte v različnih deželah avstroogrske monarhije.

Egidij, (1. kimovca), Koroško. — Ciril in Metod (5. malega srpana), Moravsko. — Elija (20. malega srpana), Hrvatsko. — Florian (4. veliga travna), Gornjeavstrijsko. — Jurij (24. malega travna), Kranjsko. — Hedviga (15. vinotoka), Šlesko. — Janez Krstnik (24. rožnika), Slavonija. — Janez Nepomuk (16. velikega travna), Češko. — Jožef (19. sušca), Koroško, Kranjsko, Primorje, Štirsko in Tirolsko. — Ladislav (27. rožnika), Sedmograško. — Leopold (15. listopada), Dolenjeavstrijsko. — Mihael (29. kimovca), Galicija. Rok (16. velikega srpana), Hrvatsko. — Rupert (24. kimovca), Solnograško. — Špiridion (14. grudna), Dalmacija. — Stanislav (7. velikega travna), Galicija. — Štefan, kralj (20. velikega srpana), Ogersko. Virgilij (26. rožnika), Tirolsko (Tridentinska škofija). — Venceslav (28. kimovca), Česko. — Just (2. novembra) Trst in okolica.

Sodnijski prazniki.

Vse nedelje in zapovedani prazniki. Od božiča do sv. treh kraljev. Od cvetne nedelje do velikonočnega pondeljka, na Križevo in v osmini sv. R. telesa.

Kritični dnevi leta 1893.

Glede vremena, potresov in vnetja v rudokopih,
sestavil Rudolf Falb.

Že od leta 1868. opazuje pisatelj teh vrstic, kako povzročča vpliv privlačne sile lune in solnca, kljubu majhnemu teoretičnemu znesku,

vendar tako nagle in visoke morske pritoke ali plime. Iz tega je lahko izvajati, da vplivajo one privlačne sile tudi na ozračje ter na tekoče in plinaste snovi, ki so v zemlji, in da se pogosto vrše zračni prevrati, potresi in razpoki v premogovih jamah prav v onih dneh, v katerih dobimo po računih največjo privlačno moč lune in solnca. Take dneve zove pisatelj kritične, prvič zato, ker so nekaki časovni obratniki ali meje v ravnotežji omenjenih snovij, drugič pa, ker jih uporabljamo pri presojevanji velikosti onega vpliva.

Posamezne lege ozvezdij, kojih vsako za se pomnožuje privlačno silo, so po matematični teoriji o plimi tele:

1. Lunina bližina do zemlje (Perigäum),
2. ekvatorijalna leža lune,
3. solnčna bližina do zemlje (Perihel),
4. ekvatorijalna solnčna leža,
5. mlaji in šipi (Sycygie), katerim prištevamo kot važne činitelje tudi
6. solnčne in lunine mrkove.

Teoretično pripadajo največji zneski v peti oddelek. A ne le to, da posamezne leže dobivajo ali zgubljajo na svoji vrednosti in moči, ampak da se tudi preminjajo v medsebojni razvrstitvi, podeljuje kritičnim dnevom različno vrednost. Po tem navodilu jih delimo v tri skupine z vedno manjšo vrednostjo.

Taki dnevi so v letu 1893:

I. vrste.

[16. mali traven	4,53]	15. veliki traven	4,24
18. sušec	4,49	23. listopad	4,12
25. kimovec	4,33	16. svečan	4,07
25. vinotok	4,31	10. kimovec	4,07

II. vrste.

11. veliki srpan	3,96	14. rožnik	3,81
27. veliki srpan	3,96	1. svečan	3,80
[9. vinotok	3,92]	1. mali traven	3,80
2. sušec	3,92	13. mali srpan	3,75
23. gruden	3,88	2. prosinec	3,71

8. listopad 3,51.

III. vrste.

18. prosinec	3,47	30. veliki traven	3,02
1. veliki traven	3,47	8. gruden	3,02
28. mali srpan	3,39	29. rožnik	2,90

Dnevom pridejane številke označujejo čista razmerna števila različnih pritokov ter so izpeljana iz jednačbe Laplace-ve. Ker se pa on še ne ozira na mrkove, zato so dotičnim dnevom pridejani oklepaji []. Vsled tega treba je prestaviti dotične dneve v naslednjo višjo skupino, tako da bo de n. pr. 9. vinotok 1893 kritičen dan I. vrste.

Posebno pa je še leto 1893. za našo teorijo pomembno, ker zadeneta vkup najbolj kritičen dan v letu in pa solčni mrk.

Znaki onih dnij, v katerih se razodeva zračna plima, in koje zmatramo za njih posebno lastnost, pokazali so se po dolgoletnem opazovanji ti-le:

1. Mnogo barometrijskih minimov ali depresij, viharji in mnogo padavin v obče.

2. Nevihte po zimi ali pa o nenavadnem času (n. pr. po noči in zjutraj).

3. Sneg po letu (v gorovji) ali v krajih, kjer se redko prikaže (n. pr. v južni Italiji in Franciji, v severni Afriki in na obali male Azije).

4. Nevihta in snežno metenje ob istem času in na istem mestu.

5. Prve spomladanske nevihte in prvi jesenski sneg.

6. Vlažni južni veter v hribih, katerega spoznamo po nenadnem južnem vremenu ali po temnomodrem nebu s čudovito prozornim zrakom. Boj med južnim vetrom in severnim tokom, ki se spozna po cirovih oblačkih, ali sploh po oblakih, ki se radi razvlečejo v vzporedne proge, slične meglenim junčkom, ki imajo zopet ne-kake poprečne vzporedne brazde. Pogoste mavrice, prehodni deži in pogosto menjavanje deževja z lepim vremenom, takozvano „apri-lovo vreme“; vse to so posebni znaki kritičnih dnij.

Nasprotni tokovi nastajajo po naši teoriji za vso zemljo v obče vsled zračnega pritiska navzgor v krajih ob ravniku; v posamnih krajih pa po zračnem pritisku, katerega povzročí premočno obsevanje (insolacija), ob gorkem južnem toku (Golfstrom) pa radi toplega zraka, ki kvišku sili.

Iz takih nasprotnih tokov nastajajo po našem mnenji zračni vrtinci na krajih največjega pritiska navzgor in najmanjšega tlaku (depresija), ki še bolj znižavajo depresijo, liki vodeni vrtinci.

Največ depresij, ki vplivajo na severno, zapadno in srednje-evropsko podnebje, gre torej ob južnem toku od jugozapada na severovzhod.

Ker pa tudi lunina in solčna privlačna sila pomnožuje zračni pritisk navzgor, zato se še bolj množe omenjene prikazni za časa visokih plim (ali o kritičnih dneh). Zgoraj navedene znake, po katerih spoznavamo take dnij, pa izvajamo prav iz teh prirodnih pojavov.

Kakor že naneso okolščine sploh in pa predidóče vreme še posebej, prikaže se ta ali oni znak, ali tudi več vkup; pri tem pa je treba v poštev jemati ležo onega kraja z ozirom na črto ali mer zračnega plimovanja.

Kar se pa tiče časa, da začne ozračje plimati, pokazalo se je, da so se teoretično najmočnejše plime vršile dva dni pred preračunjenim kritičnim dnevom. Navadno pa tak polom v zraku hitro mine, zlasti kedar močno in na široko sneži. In prav lahko je potem določeni kritični dan lep in miren. To lepo vreme trpi seveda le kratek čas. Najslabše zračne plime pa se nasprotno kaj rade zakasne za dva ali tri dni, prav tako tudi zlo kritični dnevi, ako je bil poprej dolgotrajen in razprostrt močen zračni tlak ali pa veter vzhodnik.

Umevno je torej, da vplivajo omenjene posledice plimovanja v obče le posredno, ker jih večinoma zakrijejo vremenski nasledki solnčne toplote. Zato se one kažejo najbrže le takrat, kedar so dovolj močne.

Tudi na to prirodno lastnost se je treba ozirati, ker bi sicer samo golo razmišljanje in nelogično preiskavanje le še bolj zamotalo in zmedlo jasni prirodni zakon.

Državne barve evropskih držav.

Angleško: rdeče-modro-belo.

Avstro-Ogersko: črno-rumeno.

Bađensko: rdeče-rumeno.

Bavarsko: modro-belo.

Belgijsko: črno-rumeno-rdeče.

Bolgarsko: belo-zeleno-rdeče.

Črnogorsko: rdeče-belo.

Dansko: rdeče-belo.

Francosko: modro-rdeče-belo.

Grško: belo-modro.

Hansa-mesta: belo-rdeče.

Hesensko: belo-rdeče.

Italija: rdeče-belo-zeleno.

Meklenburško: rdeče-modro-rumeno.

Nemško: črno-belo-rdeče.

Nizozemsko: pomerančasto.

Norveško: črno-rumeno.

Oldenburško: temnomodro-rdeče.

Portugalsko: modro-belo.

Prusko: črno-belo.

Rumunsko: modro-rumeno-rdeče.

Rusko: črno-pomerančasto-belo.

Saksonsko: zeleno-belo.

Srbsko: modro-rdeče-belo.

Špansko: rdeče-rumeno.

Švedsko: rumeno-modro.

Švica: belo-rdeče.

Turško: rdeče.

Virtemberško: črno-rdeče.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 teden.	Počem ko je poteklo 8 dnij. Luk. 2.	
1 Nedelja	Novo leto. Obrezovanje Gospodovo	☾ Polna luna dne
2 Pondelj	Makarij, opat; Korkordij, mučenec	2. ob 2. uri 46 minut zvečer.
3 Torek	Genovefa, dev.; Anter, papež	V začetku
4 Sreda	Tit, škof; Izabela, kraljica	mrzlo, večkrat
5 Četrtek	Telesfor, papež	sneg in megleno.
6 Petek	Sv. 3 kralji ali razglašanje Gospodovo	
7 Sobota	Valentin, škof; Krišpin, škof	
2 teden.	Ko je bil Jezus 12 let star. Luka 2.	☽
8 Nedelja	1. po razgl. Gosp. Severin, opat	Zadnji krajec dne 9. ob 11. uri 34 minut zvečer. Deloma jasno, vetrovno in mrzlo.
9 Pondelj	Julijan in Basilisa, mučenca	
10 Torek	Pavel, puščavnik; Agaton, puščavnik	
11 Sreda	Higin, papež; Pavlin, škof	
12 Četrtek	Ernest, opat; Arkadij, mučenec	
13 Petek	Hilarij, škof; Veronika, dev.	
14 Sobota	Feliks iz Nole	
3. teden	O ženitnini v Kani. Jan. 2.	☼
15 Nedelja	2. po razgl. Gosp. Maver, opat; Izidor	Mlaj dne 18. ob 2. uri 33 minut zjutraj.
16 Pondelj	Marcelij, mučenec; Honorat, škof	Megleno, prav mrzlo.
17 Torek	Anton, puščavnik	
18 Sreda	Priska, mučenica	
19 Četrtek	Kanut, kralj; Agricij, škof	
20 Petek	Fabijan in Boštjan, mučenca	☽
21 Sobota	Neža, devica in mučenica	Prvi krajec dne 25. ob 7. uri 32 minut zjutraj. Večkrat sneg in viharno vreme.
4. teden.	Jezus ozdravi gobovega. Mat. 8.	
22 Nedelja	3. po razgl. Gosp. Vincencij, mučen.	
23 Pondelj	Zaroka Marije Device	
24 Torek	Timotej, škof in mučenec	
25 Sreda	Spreobrnjenje sv. Pavla	
26 Četrtek	Polikarp, škof in mučenec; Pavl, škof	Dolgost dneva: 8 ur 24 minut do 9 ur 24 m.
27 Petek	Janez Zlatoust, cerkveni učenik	Dan narase za 1 uro.
28 Sobota	Karol Vel., cesar; Marjeta, devica	Solnce stopi v znamenje vodnarja dne 19. ob 8. uri 3 min. zvečer.
5. teden.	O delavcih v vinogradu. Mat. 20.	
29 Nedelja	4. po razgl. Gosp. Franz Salezij, škof	
30 Pondelj	Martina, devica in mučenica	
31 Torek	Peter Nolaški, spoz.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Prosinec, trajajoč mraz, 8. sneg, 9. mraz do 15., potem sledi mehko vreme s snegom in dežjem, katero traje do konca meseca.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Ignacij (Ognjeslav), škof in muč.	☾
2 Četrtek	Darovanje Gospod. ali svečnica	☾
3 Petek	Blaž, škof in mučenec; Oskar, škof	Polna luna dne 1. ob 3. uri 16 minut zjutraj.
4 Sobota	Andrej Kor.; Evtihij, mučenec	Sprva mrzlo, potem celo prijetno
6. teden.	O sejalcu in semenu. Luk. 8.	☽
5 Nedelja	Sex. Agata, devica, Japonski muč.	Zadnji krajec dne 8. ob 9. uri zvečer.
6 Ponedelj.	Rotija (Dora), devica in mučenica	Metež in prav mrzlo.
7 Torek	Romuald, opat; Rihard, kralj	☽
8 Sreda	Janez Mat., spoz.; Juvencij, škof	Mlaj dne 16. ob 5. uri 22 minut zvečer.
9 Četrtek	Apolonija, devica in mučenica	☽
10 Petek	Šolastika, devica; Silvan, škof	Ponajveč južno vreme, večkrat sneg in dež.
11 Sobota	Deziderij (Zelko), škof	☽
7. teden.	Jezus ozdravi slepca. Luk. 18.	Prvi krajec dne 23. ob 3. uri 19 m zvečer.
12 Nedelja	Quin. Evlalija, devica; Melecij, škof	Deloma jasno, po noči največ mraz.
13 Ponedelj.	Katarina, devica; Jordan, zveličan	☽
14 Torek	Pust; Valentin (Zdravko), mučenec	Dolgost dneva: 9 ur 27 minut do 10 ur 54 m.
15 Sreda	Pepelnica; Favstin in Jovita, muč. †	☽
16 Četrtek	Julijana, devica in mučenica	Dan narase za 1 uro 27 m.
17 Petek	Silvin, škof; Konstancija †	Solnce stopi v znamenje ribe dne 18. ob 10. u. 34 m. zjutraj.
18 Sobota	Simeon, škof; Flavijan, škof †	
8. teden.	Jezusa hudič izkuša. Mat. 4.	
19 Nedelja	Quad. Konrad, spoznovalec; Viktor, m.	
20 Ponedelj.	Elevterij, škof; Evharij, škof	
21 Torek	Feliks, škof; Maks, škof	
22 Sreda	Stol. sv. Petra v Antijohiji †	
23 Četrtek	Marjeta Kortonska, spokornica	
24 Petek	Matija, apostel; Sergij †	
25 Sobota	Valburga, op.; Sigfrid †	
9. teden.	Jezus se izpremeni na gôri. Mat. 17.	
26 Nedelja	Rem. Nestor, škof, muč.; Porfirij, škof	
27 Ponedelj.	Leander, škof; Baldomir	
28 Torek	Roman, škof; Makarij	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Svečan se prične megleno, dne 5. lepo, potem neprijazno, dne 9. zelo mrzlo, dne 10. pa tako mraz, kakor že veliko let ni bilo, dne 11. in 12. še zelo mraz, 14. pa gorko in deževno in sicer do 27., potem do konca meseca neprijetno, vetrovno in sneg.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Albin, škof †	☾ Polna luna dne 2. ob 5. uri 8 m. zvečer.
2 Četrtek	Simplicij, p.; Bl. Karol	
3 Petek	Kunigunda, cesarica; Avsterij, m. †	
4 Sobota	Kazimir, spokornik; Adrijan, m. †	
10. teden.	Jezus izžene hudiča. Luk. 11.	Nestanovitno, večkrat dež in sneg.
5 Nedelja	Oculi. Friderik (Miroslav)	☽ Zadnji krajec dne 10. ob 6. u. 19 m. zvečer. Večkrat slana in po noči mraz.
6 Ponedelj	Fridolin, opat; Katarina B.	
7 Torek	Tomaž Akvinski; Perpetva	
8 Sreda	Sred posta; Janez od B., spoznov. †	
9 Četrtek	Frančiška, vdova	
10 Petek	40 mučencev; Kaj, mučenec †	
11 Sobota	Heraklij in Kozim, mučenca †	
11. teden.	Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6.	
12 Nedelja	Lät. Gregorij, papež; Maksimilian, m.	☿ Mlaj dne 18. ob 5. uri 39 min. zjutraj. Oster sever, potem popolnoma prijetno.
13 Ponedelj.	Rozina vd.; Evfrazija, dev.	
14 Torek	Matilda, kraljica; Evtihij, mučenec	
15 Sreda	Longin, muč.; Felicita, dev., muč. †	
16 Četrtek	Heribert, škof; Evgenija, mučenica	
17 Petek	Jedert, devica; Patricij, škof †	
18 Sobota	Edvard, kralj; Ciril Jeruzalem., škof †	
12. teden.	Judje hočejo Jez. kamenjati. J. 8.	
19 Nedelja	Jud. Jožef, ženin Device Marije	♃ Prvi krajec dne 24. ob 10. uri 39 m. zvečer. Megleno in dokaj hladno. Dolgost dneva: 10 ur 57 m. do 12 ur 46 m. Dan narase za 1 uro 49 m. Solnce stopi v znamenje ovna dne 20. ob 10. u. 13 m. zjutraj.
20 Ponedelj.	Nik.; Joahim, oče D. M.	
21 Torek	Benedikt, opat; Serapijon, škof	
22 Sreda	Oktavijan, mučenec	
23 Četrtek	Viktorijan, mučenec †	
24 Petek	Marija 7 žalosti; Gabrijel †	
25 Sobota	Oznanenje Device Marije †	
13. teden.	Jezus jezdi v Jeruzalem. Mat. 21.	
26 Nedelja	Cvetna nedelja. Emanuel; Teodor, šk.	☉
27 Ponedelj	Rupert, škof; Frobonij, opat	
28 Torek	Guntram; Janez, pušč.	
29 Sreda	Ciril, škof; Avgusta, mučenica †	
30 Četrtek	Veliki četrtek, Kvirin, muč. †	
31 Petek	Veliki petek, Modest, škof †	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Sušec, od začetka do 22. ponajveč mrzel, dne 22. gorak dež, dne 26. zjasni se in nastane prijetno gorko, poslednji dan hladno.

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sobota Velika sobota. Hugon, škof †	☾
14. teden.	Jezus vstane od smrti. Marko 16.	☾ Polna luna dne 1. ob 8. uri 23 m. zjutraj. Nestanovitno, večkrat dež in gorko.
2	Nedelja Velika noč ali vstajenje Gospodovo	☾
3	Ponedelj Veliki ponedeljek. Rihard, škof	☾ Zadnji krajec dne 9. ob 0 uri 41 m. opoludne. Hladno, večkrat in snežinke.
4	Torek Izidor, škof; Rozamila	
5	Sreda Vincencij Fer., spozn.; Julijana	
6	Četrtek Sikst, p.; Celestin, papež	
7	Petek Herman, bl.; Evgesip	
8	Sobota Dioniz, škof; Albert, škof	
15. teden.	Jezus se prikaže pri zapr. vratih. J. 20.	
9	Nedelja 1. povelikon., (bela). Marija Kleofa	
10	Ponedelj. Ecehijel, p.; Antonij, m.	
11	Torek Leon Vel., papež; Betina, devica	
12	Sreda Julij, p.; Saba, muč. (Božje glave)	
13	Četrtek Hermenegild, mučenec	
14	Petek Tiburcij m.; Lambert, šk.	
15	Sobota Anastazija; Helena, ces.	
16. teden.	Jez. se imenuje dobrega pastirja. J. 10.	
16	Nedelja 2. povelikonočna. Turibij, škof	
17	Ponedelj. Rudolf, škof	
18	Torek Apolonij, mučenec	
19	Sreda Krescencija; Leon IX., pap.; Ema, vd.	
20	Četrtek Sulpicij, muč.; Marcelin, muč.	
21	Petek Anzelm, škof; Bruno, spozn.	
22	Sobota Sotor in Kajetan, papež in mučenec	
17. teden.	Jezus napove svoj odhod. Jan 16.	
23	Nedelja 3. povelikonočna. Adalbert (Vojteh)	
24	Ponedelj. Jurij, mučenec; Bona, muč.	
25	Torek Marko, evangelist	
26	Sreda Klet, papež; Marcelin, p.	
27	Četrtek Peregrin, duh.; Anastazij, p.	
28	Petek Vital, mučenec; Pavel od križa, sp.	
29	Sobota Peter, mučenec; Robert, opat	
18. teden.	Jezus obeta učencem sv. Duha. J. 16.	
30	Nedelja 4. povelikonočna. Katarina S., devica	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Mali traven bode mrzel in suh do 15., od 25. do konca meseca gorko, dne 28. grom, a ostane gorko.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Pondelj.	Filip in Jakob, apostola	☾ Polna luna dne 1. ob 6. uri 28 m. ponoči. Ponajveč oblačno in do- kaj hladno.
2	Torek	Atanazij, škof; Žiga (Sigmund)	
3	Sreda	Najdba sv. Križa	
4	Četrtek	Florijan (Cvetko), mučenec	
5	Petek	Pij V., papež; Gothard, škof	
6	Sobota	Janez evangelist, pred I. vrati	
19. teden.		Jezus uči o moči molitve. J. 16.	
7	Nedelja	5. povelikonočna. Stanislav, škof	☽ Zadnji krajec dne 9. ob 3. uri 30 m. zjutraj. Nestanovitno, ponajveč gorko vreme.
8	Pondelj.	Prikaz. Mihaela arhangela	
9	Torek	Gregor Nac., škof, cerkv. uč.	
10	Sreda	Izidor, spoznovalec	
11	Četrtek	Kristusov vnebohod; Mamert, škof	
12	Petek	Pankracij, muč.; Epifanij, škof	
13	Sobota	Servacij, škof; Glicerija, muč.	
20. teden.		Jez. govori o pričev. sv. Duha. J. 15 in 16.	
14	Nedelja	6. povelikonočna. Bonifacij, mučenec	☽ Mlaj dne 15. ob 11. uri 52 min. ponoči. Hladno in več- krat dež.
15	Pondelj.	Sofija, mučenica; Hilarij, op.	
16	Torek	Janez Nepomuk, mučenec	
17	Sreda	Paskal, spoznovalec; Ubald, škof	
18	Četrtek	Feliks (Srečko), duh.; Venancij	
19	Petek	Celestin, papež; Ivo, spoz.	
20	Sobota	Bernardin, spoznovalec; Bazila, d. †	
21. teden.		Jez. govori o sv. Duhu in ljubezni. J. 14.	
21	Nedelja	Binkoštna nedelja; Feliks, Kant.	☽ Polna luna dne 30. ob 4. uri 30 m. popoldne. Dan narase za 1 uro 15 min. Dolgost dneva: 14 ur 29 m. do 15 ur 44 m.
22	Pondelj.	Binkoštni pondeljek; Julija d., m.	
23	Torek	Deziderij škof; Andrej, Bob.	
24	Sreda	Kvatre. Ivana, vdova; M. D. pom. †	
25	Četrtek	Urban (Vrban), papež	
26	Petek	Filip Neri	
27	Sobota	Janez P.; Magdalena Pac., dev. †	
22. teden.		Meni je vsa oblast dana. Mat. 28.	
28	Nedelja	1. pobinkoštna. Sv. Trojica; Viljem	☼ Solnce stopi v znamenje dvoj- čkov dne 20. ob 9. u. 53 m. zveč.
29	Pondelj.	Maksim, škof; Feliks I., p.	
30	Torek	Ferdinand, kralj; Feliks L., p.	
31	Sreda	Angela M., mučenica	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Veliki traven, lepo vreme traje do 6., a po dnevi vetrovno in neprijazno, od 8. do 18. pa zelo gorko, 25. do 29. gorak dež, potem do konca rodovito.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek	Sv. Rešnjo Telo ; Gracijana, muč.	☾
2 Petek	Erazem, škof; Blandina in tov.	Zadnji krajec dne 7. ob 2. u.
3 Sobota	Klotilda, kraljica; Cecilij, sp.	49 m. popolud.
23 teden.	Prilika o veliki večerji. Luk. 14.	Večkrat nevihta, ploha in toča.
4 Nedelja	2. pobinkoštna. Kvirin, škof	☉
5 Ponedelj.	Bonifacij (Dobromil), škof	Mlaj dne 14. ob 6. uri 56 min.
6 Torek	Norbert, škof	zjutraj.
7 Sreda	Lukrecija; Robert, opat; Pavl, škof	Ponajveč gorko, suho vreme.
8 Četrtek	Medard, škof	
9 Petek	Srce Jez.; Primož in Felicijan, muč.	
10 Sobota	Marjeta, mučenica	
24 teden.	Prilika o zgubljeni ovci. Luk. 15.	
11 Nedelja	3. pobin. Barnaba, ap.; Marcijan, m.	☽
12 Ponedelj.	Janez Fak., spoz.	Prvi krajec dne 21. ob 3. u. 43 min. zjutraj.
13 Torek	Anton Padvanski, spoznovalec	Vročje in soparno, večkrat nevihta.
14 Sreda	Bazilij, škof; Dragojila	
15 Četrtek	Vid; Modest in tov., mučenci	
16 Petek	Beno V.; Franc Reg., sp.	
17 Sobota	Adolf, škof; Lavra	
25 teden.	O velikem ribjem vlakcu. Luk. 5.	☽
18 Nedelja	4. pobin. Marka in Marc.	Polna luna dne 29. ob 7. uri 31 min. zjutraj.
19 Ponedelj.	Gervazij in Protazij, muč.; Julijana	Nestanovitno in večkrat dež.
20 Torek	Silverij, papež, mučenec	Dolgost dneva: 15 ur 46 min. do 16 ur. Dan narase do 21. za 15 m., potem do konca skrajša za 1 m.
21 Sreda	Alojzij (Vekoslav), spoznovalec	Solnce stopi v znamenje raka dne 21. ob 6. u. 15 min. zjutraj.
22 Četrtek	Pavlin, škof; Cenon, škof	Zač. poletja.
23 Petek	Eberhard, škof; Ahacij, muč.	
24 Sobota	Janez Krstnik (rojstvo)	
26 teden.	O farizejski pravičnosti. Mat. 5.	
25 Nedelja	5. pobin. Prosper, škof; Viljem, opat	
26 Ponedelj.	Janez in Pavl, mučenca	
27 Torek	Vladislav, kralj; Hema, vdova	
28 Sreda	Leon II., papež	†
29 Četrtek	Peter in Pavl, apostola	
30 Petek	Spomin Pavla, apostola	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Ržni cvet je v začetku gorak, od 9. do 10. dež, nato zgodnja megla do 13., pozneje deževni dnevi do 23., potem lepo do konca meseca.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sobota	Teobald, puščavnik; Pambo	
27. teden.		Jezus nasiti 4000 mož. Marka 8.	☽
2	Nedelja	6. pobin. Obis. Devica Marije;	Zadnji krajec dne 6. ob 11. u.
3	Pondelj.	Helijodor, škof; Bertram, škof	11 m. ponoči.
4	Torek	Urh, škof; Berta, devica	Prav gorko, soparno in suho.
5	Sreda	Ciril in Metod, škofa	
6	Četrtek	Izajija; Dominika, devica mučenica	
7	Petek	Vilibald, škof; Benedikt IX., papež	☉
8	Sobota	Kilijan, škof; Elizabeta, kraljica	Mlaj dne 13. ob 1 uri 53 min. ponoči.
28. teden.		O lažnjivih prerokih. Mat. 7.	Ponavljajoče nevihte in dež.
9	Nedelja	7. pobin. Anatolija	☽
10	Pondelj.	Amalija, dev.; Felicita s 7 šin.	Prvi krajec dne 20. ob 6. uri 8 min. zvečer.
11	Torek	Pij I., papež; Veronika, devica	Vzdržema vroči dnovi, večkrat dež.
12	Sreda	Henrik; Mohor in Fortunat, muč.	
13	Četrtek	Marjeta, devica mučenica; Anaklet p.	
14	Petek	Bonaventura, škof, uč.; Kamil	
15	Sobota	Henrik I., ces.; Vladimir, kralj	
29. teden.		O krivičnem hišniku. Luk. 16.	
16	Nedelja	8. pobin. Marija škapulirska	☽
17	Pondelj.	Aleš, sp.; Marcelina, devica	Polna luna dne 28. ob 9. uri 15 min. zvečer.
18	Torek	Friderik (Miroslav), škof	Večkrat neznatni dež.
19	Sreda	Avreljija; Vincenc Pavl., spoznovalec	
20	Četrtek	Elija, prerok; Marjeta, devica, muč.	
21	Petek	Danijel, prerok; Olga, vojvodinja	
22	Sobota	Marija Magdalena, spokornica	
30. teden.		Jezus se nad Jeruzalemom joka. L. 19.	Dolgost dneva: 15 ur 59 min. do 15 ur 1 m. Dan se skrajša za 58 min.
23	Nedelja	9. pobin. Apolinar, škof; Liborij, škof	☉
24	Pondelj.	Kristina, devica; Ursicin, škof	Solnce stopi v znamenje leva dne 22. ob 5. uri zvečer. Začetek pasjih dnij.
25	Torek	Jakob, apostelj; Krištov, mučenec	
26	Sreda	Ana, mati Marije Device	
27	Četrtek	Pantaleon, mučenec; Bertold, spoz.	
28	Petek	Viktor; Inocencij, papež	
29	Sobota	Marta, devica; Olaf, kr.	
31. teden.		O farizeju in colnarju. Luk. 18.	
30	Nedelja	10. pobin. Abdon in Senen, mučenca	
31	Pondelj.	Ignacij (Ognjeslav), spoz.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Mali srpan, v začetku velika vročina, dne 5. začne deževati in dežuje neprestano do 21., potem lepo in gorko do konca meseca.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Torek	Vezi Petra, apostelja; Makab. br.	☾ Zadnji krajec dne 5. ob 5. uri 29 m. zjutraj. Ponajveč jasno in neznosna vročina.
2	Sreda	Porcijunkola; Alfonz L., sp.	
3	Četrtek	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova	
4	Petek	Dominik, spozn.; Aristarh, sp.	
5	Sobota	Marija Devica snež.; Ožbolt, kr.	
32. teden.		Jezus ozdravi gluhomutca. Mark. 7.	☉ Mlaj dne 11. ob 9. uri 53 min. zvečer. Večkrat nevihta in toča.
6	Nedelja	11. pobin. Gospodovo spremenjenje	
7	Pondelj	Kajetan, sp.; Donat, šk.	
8	Torek	Cirijak; Larg in Smaragd, muč.	
9	Sreda	Roman, mučenec; Domicijan, škof	
10	Četrtek	Lovrencij, muč.; Hugon, škof	
11	Petek	Suzana, devica; Filomena, dev., muč.	☽ Prvi krajec dne 19. ob 10. uri 57 m. zjutraj. Nestanovitno in večkrat ploha.
12	Sobota	Klara, devica; Hilarija, muč.	
33. teden.		O usmiljenem Samaritanu. Luk. 10.	
13	Nedelja	12. pobin. Hipolit in Kasijan, muč.	
14	Pondelj	Evzebij, sp.; Anastazija, dev. †	
15	Torek	Vnebovz. Marije Device. Vel. Gosp.	
16	Sreda	Rok, spozn.; Hijacint, duh.	☽ Polna luna dne 27. ob 9. uri 48 m. zjutraj. Deloma jasno, hladne noči. Dolgost dneva: 15 ur 0 m. do 13 ur 27 m. Dan se skrajša za 1 uro 33 m.
17	Četrtek	Liberat, muč.; Benedikta, op.	
18	Petek	Helena, cesarica; Agapit, mučenec	
19	Sobota	Ludovik Tol. (Ljudevit), škof	
34. teden.		Jezus ozdravi deset gobovih. Luk. 17	
20	Nedelja	13. pobin. Joahim, oče D. M.	☀ Solnce stopi v znamenje device dne 22. ob 11. uri 53 min. zvečer. Konec pasjih dnij.
21	Pondelj	Joana Frančiška, vdova; Adolf	
22	Torek	Timotej, muč.; Hipolit, škof	
23	Sreda	Filip Ben., spoz.; Bogovoljka	
24	Četrtek	Jarnež, apostelj; Ptolomej, škof, muč.	
25	Petek	Ludovik (Ljudevit), kralj	
26	Sobota	Gebhard; Cefirin, papež; Samuel, pr.	
35. teden.		Jezus razlaga božjo previdnost. Mat. 6.	
27	Nedelja	14. pobin. Srce Marije. Jožef Kalist	
28	Pondelj	Avguštin, škof	
29	Torek	Obglavljenje Janeza Krstnika	
30	Sreda	Roza Lim., dev.; Hermet, muč.	
31	Četrtek	Rajmund, spozn.; Amat, škof	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Veliki srpan v začetku vročina, dne 5. do 19. deževno, potem prav lepi dnevi, naposled nestanovitno vreme do konca meseca.

Dan		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Petek	Egidij, spozn.; 12 bratov	☾ Zadnji krajec dne 3. ob 10. uri
2	Sobota	Štefan, kralj; Antonin, muč.	
36. teden. Jezus obudi mladeniča v Najmu. L. 7.			47 m. zjutraj. Ne prevroči dnevi in večkrat megla.
3	Nedelja	15. pobin. Angeljska. Serafina	☀ Mlaj dne 10. ob 8. uri 10 min. zjutraj
4	Ponedelj.	Rozalija Pal., dev.	
5	Torek	Lovrencij Just., škof; Viktorin, škof	☁ Jesenska megla, dnevi prijetni.
6	Sreda	Hermogen, muč.; Onesifor	
7	Četrtek	Regina, dev. m.; Albin (Zoran), škof	☾ Prvi krajec dne 18. ob 5. uri 24 min. zjutraj.
8	Petek	Marijino rojstvo ali Mala Smarnica	
9	Sobota	Gorgonij, muč.	
37. teden. Jezus ozdravi vodeničnega. Luk. 14.			☀ Polna luna dne 25. ob 9. uri 28 min. zvečer.
10	Nedelja	16. pobin. Ime Marije. Nikolaj Tol.	☁ Nestanovitno, večkrat vetrovno in dež.
11	Ponedelj.	Protazij in Hijacint, m.	
12	Torek	Macedonij, škof; Tobija	☀ Dolgost dneva: 13 ur 24 min. do 11 ur 43 m.
13	Sreda	Virgilij, muč.; Amijat (Ljubivoj)	
14	Četrtek	Povikš. sv. križa; Notburga	☀ Dan se skrajša za 1. uro 41 m.
15	Petek	Nikomed, muč.; Evfemija, muč.	
16	Sobota	Ljudmila, vdova; Kornelij, pap.	
38. teden. O največji zapovedi. Mat. 22.			☀ Solnce stopi v znamenje tehtnice dne 22. ob 8. uri 51 min. zvečer. Začetek jeseni.
17	Nedelja	17. pobin. Hildegard; Lambert, škof	
18	Ponedelj.	Tomaž Vil., škof	☀ Začetek jeseni.
19	Torek	Januvarij, škof, muč.	
20	Sreda	Kvat. Evstahij, muč.; Suzana, dev. †	☀ Začetek jeseni.
21	Četrtek	Matevž, apostelj	
22	Petek	Mavricij, muč.; Toma Vil. †	☀ Začetek jeseni.
23	Sobota	Tekla, d. m.; Zofija, d. m. †	
39. teden. Jezus ozdravi mrtvoudnega. Mat. 9.			☀ Začetek jeseni.
24	Nedelja	18. pobin. Rupert; Gerard, škof	
25	Ponedelj.	Kleofa, sp.; Firmin, šk.	☀ Začetek jeseni.
26	Torek	Ciprijan, muč.; Justina, devica, muč.	
27	Sreda	Kozma in Damijan, muč.	☀ Začetek jeseni.
28	Četrtek	Vencelj, kralj; Evstahija, devica	
29	Petek	Mihael, arhangelj; Timeon, škof	☀ Začetek jeseni.
30	Sobota	Hijeronim, cerkveni uč.; Honorij, šk.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Kimovec, v začetku do 4. lepo, gorko in dež, potem grom, pozneje lepo vreme do 20., dne 30. dež.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
40. teden.	Prilika o kraljevi ženitnini. Mat. 22.	☾
1 Nedelja	19. pobinkošt. Rožn. venca. Remigij	Zadnji krajec dne 2. ob 4. uri 24 m. zvečer. V začetku dež, pozneje prijetno. ☉
2 Ponedelj.	Leodegar, škof	
3 Torek	Kandid, spozn.; Evald, muč.	
4 Sreda	Frančišek Ser.	
5 Četrtek	Placid in tovariša, muč.; Gala, vdova	
6 Petek	Brunon, opat; Fida, muč.	
7 Sobota	Justina, devica; Marko, papež	
41. teden.	Jezus ozdravi kraljevega sina. Jan. 4.	☾
8 Nedelja	20. pobin. Brigita, vdova; Simeon, sp.	Večkrat megla, in prijetno. ☉
9 Ponedelj.	Dionizij, škof, muč.	
10 Torek	Frančišek Borg., spozn.	
11 Sreda	Nikazij, škof, muč.	
12 Četrtek	Maksimilijan, škof, muč.	
13 Petek	Koloman, muč.; Edvard, kralj	
14 Sobota	Kalist, papež; Domicijan, škof	
42. teden.	Prilika o kraljevem računu. Mat. 18.	☾
15 Nedelja	21. pobin. Posv. cerkvá. Terezija, d.	Polna luna dne 25. ob 8. uri 33 min. zjutraj. Vetrovno, mrzlo in večkrat dež. ☉
16 Ponedelj.	Gali, opat	
17 Torek	Hedviga, kraljica; Viktor, škof	
18 Sreda	Luka, evangelist; Asklepijad	
19 Četrtek	Peter Alk., spozn.; Etbín, opat	
20 Petek	Felicijan, škof, muč.; Vital, škof	
21 Sobota	Uršula, devica, muč.; Hilarijon, op.	
43. teden.	Dajte cesarju, kar je cesarjevega. M. 22.	☾
22 Nedelja	22. pobin. Kordula, dev. m.; Saloma	Zadnji krajec dne 31. ob 11. u. 47 m. ponoči. ☉
23 Ponedelj.	Janez Kap., spozn.; Etbín, opat	
24 Torek	Rafael, arhangelj; Everget, škof	
25 Sreda	Krišpin, mučenec; Bonifacij, papež	
26 Četrtek	Amandij; Evarist, papež, muč.	
27 Petek	Frumencij, škof; Sabina, muč.	
28 Sobota	Simon in Juda, apostola	
44. teden.	Jezus obudi Jairovo hčer. Mat. 9.	☾
29 Nedelja	23. pobinkošt. Narcis, šk.; Hijacint, m.	Solnce stopi v znamenje skorpijona dne 23. ob 5. uri 25 m. zjutraj. ☉
30 Ponedelj.	Klavdij, muč.; Marcelj, muč.	
31 Torek	Volfgang (Volbenk), škof †	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Vinotok prične z dežjem, do 13. in 14. oblačno, 15. in 16. lepo, gorko do 24. dež, potem zopet lepo, od 29. do konca meseca megla in hladno.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Vsi svetniki	
2 Četrtek	Vseh vernih duš; Just, muč.	☉
3 Petek	Hubert, škof; Malahija, škof	Mlaj dne 8. ob
4 Sobota	Karol B. (Dragotin), škof; Agrikola	2. uri 2 minut
45. teden.	Jezus pomiri vihar na morju. Mat. 8.	popoludne.
		Deloma jasno,
		prijetni dnevi.
5 Nedelja	24. pobin. Emerik, sp.; Caharija, duh.	
6 Pondelj.	Lenart, opat; Sever, škof, muč.	☽
7 Torek	Engelbert, škof; Prosdocim, škof	Prvi krajec dne
8 Sreda	Bogomir (Gottfried)	16. ob 6. uri 50
9 Četrtek	Božidar, muč.; Benon, muč.	m. zvečer.
10 Petek	Andrej Avel., spozn.	Mrzlo, večkrat
11 Sobota	Martin (Davorin), škof	dež in sneg.
46. teden.	O dobremu semenu in ljuliki. Mat. 13.	
12 Nedelja	25. pobin. Martin p. m.; Avrelij, škof	☽
13 Pondelj.	Stanislav Kostka, spozn.,	Polna luna dne
14 Torek	Venerand, muč.; Serapijon, muč.	23. ob 7. uri 14
15 Sreda	Leopold, vojvoda; Jedert, dev.	minut zvečer.
16 Četrtek	Otmар, opat; Edmund, škof	Oblačno, megla
17 Petek	Gregorij, škof; Hugon, škof	in neprijetno.
18 Sobota	Odon, op.; Evgen, sp.	
47. teden.	O gorčičnem semenu in kvasu. Mat. 13.	☽
		Zadnji krajec
		dne 30. ob 10.
		u. 13 m. zjutraj.
		Deloma jasno,
		megla in mraz.
19 Nedelja	26. pobin. Elizabeta, kraljica	
20 Pondelj.	Feliks Val., sp.; Edmund, kraj	
21 Torek	Darovanje Marije Device	
22 Sreda	Cecilija, devica, muč.	Dolgost dneva:
23 Četrtek	Klemen, papež, muč.; Felicita, muč.	9 ur 54 minut
24 Petek	Janez od križa, spoz.	do 8 ur 40 m.
25 Sobota	Katarina, dev., muč.; Jukunda, dev.	Dan se skrajša
48. teden.	O razdejanju Jeruz. in o sodbi. M. 24.	za 1. uro 14 m.
26 Nedelja	27. pobin. Konrad, škof; Peter, šk., m.	
27 Pondelj.	Virgilj, škof; Valerijan, škof	Solnce stopi v
28 Torek	Sosten, muč.; Eberhard, škof	znamenje strelca
29 Sreda	Saturnin, muč.; Filomen, muč.	dne 22. ob
30 Četrtek	Andrej, apostelj; Kastul, muč.	2. uri 17 min.
		zjutraj.

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Listopad se prične lepo, dne 5. in 6. veter, nato dva dni dež, pozneje zopet lepo do 16., dne 17. oblačno in mraz do 28., potem dež do konca meseca.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek	Eligij, škof; Natalija	☉ Mlaj dne 8. ob 8. uri 46 min. zjutraj.
2 Sobota	Bibijana, dev. muč.; Kromacij, šk.	
49. teden.	O poslednji sodbi. Luk. 21.	☾ Vetrovno, oblačno in megla.
3 Nedelja	1. adv. Frančišek Ksaverijan, spozn.	☽ Prvi krajec dne 16. ob 11. uri 27 m. zjutraj. Deževno.
4 Ponedelj.	Barbara, dev. muč.; Peter Zlat.	
5 Torek	Saba, opat; Krišpin, muč.	
6 Sreda	Miklavž, škof; Apolinar, muč.	
7 Četrtek	Ambrozij, škof; Krišpina, vdova †	
8 Petek	Preč. spočetje Marije Device	
9 Sobota	Sir, škof; Leokadija; Valerija, d. m.	
50. teden.	Janez Krstnik v ječi. Mat. 11.	
10 Nedelja	2. adv. Judit, Evlalija, m.; Melhijad p.	
11 Ponedelj.	Damaz I.; Tason, op.	☾ Mrzlo, megleno, vetrovno in sneg.
12 Torek	Maksencij, muč.; Sinezij, muč.	
13 Sreda	Lucija, dev. muč.; Otilija	
14 Četrtek	Spiridijon, škof; Nikazij, škof	
15 Petek	Kristina, devica; Jarnej, škof	
16 Sobota	Albina (Zerka), muč.; Adelhajd	
51. teden.	Janez Krstnik pričuje o Kristusu. J. 1.	
17 Nedelja	3. adv. Lazar, brat Marte	☽ Zadnji krajec dne 30. ob 0. uri 23 m. po poln.
18 Ponedelj.	Gracijan, škof; Desiderat	☾ Oblačno, megleno in sneg.
19 Torek	Nemezij, muč.; Mavra, muč.	
20 Sreda	Kvat. Liberat, muč.	
21 Četrtek	Tomaž, apostelj; Fest, m.; Anastazij †	
22 Petek	Demetrij, mučenec, Cenon, muč. †	
23 Sobota	Viktorija, devica; Miklavž †	
52. teden.	Janez K. poklican v prorokovanje. L. 3.	
24 Nedelja	4. adv. Adam in Eva; Hermina	☽ Dolgost dneva: 8 ur 38 m. do 8 ur 22 m. Dan se skrajša do 21. za 20 m. potem naraste do konca meseca za 4 m.
25 Ponedelj.	Božič, Rojstvo Gospodovo	
26 Torek	Štefan, 1. mučenec; Dijonizij	
27 Sreda	Janez, evangelist; Fabijola, vdova	
28 Četrtek	Nedolžni otroci; Kastor; Teodor	
29 Petek	Tomaž, škof; David, kralj	
30 Sobota	Evgenij, škof; Nicefor, m.	
53. teden.	Simeon in Ana oznanujeta Gosp. L. 2.	☽ Solnce stopi 21. dne v znamenje kozla. Začetek zime dne 21. ob 3 u. 12 m. popld.
31 Nedelja	Nedelja pred nov. let. Silvester, p.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Gruden bode sprva lep, do 15. neprijetno, dne 16. mrzlo do 20., potem do 29. oblačno sneg in mraz.

Dvorni koledar.

Rodopis vladajoče hiše avstrijske do konca julija 1892. l.

Franc Jožef I., cesar avstrijski, kralj ogrski, češki itd., porojen v Schönbrunnu dne 18. avgusta 1830. leta, nastopil je vlado po odpovedbi strica cesarja Ferdinanda I. in po odstopu očeta svojega nadvojvode Franca Karola dne 2. decembra 1848. leta ter bil dne 8. junija 1867. leta v Budi slovesno kronan kraljem ogrskim; poročil se je dne 24. aprila 1854. leta s kraljičino **Elizabeto** (Amalijo Evgenijo), hčerjo kraljeve Visokosti vojvode Maksa bavarskega, najvišjo pokroviteljico zvezdnega reda, najvišjo voditeljico zavoda pl. gospij v Brnu in pokroviteljico zavoda pl. gospij v Inomostu itd.; porojeno v Posenhofnu dne 24. decembra 1837. leta.

Otroci:

Gizela (Lujiza Marija), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., lastnica več višjih redov, porojena v Laksenburgu dne 12. julija 1856. leta; poročena dne 20. aprila 1873. l. z Leopoldom (Maksimilijanom Jožefom Marijo Arnulfom), kraljičem bavarskim, porojenim dne 9. februarja 1846. leta.

Rudolf (Franc Karol Jožef), naslednik, porojen v Laksenburgu dne 21. avgusta 1858. leta, poročen na Dunaji dne 10. majnika 1881. leta s **Štefanijo** (Klotildo Lujizo Hermino Marijo Charloto), nadvojvodico avstrijsko, hčerjo Leopolda II., kralja belgijskega, porojeno v Bruselji dne 21. majnika 1864. leta. Umrli v Mayerlingu pri Dunaji dne 30. januarja 1889. leta.

Hči: **Elizabeta** (Marija Henrijeta Štefanija Gizela), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., porojena v Laksenburgu dne 2. septembra 1883. leta.

Marija Valerija (Matilda Amalija), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., porojena v Budi 22. aprila 1868. leta, poročena dne 31. julija 1890. leta z nadvojvodo **Francem Salvatorjem** (Marijo Jožefom Ferdinandom Karolom Leopoldom Antonom Paduvanskim Ivanom Krstnikom Januvarijem Alojzijem Gonzago Rajnerjem Benediktom Bernardom), sinom nadvojvode Karola Salvatorja, porojenim dne 21. avgusta 1866. leta.

Bratje našega cesarja in kralja:

Nadvojvoda **Maksimiljan I.** (Ferdinand Jožef), cesar Mehikanski, porojen dne 6. julija 1832. leta, poročen dne 27. julija 1857. leta z nadvojvodico **Marijo Charloto** (Amalijo Avgusto Viktorijo Klementino Leopoldino); hčerjo Leopolda I., kralja belgijskega, lastnico več višjih redov, porojeno v Laekenu dne 7. junija 1840. leta; umrl dne 19. junija 1867. leta.

Nadvojvoda **Karol Ludovik** (Jožef Marija), c. in kr. general konjice, lastnik c. in kr. ulanskega polka št. 7, načelnik cesarskemu ruskemu dragonskemu polku št. 24 in lastnik kraljevega pruskega ulanskega polka št. 8; porojen v Schönbrunnu dne 30. julija 1833. l.; tretjič poročen dne 23. julija 1873. leta z **Marijo Terezijo** (Immakulato Ferdinando Evlalijo Leopoldino Adelajido Elizabeto Karolino Mihaelo Rafaelo Gabrijelo Frančiško Asiško in Pavlansko Gonzago Nežo Zofijo Bartolomejo ab Angelis), hčerjo kraljeve Visokosti Dom Miguela, infanta portugalskega, porojeno dne 24. avgusta 1855. leta.

Otroci drugega zakona:

Franc Ferdinand (Karol Ludovik Jožef Marija), nadvojvoda avstrijski - Este, c. in kr. polkovnik, porojen v Gradci dne 18. decembra 1863. leta.

Oton Franc Jožef (Karol Ludovik Marija), nadvojvoda avstrijski, c. in kr. major, porojen v Gradci dne 21. aprila 1865. leta, poročen dne 2. oktobra 1886. leta z **Marijo Jožefino** (Lujizo Filipino Elizabeto Pijo Angeliko Marjeto) hčerjo kraljeve Visokosti kraljiča Jurija saksonskega, porojeno dne 31. maja 1867. leta.

Sin: **Karol** (Franc Jožef Ludovik Hubert Jurij Oton Marija), porojen dne 17. avgusta 1887. leta.

Ferdinand Karol Ludovik (Jožef Ivan Marija), nadvojvoda avstrijski, c. in kr. nadporočnik, porojen na Dunaji dne 27. decembra 1868. leta.

Marjeta Zofija (Marija Anuncijata Terezija Karolina Lujiza Jožefina Ivana), opatica terezijanskega zavoda pl. gospij v Pragi porojena dne 13. majnika 1870. leta.

Otroci tretjega zakona:

Marija Anuncijata (Adelajida Terezija Mihaela Karolina Lujiza Pija Ignacija), porojena dne 31. julija 1876. leta.

Elizabeta (Amalija Evgenija Marija Terezija Karolina Lujiza Jožefina), porojena dne 7. julija 1878. leta.

Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef Anton), c. in kr. podmaršal, lastnik c. in kr. pehotnega polka št. 65 in načelnik c. ruskemu pe-

hotnemu polku „Tomsk“ št. 39, porojen na Dunaji dne 15. majnika 1842. leta.

Roditelji Njega Veličanstva cesarja in kralja:

Franc Karol (Jožef), cesarjevič in nadvojvoda avstrijski, kraljevič ogrski, češki itd., porojen dne 7. decembra 1802. leta, sin cesarja Franca I. in druge mu soproge Marije Terezije, umrl dne 8. marcija 1878. leta; poročen dne 4. novembra 1824. leta z nadvojvodico **Zofijo** (Frideriko Dorotejo), hčerjo kraljevega Veličanstva Maksimilijana I., kralja bavarskega, porojeno dne 27. januarija 1805 l. umršo na Dunaji dne 28. majnika 1872. leta.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti Oče Lev XIII., (Joahim Pecci), porojen dne 2. marcija 1810. leta, za papeža izvoljen dne 3. marcija 1878. leta.

Andora. Republika s predsednikom, voljenim na štiri leta, pod vrhovno oblastjo škofa Urgelskega.

Anglija. Kraljica Viktorija, cesarica indijska, porojena dne 24. majnika 1819. leta, vlada z dne 20. junija 1837. leta, z dne 14. decembra 1861. leta vdova po vojvodi Albertu saksonsko-koburg-gotajskim.

Anhalt-Desavsko. Vojvoda Friderik, porojen dne 29. aprila 1831. leta, vlada z dne 22. majnika 1871. leta, poročen z Antonijo, vojvodico saksonsko-altenburško.

Badensko. Veliki vojvoda Friderik, (Viljem Ludovik), porojen dne 9. septembra 1826. leta, vlada z dne 24. aprila 1852. leta, poročen z Ludoviko, hčerjo nemškega cesarja in pruskega kralja Viljema I.

Bavarsko. Kralj Oton I., porojen dne 27. aprila 1848. leta, vladarjev namestnik, kraljič Luitpold, porojen dne 12. marcija 1821. l.

Belgija. Kralj Leopold II., porojen dne 9. aprila 1835. leta, vlada z dne 10. decembra 1865. leta, poročen z Marijo Henriko, nadvojvodico avstrijsko.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič Koburžanski), porojen dne 26. februvarija 1861. leta, voljen dne 7. julija 1887. leta.

Brunšvik. Državni upravitelj: kraljič Albrecht pruski, porojen dne 8. majnika 1837. leta.

Črna gora. Knez Nikola I., porojen dne 7. oktobra 1841. leta, vlada z dne 14. avgusta 1860. leta, poročen z Mileno Petrovno Vučkotićevo.

Dansko. Kralj Kristijan IX., porojen dne 8. aprila 1818. leta, vlada z dne 15. novembra 1863. leta, poročen z Ludoviko, deželno grofico hesen-kaselsko.

Francija. Predsednik republiki Marie François Sadic Carnot, porojen dne 11. avgusta 1837. leta. Predsednik z dne 3. decembra 1887. leta.

Grško. Kralj Jurij I., porojen dne 24. decembra 1845. leta, vlada z dne 31. oktobra 1863. leta, poročen z Olgo Konstantino, carevno rusko.

Hesensko. Véliki vojvoda Ludovik IV., porojen dne 12. sept. 1837. leta, vlada z dne 13. junija 1877. leta.

Italija. Kralj Humbert I., porojen dne 14. marcija 1844. leta, vlada z dne 9. januarija 1878. leta, poročen z Marjeto, vojvodico savojsko.

Lichtenstein. Knez Janez II., porojen dne 5. oktobra 1840. l., vlada z dne 12. novembra 1858. leta.

Lippe-Deimold. Knez Voldemar, porojen dne 18. aprila 1824. leta, vlada z dne 8. decembra 1875. leta, poročen z Zofijo, mejno grofico badensko.

Lippe-Schaumburg. Knez Adolf, rojen dne 1. avgusta 1817. leta, vlada z dne 21. novembra 1860. leta, poročen s Hermino, kneginjo valdeško.

Mecklenburg-Schwerin. Véliki vojvoda Friderik Franc III., porojen dne 19. marcija 1851. leta, vlada z dne 15. aprila 1883. leta, poročen z Anastazijo, veliko kneginjo rusko.

Meklenburg-Strelitz. Véliki vojvoda Friderik Viljem, porojen dne 17. oktobra 1819. leta, vlada z dne 6. septembra 1860. leta, poročen z Avgusto, kraljičino véliko-britansko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, porojen dne 13. novembra 1848. l., vlada z dne 10. septembra 1889. leta.

Nemčija. (Glej Prusijo.)

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, porojena dne 31. avgusta 1880. leta. Do polnoletnosti pod nadzorstvom kraljice Erne, vdove kralja Viljema III.

Oldenburg. Véliki vojvoda Peter, porojen dne 8. julija 1827. l., vlada z dne 27. februvarija 1853. leta, poročen z Elizabeto, vojvodico saksonsko-altenburško.

Portugalsko. Kralj Karol I., porojen dne 28. sept. 1863. leta, vlada z dne 19. oktobra 1889. leta, poročen dne 22. majnika 1886. l. z Amelijo, hčerjo grofa pariškega.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, porojen dne 27. januarija 1859. leta, vlada z dne 15. junija 1888. leta, poročen z Avgusto Viktorijo, vojvodico šlezvik-holštajnsko.

Reuss. (Mlajša panoga. Dom Schleiz). Knez Henrik XIV., porojen dne 28. majnika 1832. leta, vlada z dne 11. julija 1867. leta, poročen z Nežo, vojvodico virtemberško.

Reuss. (Starejša panoga. Dom Greiz). Knez Henrik XXII., porojen dne 28. marcija 1846. leta, vlada z dne 28. marcija 1867. leta, poročen z Ido, kneginjo lipé-šavmburško.

Rumunija. Kralj Karol I., porojen dne 20. aprila 1839. leta, vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. aprila 1866. leta, proglašen je bil kraljem dne 2. marcija 1881. leta, poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Aleksander III., porojen dne 10. marcija (dne 26. februvarija) 1845. leta, vlada z dne 13. marcija 1881. leta, poročen z Marijo Feodorovno, kraljičino dansko.

Saksonsko. Kralj Albert, porojen dne 23. aprila 1828. leta, vlada z dne 29. oktobra 1873. l., poročen s Karolino, kneginjo Wasc.

Saksonski-Altensburg. Vojvoda Ernest, porojen dne 16. septembra 1826. leta, vlada z dne 3. avgusta 1853. leta, poročen z Nežo, vojvodico anhalt-desavsko.

Saksonski-Koburg-Gotha. Vojvoda Ernest II., porojen dne 21. junija 1818. leta, vlada z dne 29. januarija 1844. leta, poročen z Aleksandrino, vojvodico badensko.

Saksonski-Meiningen-Hildburghausen. Vojvoda Jurij II., porojen dne 2. aprila 1826. leta, vlada z dne 20. septembra 1866. leta, poročen s Heleno, baronico heldburško.

Saksonski-Weimar-Eisenach. Veliki vojvoda Karol Aleksander, porojen dne 24. junija 1818. leta, vlada z dne 8. julija 1853 l., poročen z Zofijo, kraljičino nizozemsko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Schwarzenburg-Rudolfstadt. Knez Günther, porojen dne 23. avgusta 1852. leta, vlada z leta 1890.

Schwarzenburg-Sondershausen. Knez Karol Günther, porojen dne 7. avgusta 1830. leta, vlada z dne 17. julija 1880. leta, poročen z Marijo vojvodico saksonsko-altensburško.

Srbija. Kralj Aleksander I., porojen dne 14. avgusta 1876. leta, vlada z dne 5. marcija 1889. leta.

Španija. Kralj Alfonz XIII., porojen dne 17. majnika 1886. leta. Kraljica vladarica Marija Kristina, vdova kralja Alfonza XII., umršega dne 22. novembra 1885. leta.

Švedija in Norvegija. Kralj Oskar, porojen dne 21. januarja 1829. leta, vlada z dne 18. septembra 1872. leta, poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, vsako leto na novo voljenim.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., porojen dne 22. septembra 1842. leta, vlada z dne 1. septembra 1876. leta.

Valdek in Pymont. Knez Jurij Viktor, porojen dne 14. januarja 1831. leta, vlada z dne 17. avgusta 1852. leta, poročen s Heleno, vojvodico nosavsko.

Virtemberško. Kralj Viljem II., porojen dne 25. februarija 1848. leta, vlada z dne 6. oktobra 1891. leta, v drugič poročen s Charloto princesinjo šavmburg-lipe.

Nove mere* in uteži.

Od 1. dné januarja 1876. leta imajo se v javnem prometu rabiti **izključno samo nove mere in uteži**. Kdor od tega časa meri na staro mero ali tehta s staro tehtnico, vzame se mu mera in plačati mora od 5 do 100 glđ. globe.

Nova zistema mer in utežev je decimalna, to je, deli se na deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne jednote novi meri in novim utežem so: 1.) meter, 2.) liter, 3.) gram, 4.) ar.

Mnogokratniki teh osnovnih jednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo nastopni števniki:

Deka pomenja	10krat
Hekto	100 "
Kilo	1000 "
Myria	10000 "

Za podrazdelitve se rabijo števniki: Deci za desetino, Centi za stotino, Mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dek*) = 1000 gramov (*g*),
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov. 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*)
= 100 centilitrov (*cl*). 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) =
1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Lestvica za pristojbine kolkov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za Avstrijo in Ogrsko.

Doznescakdo	75 gl. — gld.	5 kr.	čez	1350 do 1500 gl.	1 gl. — kr.				
čez	75 "	150 "	— "	10 "	1500 "	3000 "	2 "	— "	
"	150 "	300 "	— "	20 "	"	3000 "	4500 "	3 "	— "
"	300 "	450 "	— "	30 "	"	4500 "	6000 "	4 "	— "
"	450 "	600 "	— "	40 "	"	6000 "	7500 "	5 "	— "
"	600 "	750 "	— "	50 "	"	7500 "	9000 "	6 "	— "
"	750 "	900 "	— "	60 "	"	9000 "	10500 "	7 "	— "
"	900 "	1050 "	— "	70 "	"	10500 "	12000 "	8 "	— "
"	1050 "	1200 "	— "	80 "	"	12000 "	13500 "	9 "	— "
"	1200 "	1350 "	— "	90 "	"				

in tako dalje za vsakih 1500 gld. 1 gld. več, pri čemer se ostanek manj nego 1500 gld. zmatra za celih 1500 gld.

V domačih deželah izdane menice, če se kolkujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego 6 mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev. Sicer se pa morajo kolkovati po lestvici II.

Pod izrazom „domače dežele“ razume se okrožje, za katero velja sedanji zakon, vse menice, ki niso izdane v tem okrožji, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. oktobra 1868. leta in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kr. ogrskim financam s kolkovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tercija itd.), mora se plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega, ista velja tudi za žirovane menične popirje, vendar je pa izmej več izvodov kake menice prost kolkarine oni, ki je izdan samo za to, da se dobi akcept kakega zunaj avstro-ogrške države bivajočega trasa, če so na prednji strani pridejane besede: „namenjeno samo za akcept“, in da je zadnja stran tako prečrtana, da je izključeno vsako žirovanje ali potrdilo vsprejetja.

Od menic v inozemstvu izdanih in na inozemstvo se glasečih plačati je 2 kr. pristojbine za vsakih 100 gld., ako krožijo v naši državi. Ostanek manjši nego 100 gld. se zmatra za celih 100 gld.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej, nego so se na popir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva le v inozemstvu, pa vsekako, preden mine 14 dnij, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolkovanja menic more se le tako-le zadostiti:

- a) če se rabijo kolkovane uradne golice;
- b) če se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolkovane ali pa tudi druge golice, ali se pa golice niti ne rabijo, pa s tem, da se za toliko, kolikor je pristojbine, oziroma dopolnilne pristojbine plačati, prilepi kolkov na zadnji strani popirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Kolki se morajo pri zato pooblaščenem uradu dati z uradnim pečatom prekolkovati.

Dan in mesec prekolkovanja, če se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolkovanje se ne sme več izvršiti, ako ima popir že kak podpis izdajnika, prejemnika ali žiranta ali sploh kak podpis stranke; vsako drugačno plačevanje s kolki, kakor prekolkovanje kolkov s privatnim pečatom kacega urada, ki za to ni opravičen, je neveljavno.

- c) Če pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, če je ta stran še nepopisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad kolki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima prekrbeti, da se po b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolkuje. Pisati čez kolke, kakor je dosedaj bila navada, ni več dovoljeno.

Če se kolkarina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat toliko, kolikoršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že pred dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 5 kr., če je njim obrok k večjemu osem dnij, še vedno velja.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do glđ. 10 kolekarine prosti, — čez glđ. 10 do glđ. 50 plača se 1 kr., — čez glđ. 50 pa 5 kr. pristojbine.

Kolkarina se pa mora tudi plačati, če se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

Za Avstrijo in Ogrsko.

	Do	20 gl.	— gl.	7 kr.		čez 1600 do 2000 gl.	6 gl.	25 kr.					
čez	20	"	40	"	"	2000	"	2400	"	7	"	50	"
"	40	"	60	"	"	2400	"	3200	"	10	"	—	"
"	60	"	100	"	"	3200	"	4000	"	12	"	50	"
"	100	"	200	"	"	4000	"	4800	"	15	"	—	"
"	200	"	300	"	"	4800	"	5600	"	17	"	50	"
"	300	"	400	"	1	5600	"	6400	"	20	"	—	"
"	400	"	800	"	2	6400	"	7200	"	22	"	50	"
"	800	"	1200	"	3	7200	"	8000	"	25	"	—	"
"	1200	"	1600	"	5								

Čez 8000 gl. se za vsakih 400 gl. plača 1 gl. 25 kr., pri čemer se ostanek, ki ne znaša 400 gl., zmatra za polnega.

Lestvica III.

za posojilne pogodbe, če se dolžna pisma glase na prenesca, pogodbe za služenje, nadalje od delniških društev, ki se osnujejo za dlje nego 10 let, od vloge premoženja zadrušnikov pri združnih trgovskih društvih, nadalje od dobitkov v loteriji, pri nakupovanju upanja premičnin, pogodbe o dohodkih, če se za dohodke prepuste premakljine, od trgovskih in menjalnih pogodb od premičnin in od pogodb za razlaganje, če se zmatrajo za prodajo premičnin.

Za pravne posle.

Za Avstrijo in Ogrsko.

	Do	10 gl.	— gl.	7 kr.		čez 800 do 1000 gl.	6 gl.	25 kr.					
čez	10	"	20	"	"	1000	"	1200	"	7	"	50	"
"	20	"	30	"	"	1200	"	1600	"	10	"	—	"
"	30	"	50	"	"	1600	"	2000	"	12	"	50	"
"	50	"	100	"	"	2000	"	2400	"	15	"	—	"
"	100	"	150	"	"	2400	"	2800	"	17	"	50	"
"	150	"	200	"	1	2800	"	3200	"	20	"	—	"
"	200	"	400	"	2	3200	"	3600	"	22	"	50	"
"	400	"	600	"	3	3600	"	4000	"	25	"	—	"
"	600	"	800	"	5								

Čez 4000 gl. plača se za vsakih 200 gl. 1 gl. 25 kr., pri čemer se znesek, ki ne znaša 200 gl., zmatra za polnega.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršba prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršbo obrta, morajo biti kolekovane:

a) na Dunaji	od prve pole 6 glđ. — kr.
b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev	„ „ „ 4 „ — „
c) v mestih, ki imajo od 10.000 do 50.000 prebivalcev	„ „ „ 3 „ — „
d) v mestih, ki imajo od 5.000 do 10.000 prebivalcev	„ „ „ 2 „ — „
e) v vseh drugih krajih	„ „ „ 1 „ 50 „

Ako treba še druge pole, kolekuje se s 50 kr.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje, da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerti, gimnastične in gledališčne predstave, imajo se kolekovati po 1 glđ. od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah se ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal protokol.

Prošnje za sledeča prava:

1.) Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje rodov, dovoljenje inozemske rede nositi smeti, združenje ali pobiljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj združenih z obrtnimi podjetji, imajo se kolekovati po 5 glđ. od vsake pole.

2.) Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključeni industrijski privilegiji, imajo se kolekovati po 3 glđ. od vsake pole.

3.) Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva ali za sprejem v občinsko zvezo, imajo se kolekovati po 2 glđ. od vsake pole.

4.) Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tabaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, imajo se kolekovati po 1 glđ. od vsake pole.

Razpredelnica za računanje obresti.

Po 3 odstotke						Po 5 odstotkov									
kapital		za eno leto		za pol leta		za 1 mes.		kapital		za eno leto		za pol leta		za 1 mes.	
gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
10	—	30	—	15	—	2 ¹ / ₂	—	10	—	50	—	25	—	4 ¹ / ₂	—
15	—	45	—	22 ¹ / ₂	—	3 ² / ₄	—	15	—	75	—	37 ¹ / ₂	—	6 ¹ / ₄	—
20	—	60	—	30	—	5	—	20	1	—	—	50	—	8 ¹ / ₂	—
25	—	75	—	37 ¹ / ₂	—	6 ¹ / ₄	—	25	1	25	—	62 ¹ / ₂	—	10 ³ / ₂	—
30	—	90	—	45	—	7 ¹ / ₂	—	30	1	50	—	75	—	12 ¹ / ₂	—
35	1	5	—	52 ¹ / ₂	—	8 ³ / ₄	—	35	1	75	—	87 ¹ / ₂	—	14 ⁷ / ₂	—
40	1	20	—	60	—	10	—	40	2	—	1	—	—	16 ³ / ₂	—
50	1	50	—	75	—	12 ¹ / ₂	—	50	2	50	1	25	—	20 ³ / ₄	—
60	1	80	—	90	—	15	—	60	3	—	1	50	—	25	—
70	2	10	1	5	—	17 ¹ / ₂	—	70	3	50	1	75	—	29 ¹ / ₆	—
80	2	10	1	20	—	20	—	80	4	—	2	—	—	33 ¹ / ₂	—
90	2	70	1	35	—	22 ¹ / ₂	—	90	4	50	2	25	—	37 ¹ / ₂	—
100	3	—	1	50	—	25	—	100	5	—	2	50	—	41 ⁷ / ₂	—
200	6	—	3	—	—	50	—	200	10	—	5	—	—	83 ¹ / ₂	—
300	9	—	4	50	—	75	—	300	15	—	7	50	—	1	25
400	12	—	6	—	—	1	—	400	20	—	10	—	—	1	66 ⁴ / ₆
500	15	—	7	50	—	1	25	500	25	—	12	50	—	2	8 ⁷ / ₆
600	18	—	9	—	—	1	50	600	30	—	15	—	—	2	50
700	21	—	10	50	—	1	75	700	35	—	17	50	—	2	91 ⁴ / ₆
800	24	—	12	—	—	2	—	800	40	—	20	—	—	3	33 ² / ₆
900	27	—	13	50	—	2	25	900	45	—	22	50	—	3	75
1000	30	—	15	—	—	2	50	1000	50	—	25	—	—	4	16 ⁴ / ₆

Po 4 odstotke						Po 6 odstotkov									
10	—	40	—	20	—	3 ¹ / ₂	—	10	—	60	—	30	—	5	—
15	—	60	—	30	—	5	—	15	—	90	—	45	—	7 ¹ / ₂	—
20	—	80	—	40	—	6 ¹ / ₂	—	20	1	20	—	60	—	10	—
25	1	—	—	50	—	8 ¹ / ₂	—	25	1	50	—	75	—	12 ¹ / ₂	—
30	1	20	—	60	—	10	—	30	1	80	—	90	—	15	—
35	1	40	—	70	—	11 ⁷ / ₂	—	35	2	10	1	5	—	17 ¹ / ₂	—
40	1	60	—	80	—	13 ³ / ₂	—	40	2	40	1	20	—	20	—
50	2	—	1	—	—	16 ⁷ / ₂	—	50	3	—	1	50	—	25	—
60	2	40	1	20	—	20	—	60	3	60	1	80	—	30	—
70	2	80	1	40	—	23 ¹ / ₂	—	70	4	20	2	10	—	35	—
80	3	20	1	60	—	26 ² / ₂	—	80	4	80	2	40	—	40	—
90	3	60	1	80	—	30	—	90	5	40	2	70	—	45	—
100	4	—	2	—	—	33 ³ / ₂	—	100	6	—	3	—	—	50	—
200	8	—	4	—	—	66 ³ / ₂	—	200	12	—	6	—	—	1	—
300	12	—	6	—	—	1	—	300	18	—	9	—	—	1	50
400	16	—	8	—	—	1	33 ⁴ / ₂	400	24	—	12	—	—	2	—
500	20	—	10	—	—	1	66 ² / ₂	500	30	—	15	—	—	2	50
600	24	—	12	—	—	2	—	600	36	—	18	—	—	3	—
700	28	—	14	—	—	2	33 ³ / ₂	700	42	—	21	—	—	3	50
800	32	—	16	—	—	2	77 ² / ₂	800	48	—	24	—	—	4	—

K l j u č ,

s katerim vreme za vse leto poprej vsakdo lahko izvé, ako se vé, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☽.

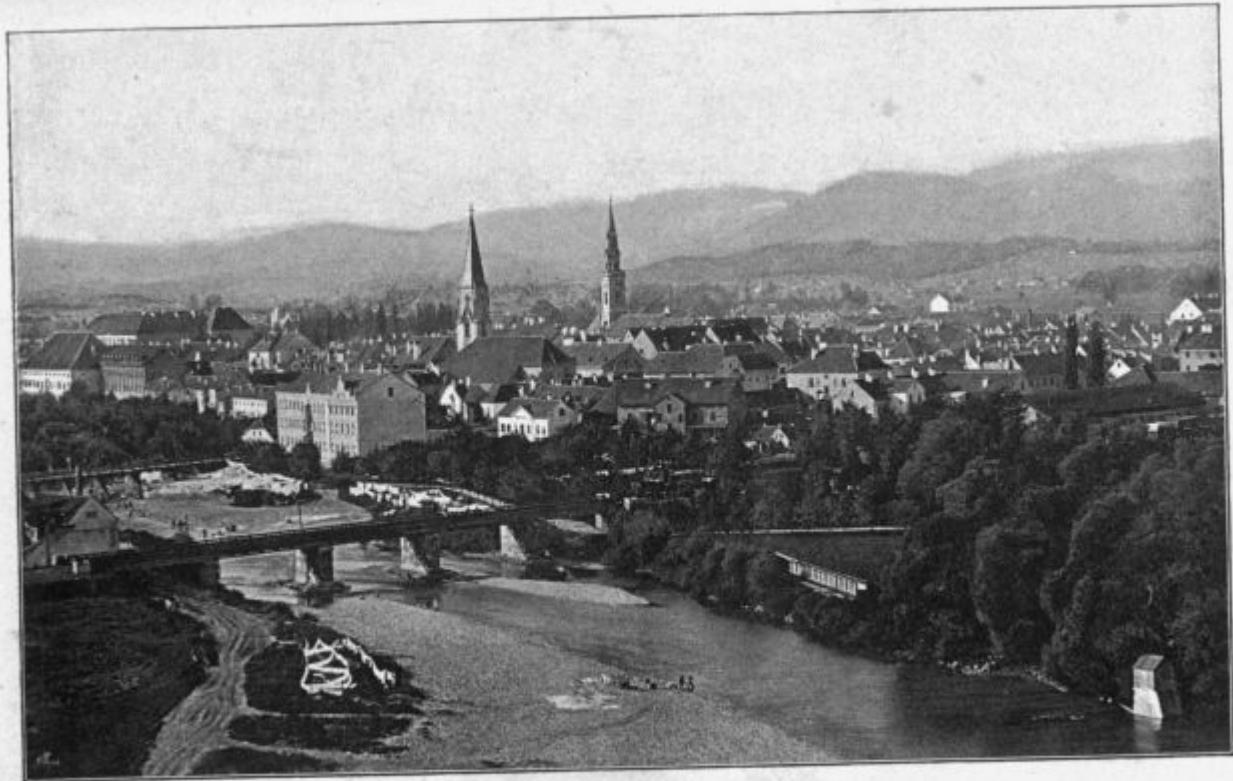
Ta ključ je napravil slavni zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je 1839. leta spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni:

Ob uri	Poleti	Pozimi	Ob uri	Poleti	Pozimi
do 12. opold. do 2. popold.	veliko dežja	sneg in dež	od 12.—2. ponoči	lepo	mrzlo, če ni jugo- zapadnik
od 2.—4. popold.	izpre- membno	lepo in prijetno	od 2.—4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4.—6. popold.	lepo	lepo	od 4.—6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6.—10. zvečer	lepo pri se- veru ali zapadniku, dež pri jugu ali jugozapadu	dež in sneg pri jugu ali zapad- niku	od 6.—10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapad- niku sneg pri izhodniku
od 10.—12. ponoči	lepo	lepo	od 10.—12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in na zimo, za leto velja čas od dne 15. aprila do dne 16. oktobra meseca, ostali čas pa velja za zimo.

Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

Celje. (Po fotografiji S. Magoliča)

Mihael Vošnjak,

oče slovenskih posojilnic.

Udkar se Slovenci zavedamo, da smo narod zdrave korenine in lepih čednostij, navajamo radi one lepe lastnosti, s katerimi se odlikujejo še posebej v posameznih krajinah živeči Slovenci. Tako na pr. hvalimo železno značajnost Kraševcev in Gorenjcev ter ljubeznivost štajerskih Slovencev. Zlasti Kranjci, ki imajo včasih še malo neokretnega na sebi, z veseljem opazujejo pri svojem prihodu v solnčne gorice štajerske, kjer so kot odločni domoljubi z veseljem sprejeti, kako znajo biti prijazni oni štajerski Slovenci, kateri se že zavedajo svoje narodnosti, kateri gojé ogenj čistega domoljubja v svojem dobrem slovanskem srcu.

Lehko bi našteli celo vrsto takih ljubeznivih štajerskih rojakov naših, a na tem mestu hočemo opozoriti samo na dvojico, na brata Jožefa in Mihaela Vošnjak.

Ta možaka združujeta bister um in gorko, toplo čuteče srcé; ta možaka sta s temi svojimi lastnostmi in neumornim delovanjem neizmerno koristila narodu slovenskemu.

V prvi vrsti se odlikuje dr. Jože Vošnjak, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani, pisatelj slovenski, mož, ki se že nad trideset let s svojim delovanjem trudi na političnem, časnikarskem in sploh pisateljskem polji slovenskem. V prejšnjih letih je bil slovenski Štajer rodovitno

polje njegovega napora. Odkar se je pa preselil v belo Ljubljano, nadomešča ga med svojimi rojaki brat Mihael, mož z enako blagim srcem, z enako veliko delavnostjo.

Mihael Vošnjak je bil rojen dné 18. septembra l. 1837. v Šoštanju. Oče njegov je bil ondi posestnik in usnjar; umrl je l. 1879. 74 let star, a mati Josipina, rojena Križan, mu še živi.

Mihael je hodil v šolo najprvo doma v Šoštanju, a v desetem letu šel je v Celje, kjer je hodil v takratni tretji normalni razred (sedaj četrti), in pozneje v ondotno nižjo realko. Leta 1850. pa je stopil že v višjo realko v Gradci. Dovršivši dobro vse te šole, hotel je iti na tehniko na Dunaji, kjer pa zaradi svoje mladosti —

Mihael Vošnjak.

imel je še le šestnajst let — ni bil vsprejet. Zato se je podal na graško tehniko, kjer je poslušal poleg tehniških predmetov še kupčijske in gospodarske nauke. Zadnje leto svojih tehniških študij bil je Mihael Vošnjak na Dunaji, kjer se je na tehniki pripravljajl za železniško stroko, učil se razen obveznih tudi neobveznih predmetov ter se posebno odlikoval kot računar ali matematikar.

Ni imel še dvajset let, ko je bil dovršil že vse tehniške nauke visoke šole. Svetovali so mu, naj postane kot bister računar profesor matematike. Ali ker se je takrat začelo zidanje železnic, odločil se je vstopiti kot mlad inženir k južni železnici. Prva njegova služba je bila pri Raketu na Notranjskem, a bil je že leta 1858. premeščen k novo otvorjeni železnici na Tirolsko, kjer se je leta 1859.

Dr. Josip Vošnjak.

posebno odlikoval, ko je nadzoroval prevažanje vojaške armade k laški vojski. Zato mu je bilo še isto leto izročeno enako nadzorstvo na Nabrežini, koder se je armada naša iz Italije povračevala domu.

Mihael Vošnjak je bil potem v službi na Zidanem Mostu (1862), kjer se je v tem letu pod njegovim sonadzorstvom otvo-

rila hrvatska proga, na Pragerskem, kjer je bil v kritičnem letu 1866. načelnik postaje in vodil na tem križpotu vojaške transporte na sever in jug, v Mürzzuschlagu (leta 1868), v Zagrebu (leta 1870), kjer je bil tudi načelnik postaje.

Na Pragerskem in v Zagrebu ga je nadlegovala mrzlica, zato je dobil leta 1867. na Pragerskem čez poletje do-

pust, da je potoval na Francosko, in l. 1870. je bil tudi zaradi bolezni premeščen iz Zagreba na Dunaj.

Iz Zagreba pa je šel tudi zaradi tega, ker ga je ban Rauch, hud madjaron, kot odločnega Slovana črtil; kajti Vošnjak je občeval v Zagrebu z odličnimi hrvatskimi rodoljubi tiste dobe. V letih 1871. in 1872. je služil kot inženir južne železnice v Trstu in Gradci in vodil leta 1878. na Zidanem Mostu vojaški transport v Bosno.

Vsled bolezni (putike) zapustil je leta 1879. službo pri železnici in se potem stalno nastanil v Celji, kjer se je bil že leta 1874. oženil z gospo Henriko Majer, udovo bivšega svetovalca deželne sodnije.

To je privatno življenje našega vrlega Mihaela Vošnjaka. V tej opisani dobi je ves čas opazoval gibanje in napore slovenskega naroda, ves čas je s paznim očesom zasledoval delovanje svojega brata Josipa, ki je kot narodni buditelj, deželni in državni poslanec toliko koristil štajerskim Slovincem.

Jože Vošnjak je bil prvi opozoril Slovence leta 1868., povrnivši se s potovanja po Češkem, kjer je videl toliko „záložen“, na potrebo slovenskih posojilnic in hranilnic. Jože Vošnjak je bil prvi razlagal Slovincem v „Koledarju družbe sv. Mohora“ bistvo in korist posojilnic. In res so se na njegovo prigovarjanje ustanovile posojilnice v Ljutomeru, Šoštanju, Mozirji, Ormožu in pri Sv. Jakobu v Rožni dolini.

Vendar je gledé posojilnic Mihael Jožeta prekosil. Dočim se Jožetu ni posrečilo ustanoviti nameravano prvo posojilnico na Štajerskem, v Šmarji pri Jelšah, ustanovil je Mihael v Celji samem veliko in bogato posojilnico, pospeševal ustanovitev novih, velikih posojilnic v Mariboru, Ptujju, Žavcu ter manjših v Konjicah, Sevnici, Makolah itd. Sedaj je vseh posojilnic že šestinpetdeset, in morebiti je bil pri dobri polovici teh tako potrebnih zavodov Mihael Vošnjak sam krstni kum, in sicer na ta način, da je pomagal se-

staviti pravila, da je bil navzočen pri prvih zborih ali da je založil s svojim denarjem ali pa z denarjem celjske posojilnice potrebne svote za ustanovne stroške in za prvo poslovanje. Koliko potov in truda je imel Miha Vošnjak zaradi teh ustanovitev, a ni se naveličal, ni se utrudil nikoli, in niti se ni strašil stroškov, kadar je bilo treba njegove navzočnosti tudi najoddaljenejšim posojilnicam.

Vse slovenske posojilnice je združil že leta 1883. v posebno društvo, v „Zvezo slovenskih posojilnic“. To društvo je neizmerno pospeševalo razvoj teh zavodov, sklicevalo je zbere, izdajalo časopis „Zadrugo“ in v novejšem času letnik z imenom „Letopis“, v katerih objavah so zanimivi podatki o posojilnicah, kakor tudi prepotrebni navodi o njih poslovanji.

Razen na tem polji se je Mihael Vošnjak zanimal tudi za nove železniške proge in povsodi pospeševal, da se je katera nova železniška proga v njegovi domovini ali projektirala ali že dozidala.

Na politiško polje je odločno stopil potem, ko se je njegov brat Jože preselil v Ljubljano. Ker je bil, kakor brat njegov na dobrem glasu kot pošten in ljubezniv domoljub, volile so ga celjske kmetske občine leta 1884. prvič in leta 1890. drugič v štajerski deželni zbor, leta 1885. pa prvič in leta 1891. drugič v državni zbor, kjer je stal zvesto in trdno na slovenskem národnem stališči in večkrat sprožil besedo v podporo gmotnih koristij Slovencev. Ako naposled še povemo, da je Mihael Vošnjak podpornik skoro vseh slovenskih društev, katerim se je kot odlični in denarno podpirajoči član z veseljem pridružil, opisali smo na tem tesnem prostoru vsaj površno blagotvorno delovanje „očeta slovenskih posojilnic“.

Car Vahtáng.

Gruzinska balada. Ruski zložil Vasilij Vjeličko.

Car Vahtáng, mladi car, daleč dnes od družin
Hitre srne lovi sredi gorskih dolin,
Brez bojazni tam jaše in skače . . .
Zarezgeče mu vran, plah odskoči na stran . . .
Ozre car se Vahtáng, — glej, na trati neznán
Vznak pastir leži reven in plače.

„Čemú jočeš mi, drug?“ — „Gospodár o ti moj,
Imel konja sem jaz — a baš davi, o joj!
Zli ukrali so meni ga tati.
Sila krepko sem spal . . .“ „Ko kdáj pojdeš spet léč“ —
Dè mu car — „še glavó kdò ukrade ti s pleč!
No, potiplji, stoji še na vrati?“

Oh, lenuhi!“ — „Nikár me ne krégaj, nikár!
Rajši kónja ti daj meni nóvega, car!
Jaz povrnem svoj čas ti pošténo;
Kri proliti jaz znam iz ljubezni za té, —
To pospati ní greh, zaupaje na té,
Da tí stražiš dom uro vsaj eno.““

Razsmejí se Vahtáng: „Ti junák, fant si moj!
Dam ti konja! . . . Sam v grad pridi pónj za menój . . .!“
In domóv car odjaše k družini.
A si misli gredé: „Ta pastir ima prav:
Mesto klatim da sredi se gôr in dobrav,
Mar bi skrbel za srečo očini . . .“

Iz časopisa „Русская Мысль“, avgust, 1892

preložil A. Aškerc.

Igra s srečo.

Novela Pavline Pajkove.

I.

Dež je lil neprestano že več dnj. Prijazno mestece na spodnjem Štajerskem, ki sloví po lepoti svoje lege, po krasoti svoje okolice, po vabečih šetališčih in zdravih kopelih in je zató jako priljubljeno letovišče, obleklo je svoje najubožnejše oblačilo: sivi, z neba viseči oblaki pokrivali so ponosne goré in prijazne griče okrog; polja so stala pod vodó, po cestah tekli so potočki vsled obilnega deževja, zrak je bil vlažen in hladen, — da-si je pratika kazala pasje dneve — poln dima in sopara. Iz oken gledali so samó čemerni obrazi, večinoma tujcev, in se zastonj ozirali po temnih oblakih, ali se bodo kmalu razšli, da se izpod njih pokaže košček modrega neba, oznanjevalec boljšega vremena. Drugi manj potrpljivi tujci spravili so jezni svoje reči, češ: ne bomo tu izdajali dragega svojega denarja za dolgi čas.

V prijazni vili na holmcu, četrť ure oddaljenem od imenovanega mesteca, čutili so prebivalci tudi neprijetnosti deževnega vremena. Vila je sicer kakor Nojeva barka ponosno stala na suhem in zrla nepoškodovana na mestece sredi vode stoječe. Njeni stanovniki pa vendar niso bili kar nič boljše volje od stanovnikov mestnih hiš.

V prostorni jako okusno opravljeni sobani nahajamo majhno družbo. Bile so tri gospé in dva otroka. Pri majhni

okrogli mizi, zamaknjeni v raznovrstne konjičke šahove igre, sedite dve gospe. Edna je bila tridesetletna, druga je kazala štirideset let. Obe ste bili okusno oblečeni. Iz potez njunih obrazov, da-si je mlajša še vedno nosila znamenje velike, a kmalu ovenele lepote, stareji pa se je znalo, da nikdar ni bila lepa, videlo se je na prvi pogled, da ste sestri.

Ne daleč od njiju pri drugem oknu sloni v gugajočem se naslonjaču mlado dekle izredne lepote. Bila je sestra omenjenih dveh gospá.

V nje bližini sta bila dva dečka, eden štirih, drugi šestih let; prvi njiju igra kočijaža z dolgimi zlatolasimi njenimi kitami, drugi se zastonj trudi, da bi s svojimi drobnimi prsti odprl oči navidezno speči deklici.

„Tetka Dánila, sedaj se pa popeljeva brzo kakor Elija na gorečem vozu, ki je upodobljen v naši spalnici,“ poreče starejši deček Milko. Ravnokar je z velikim trudom bil zvezal obe kiti z rdečim trakom in je zdaj močno potezal ž njima.

„Av! boli,“ zakliče dekle in odpre mahoma velike oči, ki ste bili zvezdama podobni, tako ste bili ognjeni in čarobni ob enem. „Hvali Boga, Milko, da je vreme tako obupno in sem torej prelena, da bi vstala in tebi ravno tako krepko nategnila ušesi, kakor si ti moji kiti.“

„A jaz sem tako vesel, da je Milko tako storil; vsaj si oči odprla, tetka;“ oglasi se mlajši deček Tilko in veselo ploska z ročicama.

„Koliko je ura, Rika?“ pozveduje zdaj Dánila in zopet lehkotno položi nežno glavico svojo na naslonjač, da se nje dolgi kiti dotaknete tal.

„Četrť na šest,“ odgovori Rika, ki je bila najstarejša izmed sester.

„Še le četrť na šest!“ vzdihuje Dánila z utrujenim glasom in od samega dolzega časa ne ve, kaj početi. „Bog, današnjega dné res noče biti konca,“ nadaljuje nevoljno;

„sestavljen je menda iz oseminštiridesetih namesto in štiriindvajsetih ur! Še dve dolgi uri imamo do večerje; najbolje bode, da znova malo zaspim.“ Ko to reče, zopet zatisne oči. Dečka se pa ohrabrita in prilezeta počasi zopet do nje, da nadaljujeta svoje igranje s kitama, z nosom, z ušesi, sploh z vsem, kar se jima vidi privabljivo na Dánilinem obrazu.

Toda čas je, da se seznanimo nekoliko z našimi gospemí. —

Bile so, kakor rečeno, sestre, hčerke visokega uradnika. Ta je bil sicer plemenitega rodu, a kakor je pri plemenitah dostikrat, niti beliča ni imel premoženja; živel je z rodbino od sijaja svojega imenitnega starinskega imena in pa od visoke plače. Zato se je očetu vselej gubančilo čelo, ko je ogledoval hčerke svoje, katerim ni imel dati nobenega premoženja. — Troje jih je imel; dve ste k sreči bile izredni lepotici, a tretja, najstarejša bila je vsakdanjega obraza, brez pomena, brez vsakoršne čarobnosti.

A krivična usoda odškodila jo je zato z drugimi svojstvi: Rika ni bila lepa, a zato duhovita, blaga in razumna, katerih lastnostij ste ostali dve sestri, posebno srednja, Irena, popolnoma pogrešali. Da so pa bile te neprecenljive prednosti za nje osebno srečo brez veljave, sodilo se je iz tega, da je bila Rika zdaj že štiridesetletno dekle.

V svojem plemenitaškem mišljenju trdil je zato čestokrat stari dostojanstvenik, da se lepemu dekletu prizanaša njena bedastoča, kakor se duhovitemu možu prizanaša grdoba. Za lepi, a lehkomiselni hčerki moji ni me strah; dobili boste moža, a pametna, pa grda Rika, vem, da ga nikdar ne bode. Ko bi dekleta sinovi bili, žaloval je brezupni oče, ne trebalo bi mi tugovati, ker nimam zakladov. Sinovom tako starega, pomenljivega rodu, sinovom visokega cesarskega uradnika, kakor je on, odprta so vsa vrata do najsjajnejših služb. Njegova moč in njegov upliv dovedla bi jih do

najviših in izdatnih mest, tudi ko bi bili na duhu še toliki reveži.

Toda nič ni pomagalo jeziti se in modrovati; dekleta so bila na svetu, in očetu je trebalo skrbeti za njih bodočnost. Srednjo, takrat dvajsetletno Ireno, je bil tudi oženil jako bogato z nekim upokojenim generalom, ki je štel trikrat toliko let, kolikor njegova lepa nevesta. Kadar se je mlada generalovka včasih prikazovala na šetališču poleg hromega, v vozičku sedečega, že na pol otročjega soproga in so jo znanci pomilovalno ogledovali, češ, privezala je reva svoje cvetoče življenje na mrliča, odzdravila je in se nasmehnila tako ljubeznivo, kakor bi bila najsrečnejša žena svetá. In takošna je tudi bila. Saj v njenih omarah so visele najkrasnejše oprave, katerih more ustvarjati najbolj napeta domišljija gizdave ženske. Mej tem pa, ko je stari bolehní soprog vzdihoval doma vsled hudega protina in potoževal svoje telesne muke plačanim ljudem, ki so se z njim brezčutno bavili, uteševati je smela mlada žena vsako svojo željo, letati od zabave do zabave in slepo zametavati obile letne užitnine svojega trpečega moža.

Iz tega zakona bila sta nam že znana dva dečka, za katera se pa mati čisto nič ni brigala. Nje lehkoživno srce ni poznalo blagoslova zakonske ljubezni in tako je tudi bilo neobčutno za materinsko ljubav.

Bila je zdaj že leto dnij udova. Skoro ob istem času, kakor stari general, umrl je tudi nje oče. Ostali dve sestri, dvajsetletna Danila in štiridesetletna Rika, izgubili ste z njim svojega rednika. Razvajeni kakor ste bili razkošnega življenja v očetovi hiši, dobivali ste zdaj primeroma le skromno užitnino. Rika je dobila po cesarski milosti ustanovo nekega plemenitaškega ženskega zavoda, in je bila torej nekako preskrbena za svoje žive dni. Slabše bi se bilo Danili pripetilo, ko bi je ne bila bogata sestra Irena z vsem potrebnim preskrbovala.

Po zimi stanovali ste sestri v glavnem mestu, ker je tu bilo več prilike k zabavam. Sestra udova pridružila se je jima in skupno so živele bogato, razkošno. Poleti preselile so se v Irenino vilo na Štajerskem, ker je letovišče bilo o tem času mnogo kratkočasneje nego zaduhlo glavno mesto, ktero so zapustili njih znanci in častilci. In v tej vili živeče nahajamo jih tudi v naši povesti.

II.

„Milostljiva gospa, čudno, dospela je brzojavka.“ — Tako se nenadoma oglasi v sobani glas starega Ivaniča, zvestega domačega služabnika. Kakor bi bil iz zemlje prirastel, stal je pred Ireno, ki je sicer začudena, a vendar prijetno iznenadena hitro segla po zapečaten list.

Komaj je pogledala v list, zakliče veselo: „Rika, Danila, goste dobimo. Netjak mojega rajnega moža — fleten in bogat fant,“ pristavi koketno, — „nas poseti s svojim prijateljem nekim dr. Čvrstom. Namenila sta se bila peš potovati, a vsled slabega vremena ne moreta dalje. Brzojavil je netjak od bližnje postaje; v enej uri utegneta biti tu. — Ivanič, hitro naj se prezrači stanovanje za tujce; vsak naj dobi svojo spalnico, skupaj naj pa imata eno sobo za kadjenje!“

Ivanič se pokloni, češ, vse bode točno pripravljeno. Odhajajoč pa godrnja sam pri sebi: grozovito čudna je mestna gospóda; v takem čudno-nevarnem vremenu hodi ona po svetu.

„V enej uri, si rekla Irena, da utegneta biti tu?“ vzklikne zdaj Danila in prestrašena skoči kvišku. Bila je res v mehkem naslonjači nekoliko zadremala in je kakor v sanjah čula za-njo imenitno in prijetno novost. „V enej uri je komaj časa dovolj, da se preoblečem,“ pri-
tožuje se.

„Saj ti tudi treba ni; škoda bi bilo truda,“ odgovori Irena. „Kakor se vem še spominjati, omenil mi je enkrat moj netjak tega svojega prijatelja in sicer kot pustega, dolgočasnega moža, ki ima oči in srce edino za svoje poslovanje in pa za mater in neko sestričino, ki živi kot rejenka ž njima, da kuha, pospravlja in krpa. Tvoja oprava, kakor vidiš, ni torej v nevarnosti, da bi bila presojevana.“

„Kuhati, pospravlјati, krpati, kakšna proza!“ zakliče Danila zavzeta in si z rokama zatisne ušesi, da ne bi dalje čula. „Hočem videti, pristavi na to samosvestno, ali morejo moje prednosti tekmovati s prednostmi ženske-hišinje.“ Ko to izreče, vzravna se ponosno, da bi s čarobno svojo prikaznijo potrdila svoje besede. „Upam, da bode vsaj njegov tovariš ravno nasproten junak od tega doktorja-čudaka,“ pristavi potem z nadejopolnim glasom.

„Dragotina meniš, mojega netjaka? Oh, pri tem tudi ne boš slave dosegla, draga mi Danila. On, moj netjak — koji pa je za nekaj let stareji od mene, pristavi pomenljivo — on — kakó bi povedala — nadaljuje s povešenimi očmi in hiti z Riko spravljati šahove podobice, on in jaz sva se razumevala še ob času, ko je živel moj predragi soprog. Obžaloval me je, sočustvoval je z menoj. Ubogi mož, koliko je moral mej tem trpeti!“

Vzdihnila je lažno, pogledala se v zrcalu, potem pa skrbno pristavila: „Rika, jaz menim, da črna boja moje žalne obleke ne stoji prenapačno meni, beli in rdeči, kakoršna sem. Kaj ko bi pa vendar nekaj belega dejala si okoli vratu, da mladostneje izgledam?“

„Dobro ti stoji vsaka boja, odvrne Rika porogljivo.“ — Irena jej pošlje hvaležni pogled za to izjavo in gre iz sobe.

Jaz sem vsaj prosta skrbi, da bi ne ugajala, misli si Rika bridko smehljajoč; v staro Riko se ne bo nihče zagledal.

Ko Irena odide, napravi se tudi Danila, da bi šla. Vsa ognjena je v licih. Rika to zapazivši, vedela je takoj, da v

njeni trmasti glavici zori neki sklep, sad njenega hvalehlep-
nega, gizdavega značaja.

„Danila, da zopet neumnosti ne napraviš!“ svari jo ona.

„Ljuba starka, ne beli si preveč glave, sicer dobodeš
še migreno;“ šali se Danila. „Človek je samo enkrat mlad,
in bedast je vsak, ki ne uporablja zakladov, koje dobiva od
skope in nevoščljive prirode v svojo radost in zabavo! —
Srečno, skrbna starka, pa še ti si vtakni trak ali cvetko
med svoje lasi, da boš bolj prikupljiva!“

Ko to izreče, lahna ko srna zbeži iz sobe.

III.

Prekrasno jutro je nastalo po dolgotrajnem deževji.
Solnce je pošiljalo svoje žarke tople in svitile na premočeno
zemljo, kot bi jo hotelo odškodovati za svoj dolgi izostanek.
Vsako živeče bitje se ga je veselilo, saj se je ono sedaj
dozdevalo še enkrat tako svitlo, še enkrat tako blagodejno,
nego sicer.

Na lični verandi v ozadju vile stal je na bogato oprav-
ljenej mizi pripravljen obilen zajutrek. Nikogar ni bilo še
tu razven Ivaniča. Z rokama na hrbtu prekrizanima stopal
je važno gori in doli po verandi. Včasih vstavlja se pred
veliko pozlačeno kajbico, da odgovarja jecljajoči stari svoji
znanki, zgovorni papigi. Na to potrpežljivo nadaljuje svoje
stopanje. Samo zdaj pa zdaj mu uide iz ust njegov naj-
ljubši izrek „čudno“! Čudil se je najbrž nenadejano lepemu
vremenu, a čudil se menda tudi, da gospôde še ni bilo k
zajutru; menda pa obojemu. — Z verande odpiral se je
prekrasen razgled na sinje planine v daljavi, na zelene
gozdiče v bližini, na ozke dolinice posute s čednimi hišami,
na prostorne travnike, na griče, katerih slednji je nosil na
svojem temenu ali preprosto cerkvico in kapelico ali lju-
beznivo vilo ali razpali grad. Po teh dolinicah pa, po širo-

kih poljih in travnikih mimo gozdičev vili so se kot kače kolovozi železnic in belih cest. Sredi krajine pa je tekla sumljaje bistra Savinja.

Kmalu potem sedele so vse tri sestre okoli mize. „Hočemo gostov pričakovati,“ reče Irena Ivaniču, ki je hotel gospem streči z jedili.

„Kako me veseli,“ nadaljuje potem, „da je danes tako krasno vreme; dalo se bo kaj podvzeti izven hiše, ali lepa vožnja, ali, kar je še prijetneje, sprehod. Kakšen utis sta napravila na tebe gospoda?“ . . . Kadar so bila vprašanja o moških na dnevnem redu, razpravljala jih je Irena vselej samo z Danilo; Rika je bila samo tedaj dobra, kadar je ona potrebovala kakšnega sveta ali kake pomoči.

„Tvoj nejtak je tak, kakor so skoro poprek vsi gospodje našega znanstva: sladek in neslan,“ odgovori Dánila z malovažnostjo.

„A vender v nečem je zelo različen, ljuba moja,“ pristavi hitro Irena nekoliko razžaljena. „On je lep, pošten in bogat; pa še kako bogat! In to je glavna reč.“

Voščim ti srečo, poreče Danila hladno. Jaz nisem dozdej še nikdar prašala, koliko mož tehta, ki mi je slučajno dvoril; vesela sem bila, da sem mu ugajala in da sem se ž njim dobro imela.“

„Bila si pač dozdej še premlada, da bi na bodočnost mislila, oziroma gledala, koliko kateri ima; a zdaj je že čas, da resno začneš s tem računiti!“

„Meniš?“ vpraša Danila raztreseno. „Ne mudi se mi, ne; zvezde res da kmalu utrinjajo, a solnce ne zaide tako kmalu; ono delj časa na nebu blišči. Jaz pa se zmatram za zadnje,“ pristavi mirno, kakor dela človek, ki si je v svesti tega, kar trdi. — „Zato pa hočem čim dalje na dolgo potezati življenja svojega pomlad,“ nadaljuje ona. „Takoji stopiti v jesen življenja, ne ugaja mi. Kaj pa je zakon, če ne jesen? Kadar pa srce ni zadovoljno, tedaj domišljija pre-

več dela. Kako nevaren sovražnik srčnega mira so pa domišljije, ti, Irena, veš najboljše. Ako sem tudi zdaj lehkomiselnica in oziralka, nisem nikomur za to odgovorna. To svobodo pak zmatram jaz edino za pravo življenje, katero si želim čimdalje uživati.“

„Glejte jo modrijanko,“ posmehuje se Irena; „ne bi ti bila prisodila toliko resnobe. — Sicer je pa Dragotin tudi na pol že vezan; škoda bi bila, tratiti čas ž njim. Kako ti pa dr. Čvrst ugaja?“

„Ne imej me za resnobno,“ odbije Danila sestrično prvo opazko, za druge opazke pa se dela, kakor da jih je preslišala. „Ravno tako sem danes lehkomiselnica, kakor sem bila včeraj, kakoršna bom jutri in tako naprej najbrž do konca svojega življenja.“

Rika je ves čas z nepopisljivo natančnostjo mazala surovo maslo na krušne kose in mirno poslušala sestrični dvogovor. Bila jih je že vajena, teh vednih sporov, ki so pri vsaki priliki bili enaki.

„No, Danila,“ oglasi se zdaj tudi Rika, in sicer prav s porednim glasom; „o doktorju Čvrstu ne smeš trditi, da bi bil sladek in neslan, kakor trdiš, da so brez izjeme vsi tvoji častitelji?“

„A, kaj boš, medved je,“ odvrne hitro Danila; „a jaz hočem pretvoriti tega Čvrsta v ponižnega janjca! Ravno včeraj sem čitala v nekem angleškem romanu, da tiči v ženskem značaju nekaj, kar je še močnejše, nego je čarodejstvo; kajti ženska je zmožna pretvoriti po svoje tudi najmodrejšega moža. Sklenila sem tudi jaz poskusiti svoje čarodejstvo; najlepša prilika se mi ravno zdaj ponuja.“

„Danila, Danila, ti hočeš prestvarjati koga, ko sama potrebuješ krepke, umne roke, ki bi te vodila?“ posvari jo Rika.

Danila nič ne odgovori. Zmagonosni nasmeh se jej na ustnih ziblje, mej tem ko se nje oči nestrpljivo upirajo proti vhodu na verando.

V istem trenutku začule so se v pesku pod verando moške stopinje. Gosta sta prihajala.

Sorodnik hišne gospe je bil komaj povzdignil klobuk gospem v pozdrav in že je z radostnim obrazom, z ognjenim pogledom prekrasno vrtnico v roki drže stopil k Danili rekoč: „Najlepši cvetki najlepšo rožo!“

Danila sprejela je ponujeni dar sicer z nasmehom, toda držala se je mirno in hladno, kakor da se samo ob sebi umeje, da se ona vselej in povsod odlikuje. Nje oko se pri tem ozre na doktorja Čvrsta. Ta je zdaj, potem ko se je gospem prijazno a resno poklonil, nastavljal daljnogled in se zamaknil v lepo krajino. Danila ga nekaj časa opazuje s porogljivim nasmehom.

„Draga tetka,“ poreče zdaj Dragotin z globokim sladkdonečim njemu lastnim glasom, s katerim se je vsakomu, ki je ž njim občeval, koj v prvem trenutju prikupil, „kaj ne, da mi ti in tvoja častita gospodična sestra ne zamerite, ako sem majhno vljudnost izkazal vajini sestrici? Solnce bolj vleče, nego mesec; in jaz, kakor vidiš, sem še vedno oni nepoboljšljivi človek od nekđaj, ki ima oči in srce za vse, kar je lepo.“

Irena se nasmehne v zadregi, Riki, zamaknjeni kakor je bila vlivaje čokolado v šalice, pa se vprašanje ni zdelo vredno posebnega odgovora.

„Ljubi Dragotin — kaj ne da mi dovoliš, da te tudi zdaj kakor nekđaj po imenu kličem, če je tudi smrt ljubega mi sproga —.“

„O, prosim, prosim,“ seže njej Dragotin hitro v besedo, ki je razumel, a ni hotel umeti dvoumno Irenino opazko, „ti si in ostaneš moja tetka, še tedaj, ko ne bode več ščipca prahu od ostankov dragega mi strica. Nimam gorše želje nego da ostanem ti na večno hvaležno udani netjak.“

Mej tem, ko je govoril z Ireno, obračale so se njegove oči s posebno slastjo na mično Danilino prikazen. Že

sinoči je bil strmel o tej krasotici, a pri luči dneva, ko se je jasno videla vsaka najmanjša črtica njenega obraza, dozdevala se mu je še enkrat tako dovršena. Znano se mu je, da ne ve, ali bi se čudil dovršnosti njenega obraza, ali omamljajočemu pogledu njenih čudovitih očij, ali bi se udal čaru njenega skrivnostnega nasmeha, ali bi strmel o ponosnem, a vendar tako ljubeznivo-prostem kretanju kraljevske nje postave. Sodil je takoj, da ni najmanjšega madeža na tem lepem telesu, da je Danila izredna lepotica, prava prikazen.

Ireno to zapazivšo, dražil je ta pogled. Zato ukaže Danili, da naj povabi doktorja Čvrsta k zajuterku.

„Prosim, gospod doktor,“ zakliče Danila s srebrnim svojim glasom; v trenutju je bila po koncu ter se mu približala; „izvolite sesti k naši mizi.“

Doktor se vzdrami in obrne. „Ne zamerite,“ hitro poreče in spravi daljnogled, „bil sem tako zamaknjen v ta redki obzor, da bi bil kmalu pozabil častito družbo. Kakšna je to krasota!“

„To nam vsaj podaje upanje, da ostanete delj časa naš gost,“ odgovori uljudno Danila in mu pokaže pri mizi prostor na svoji desni.

„Moj prijatelj Pavel je vedno navdušen za lepo prirodo,“ razloži Dragotin; „to je še edino, kar more nekako ogrevati njegovo srce.“

„Videl, čul in preživel sem že toliko v svojem življenju, da mi mir v prirodi in delo res najbolj ugajata,“ pristavi doktor.

„Ali ste menda veliko potovali, gospod doktor?“ pozveduje Irena radovedno.

„Da, milostljiva, in sicer kot vzgojitelj neke grofovske hiše, kjer sem prebil celih deset let. Tedaj imel sem priliko obhoditi najzanimivejša mesta svetá,“ odgovori doktor, mej tem ko počasi srče okusno čokolado.

„In vendar vam naš priprosti kraj ugaja,“ meni Rika. „Sicer se sploh gospodu doktorju niti ne zna, da bi bil prehodil pol sveta,“ poreče Danila razdražena, ker je doktor Čvrst ni dozdam niti enkrat dobro pogledal. — Da bi jo pa kedo preziral, temu ni bila vajena.

„Ker je Pavel malobeseden? menite gospodična,“ poprašča Dragotin.

„Ker sem dolgočasen in okoren, to je gospodična menila,“ razjasni doktor. „Res gospodična Danila, še prehitro boste obžalovali nepremišljeno željo, da bi se jaz delj časa mudil v tej gostoljubni hiši; jaz nisem prijeten tovariš, posebno ne nežnemu spolu.“

„Potrudila se bom, da vas kratkočasim; menda potem postanete zgovorneji,“ obeta Danila dobre volje. „Koj napravimo načrt, kako preživimo prihodnje dni.“

„Desetega avgusta bi že moral biti doma,“ izgovarja se doktor, „a danes imamo že drugega, in načrta svojega potovanja tudi še nismo dovršili, prijatelj Dragotin.“

„Kar mene zadeva, ga tudi ne bom,“ zagotavlja Dragotin; „predobro mi pri tetki ugaja, se ve, ako mi tetka vrat ne pokaže.“

„Dragotin, Dragotin, ko bi pridevek „tetka“ vendar enkrat opustil,“ poreče Irena z razdraženim nasmehom; „nehote moram zardeti, kadar čujem iz tvojih ust ta naslov. Saj veš, teto imenovati njo, ki je mlajša nego netjak, je skoro — skoro —“

„Neuljudnost,“ dokončuje Dragotin vesel, „a vedi tet . . . milostljiva gospa sem hotel reči, da meni neskončno laska, imeti mlado, lepo in ljubeznivo tetko.“

„Porednež,“ reče Irena prijaznejše in ga s pihalko lahko po lici udari, „si pač še vedno nekdanji prilizovalec.“

IV.

Prešlo je nekoliko dnij. V vili so se vsi izvrstno zabavljali in kratkočasili. In vendar Danila ni bila prav za-

dovoljna. Morala se je kmalu prepričati, kako se je tudi ona enkrat zmotila v svoji sodbi o moških značajih: da bi bili moški nič vpricho lepe ženske. To prepričanje jo je močno zbolelo. Niti s sladkimi niti z zbadljivimi besedami ni v dr. Čvrstu vzbudila več zanimanja za svojo osebo nego ono neobhodno, ki se izraža v uljudnosti. Poslušal je voljno nje govorjenje: kadar so bile nje besede uljudne, dobivala je tudi ona uljudnih odgovorov, kadar pa so bile zbadljive, odvrčal jih je s pikrimi. Danila se je sicer na tihoma jezila na doktorja, a njegova hladnokrvnost jo je še bolj pri-ganjala, da bi mu ugajala. Skrivna moč silila jo je vedno v njegovo bližino; in vendar on ni bil mož, da bi mogel ugajati dekletu z Danilinimi uzori. Ni bil več mlad, bil je blizu štiridesetih let, velike in suhe postave, resnega obraza, strogega pogleda, malobeseden, nezaupen v pogovorih, prost in istinit v vedenju — pravo nasprotstvo onega uzora, kterega si od moštva vstvarja vroča glavica dvajsetletne gospodične. A doktor je ugajal Danili. Po volji jej je bil, kakor bi jej bila po volji vsaka druga stvar, bodisi lepa dragotina bodisi cvetlica. Ona ga je hotela imeti, kakor hoče trmoglavi razvajeni otrok imeti vse, kar mu mami oči, in ko bi bil tudi mesec na nebu.

Mej tem je ubogi Dragotin izgubljal glavo in srce za Danilo; njegovo čuvstvo za-njo postalo je vedno močnejše. A na svojo žalost je čim dalje spoznaval, da nikakoršnega utisa ne dela na njo.

Ona, ki je sicer zmagonosno se veselila vsake zmage, ona, ki se je s čuvstvi vsakogar, če tudi jej ni ugajal, nekaj časa igrala, da je mogla potem zavreči svojo žrtvo kakor otrok svojo igračico, bila je zdaj nasproti Dragotinovi pri-jaznosti celo nevoljna.

On je uganil vsako njeno misel, izpolnjeval vsako njeno najmanjšo željo, še preden jo je bila izrekla. Z eno besedo, bil je proti njej sama uljudnost, sama postrežljivost in potrpljivost.

Ona ni bila neuljudna ž njim, ker lepi ženski vedno laska biti občudovani, biti postreženi, a kazala mu je vendar pri vsaki priliki, da ga ne mara.

Nihče ni bil te njene nedoumne zopernosti do prijetnega mladeniča bolj vesel nego Irena. Drugače je o tej zadevi sodila Rika. Menila je, da je Dragotin kakor nalašč ustvarjen, da bi postal soprog razvajeni Danili. Saj je bil obdarovan z vsemi prednostmi, ki utegnejo vneti srce in domišljijo devojke, tudi še tako prevzetne.

Bil je zal mladenič. Bil je ena onih krasnih podob na pol moškega, na pol še mladeniškega obraza in kretanja; ravno tako kakor je mesec majnik neka čarobna mešanica pomladi in poletja. Bil je vesel in uljuden v vedenju, živahen in kratkočasen v pogovorih, če tudi niso njegove besede dišale po učenosti; goreče njegovo srce in blagi odkritosrčni njegov značaj pa sta bila najboljše spričevalo, da bode on kedaj ljubeč in skrben soprog. Vrhunec pa vseh njegovih lastnostij je bil ta, da je bil samostojen in da je imel ponujati svoji izvoljenki vse prijetnosti brezskrbnega, bogatega življenja.

Drugi dan stal je na dnevnem redu daljši izlet. Menili so ves dan izostati z doma, da obhodijo nekoliko Savinjsko dolino. Proti večeru prišel bi jim kočijaž naproti, da pripelje fanta in gospe domu, ako bi bili trudni. — Ono jutro stal je pred vrati vile Ivanič in opazoval vreme. Njegova največa slast od nekdanj je bila vreme opazovati. Potem ko je spoštljivo snel kapico v pozdrav gospôdi pripravljeni na pot, ponižno reče: „Čudovito nebo to, na pol oblačno, na pol jasno! Posebno oni čudnotenki oblaček na Plešivcu mi kar nič ni po volji. No, pri vsem tem pa hočemo nadejati se najboljšega vremena. Prečudno bi res bilo, da bi zopet deževalo, potem ko teden dnij družega nismo videli nego neprestani dež.“ V najboljši volji odpravijo se naši znanci na pot. Za njimi stopa vrtnarski sin s košem na

hrbtu in s cajno na vsakem laktu, polno jedil in pijač. Prelazili so hribe in gore, večkrat so počivali v senčnatih gozdih, a proti poldnevu dospejo v prekrasno dolino, ležečo v senci visoke zarastene planine. Ta kraj zdel se jim je najpripravnejši za poldanski počitek.

Rika potegne iz koša razno posodo in raznovrstna jedila ter začne rezati in urejevati. Dragotin uglaja in čisti tla, kjer mislijo sestri, vrtnarjev fant nabira hosto za kurjavo, ker hočejo nekoja jedila segreti in čaj kuhati; otroka letata za metulji; Irena, Danila in doktor pa sedejo na veliko posekano drevo in se razgovarjajo.

„Dolgo bode še trajalo, preden bo obed gotov,“ vzdihuje Danila; „pojdimo se rajši mej tem vozit nekoliko po vodi; tam doli vidim čolnič.“

„Da,“ poreče Dragotin, kojemu je z obraza tekel znoj, in ki je imel klobuk napolnjen s plevelom, „kdo bo potem juho segrel in čaj kuhal?“

„Kdo drugi, nego vi in Rika?“ reče zapovedujoč Danila; „izmed nas sta vidva k temu najbolj pripravna; mi drugi bi vam bili samo na potu.“

„Prav meni Danila,“ pritrди Irena vesela; ona si je vedno prizadevala, da bi Dragotin menj ko mogoče občeval z Danilo. — „Ti in Rika nas iznenadita z okusno pripravljenim obedom, v tem ko Danila in gospod doktor gresta veslat. Mene pa bosta oprostila; čutim se zelo utrujeno; zadremala bi rajši nekoliko v mehki trati.“

„Jaz pojdem tudi s tetko,“ zakliče Milko in skoči z Dragotinovega hrbta, na kojem je ravno jahal.

„Nočem seboj paglavcev,“ odvrne Danila odurno; „deca mi je od nekdanj zoperna.“

Doktor jo iznenaden pogleda, a nič ne poreče.

„Se ve,“ izgovarja se Danila, nekoliko osramočena, „otroci so razposajeni in nevbogljivi; zato jih ne maram. Ali ste torej voljni iti z menoj, gospod doktor?“

„Kakor želite,“ odvrne Čvrst malomarno; „ali sedim tu brezposeln, ali se vozim z vami v čolničku, je pač ena in ista stvar.“

„Ali znate veslati?“ pozveduje Danila, kakor da ni čula doktorjeve neuljudne opazke.

„Nekoliko,“ odgovori doktor.

„Jaz tudi znam nekoliko krmiliti; potem ni se bati, da bi utonila.“

„Za Boga, Danila, kaj ti zopet pride v glavo; ako gospod doktor ni več veslanju, potem bi ti gotovo čolnič prevrnila,“ svari Rika prestrašena.

„Ko bi jaz mogel vaju spremljati,“ svetuje Dragotin, ki ni rad videl, da bi Danila ostala sama s Pavlom; „jaz bi sedel sredi čolna, gospodična Danila na eden konec, Pavel na drugi, in tako bi se ravnotežje ohranilo.“ — Bil je rdeč v lici ko kuhan rak, oči pa je imel vse solzne od velikega pihanja v ogenj. Zakuril je bil, a ogenj ni hotel goreti, ker so bila drva prevlažna.

„Ne, Dragotina pa ne pustim od sebe,“ brani se Rika smeje; „vidite, kako neobhodno potrebna mi je njegova pomoč. Le idita vidva.“

In šla sta sama.

Ne dolgo potem sedita Danila in doktor vsak na svojem konci čolniča in nerodno veslata naprej; oba molčita.

„Ali ste, gospod doktor, pevec?“ S tem vprašanjem pretrga nenadoma Danila njuno molčanje.

„Kadar se doma zaderem na koga, ki me jezi,“ odgovori doktor, „potem reče navadno moja mati: Škoda, da nisi pevec; glas bi imel k temu. Več se pa v petju res nisem še poskusil.“

„Ali želite, da bi vam kaj popevala?“ vpraša ga ona.

„Škoda truda,“ odvrne on, „le poslušnite, z daleka začujem zdaj pa zdaj zamolkli glas zvonjenja.“

Na morskem obrežju.

„Zvonjenje mi je zoperno,“ poreče ona nejevoljno. „Kakor da se ne more pokapati mrlič brez oškodovanja zvonov.“

Doktor Čvrst ni pobožen, a vendar rad vidi, ako ima ženska sočustvo do pokojnikov, ako ima vero. Zategadelj nekako trdo odgovori: „Pustite vendar, da se ubogemu pokojniku izraža zadnje sočuvstvo, da se mu izkaže zadnja čast!“

„Vi tedaj ne marate, da bi pevala?“ začudi se ona neprijetno zadeta in ga zvedavo pogleda.

„Storite, kakor mislite, gospodična,“ odvrne on.

„Ko bi bili izrekli željo, da naj pevam, bila bi gotovo molčala, a ker mi petja ne privoščite, zato pa ravno hočem pevati,“ poreče Danila vidno razžaljena. „Že od nekdanj sem vajena storiti vse nasprotno temu, kar se od mene želi.“

„Kako pomilujem potem one, ki z vami živijo,“ meni doktor s sočutnim glasom. „Kakor sodim iz vsega, vi ste njih brezsrdna nasilnica.“

Namesto odgovora začne Danila povzdigati glas. Najprej so nje glasovi bili podobni šepetanju, a kmalu so se vzpeli više in više; na to je glas zopet padel, postajal je tišji in tišji, dokler je zamrl v lahkotnem vzdihljaju.

Ko je Danila utihnila, ustavi doktor veslanje. „Gospodična, mislim, da bo treba vrniti se; družba bode gotovo že čakala naju.“

„Ne mudi se nama, ne,“ odgovori Danila; „ogenj dozdaj še ni dobro vzplapolal pri oni nesrečni kurjavi. Bivam tako rada v vašem društvu,“ pristavi bolj tiho in lovi z roko peneče valčke okoli sebe. „Vi ne hvalite, vi ne občudujete, vi se ne prilizujete pri vsaki priliki, kakor dela večina moških. Vi ste nova prikazen v krogu mojih znancev, in to me mika. Le veslajte še naprej in povejte mi odkritosrčno, ali vam je ugajalo moje petje?“

„Ker nisem sam pevec, tudi ne znam petja ceniti,“ odgovori doktor; „to pa vem, da mnogo bolje pevate nego Minka.“

„Minka? Kdo je ta Minka?“ popraša hitro Danila.

„Moja sestričina, ki z mojo materjo pri meni živi.“

„Ali je mlada? ali je lepa? — Tako lepa kakor — kakor sem jaz?“ pozveduje Danila v enej sapi in nekoliko zardi.

„Ali ste vi lepa?“ začudi se doktor in jo naravnost pogleda. „Res, lepa ste!“ pritrди kmalu potem.

„Ali vam ugajam?“ praša na to Danila nekoliko pogumneje.

„Lep biti in komu ugajati ste dve različni reči,“ meni doktor z mirnim glasom.

„Ali za Boga, gospodična Danila,“ zagrmí zdaj na njo, „ako ne boste mirneje sedeli na vašem konci, vzletela bova kmalu oba v vodo.“

„Saj ste plavec,“ meni Danila malomarno in se vedno guga sem ter tja v čolničku.

„Le za silo,“ odvrne doktor; „a za to ni še vzroka, da bi čoln prevrnila.“

„Pa ko bi najin čoln res se prevrnil, upam, da me otmete iz vode,“ poreče Danila z naglasom, kakor da se samo ob sebi umeje, da bode to storil.

„Najbrž ne bi vas otel, ker bi sam bil v zadregi, kako pridem na suho.“

„Doktor, vi ste res neprijazen človek,“ smeji se Danila nekoliko posiljeno. „O takih neuljudnostih, kakoršne ste mi jih vi v tej pol uri povedali, niti sanjala nikdar nisem, da bi mi jih kdo utegnil reči. Morate govoriti o sreči, ako vam jih nemaščevane pustim.“

„Vsaj imam tudi jaz neko prednost, ki me razlikuje od mojih vrstnikov,“ šali se doktor.

Danila ničesar ne odgovori; postala je mahoma resna. Z očesom meri globočino vode; ta ni bila globoka, ker je čolnič plaval ob robu vode.

Nenadoma se jej oči zablščijo. „Ali bi me res pustili utoniti, ako bi v vodo padla?“ popraša še enkrat z žarečim licem in ognjenim pogledom.

„Žal, ne mogel bi drugače,“ pritrjuje doktor, „ker res znam le za silo plavati.“

„Hočem videti!“ zakliče Danila svojeglavno in se nasloni z vso močjo na rob čolnička. Še preden je doktor mogel uganiti nje zlobni namen, zvrne se čoln in oba padeta v vodo.

Trenotek je bilo vse tiho. Na to se začuje doktorjev glas brezupno upiti svoji tovarišici: „Primate se za čoln in se ga krepko držite, dokler priplavam k vam.“

Koj potem priplava doktor do prevrnjenega čolna, kateri se je k sreči bil zadel ob skalo v vodi stoječo, da ni mogel ne naprej ne nazaj.

Danila, ki je stala do grla v vodi, držala se je krčevito čolna. „Hitite, gospod doktor, ne morem več — moči me zapuščajo — utonem —“ a že ste jo prijeli dve močni roki. Ona spusti čolnič, da se hitro oklene doktorjevega vratu.

In tako naložen, na pol hodé, na pol plavaje vleče se doktor s svojim vsled mokrih oblek težkim bremenom naprej.

„Nesrečno, svojeglavno dekle,“ buduje se mej tem doktor z razdraženim glasom in jezen strese na pol nezavestno Danilo v njegovih rokah ležečo. „Kakšna nesreča bi se bila lahko pripetila vsled vaše neodpustljive trme in vladoželjnosti!“

„Le kregajte me, prav močno me oštevajte! Kako dobro mi dé, biti tudi enkrat okregani; moje uho se je že naveličalo večnega hvalisanja in odobravanja,“ poreče Danila s slabotnim glasom, in blaženi nasmeh se jej ziblje na

zabledelih ustnih. Čutila je nepopisno srečo, da-si je še pred malo trenotki bila začutila grozo ledene smrti.

Uspehan dospe doktor do brega. Hitro odloži svoje breme. Prvi trenotek se nemo spogledata kakor dva razjarjena petelina; a na to posili oba smeh. Zdela sta se drug drugemu tako smešno-žalostni prikazni! Podobna sta bila dvema studencema, tako je voda curkoma tekla z njiju oblek, lasij in ušes.

„Najin smeh spreobrne se prav lahko v jok,“ modruje Danila, trepetaje od mrazu. „Kaj počneva sedaj? V takem stanju ne moreva med ljudi; do čolna ne moreva več; do-bila bova še hud kašelj v teh mokrih oblekah.“

Doktor ozre se okoli brezupen, iščoč pomoči. Sredi vode leži z dnom na vrh ponesrečeni čolnič; na površini vode pa mirno plavajo: oba klobuka, razpeti Danilin solnčnik, doktorjeva palica in še nekaj drobnega, kar je bilo rokovicam podobno.

„Ali ne gleda tam izmed vejevja neka streha?“ vzklikne zdaj doktor vesel. „Poglejte vi, gospodična; brez naočnikov jaz ničesar dobro ne razločujem, teh pa pogrešam; bržkone ležijo na dnu vode.“

„Hišica je,“ zakliče Danila vesela, „le hitro pojdiva tja.“

Napotita se na ono stran in črez kakih deset minut stopila sta v leseno kmečko bajto.

Sključena, na pol gluha starka je sedela pri ognjišču, na katerem je plapolal borni plamenček. Dolgo sta potrebovala, preden je starka razumela, da sta se ponesrečila in da želita suhih oblek, da se preoblečeta.

Z božjo pomočjo se je vendar tudi to zgodilo. Črez kake pol ure stala sta si Danila in doktor v kmečkih opravah nasproti in si med smehom in občudovanjem drug drugemu oponašala, kako okorno da izgledata.

Domači sin, ki se je bil med tem vrnil s polja, hitel je z brzimi koraki in veselim srcem, ker je stiskal v žepu svitli srebernjak, ki mu ga je podarila Danila, v bližnjo vas po voz, da bi odpeljal v mesto rešena utopljenca.

A obleke obeh so mej tem visele na solncu na vrtni ograji, Danila in doktor pa sta si tešila silni glad z domačimi pridelki borne kmečke koče.

V.

Bil je vroč dan, eden onih vročih dnij, ko je tudi naša duša vneta, takó da si človek želi vreči od sebe telo, ki ga teži kakor železni plašč. Ni bilo sopara; vëla je celo neka sapica, katera pa se je zdela, da prihaja iz žrela zakurjene peči.

Danilo, katero je celo noč po onem nesrečnem sprehodu tresla lahna vročica, silili so, da bi črez dan v postelji ostala. Vbogala je tudi, da-si nerada; a samo do polднеva. Popoldne ni več mogla strpeti vročine mehke blazine. Ni hotela več ležati. Vročica je bila zapustila nje teló, a nje duša je zato drgetala vsled neke notranje vročice, neke prijetne nemirnosti. Ni si vedela raztolmačiti svojega čudnega dušnega stanja, želela si je ven v prosto prirodo, želela si je družbe, bala se je svojih lastnih mislij in čuvstev.

Pozvonila je in ukazala hišinji, naj pozove Riko.

„Moraš mi pomagati pri česanju, Rika,“ poreče, ko skrbna sestra hiti prašat, česa želi.

„Lasje so mi tako zmešani od včerajsnje mokrote, da jih sama nikoli ne bi mogla urediti.“

Potrpljiva Rika ustreže njeni želji.

Danila sedi poleg okna, ki gleda na vrt; Rika pa se trudi prodreti z glavnikom skoz nje dolge, goste, zmedene lasi.

Po vrtu se sprehajata doktor in Dragotin v živahnem pogovoru. Obe se večkrat ozirate na-nju, a obe molčite.

„Kako nelep se zdi doktor, kadar biva v Dragotinovej bližini,“ opazuje Rika čez nekaj časa.

„Doktor se ne vidi nikdar nelep, ne kadar je sam, ne kadar je v družbi,“ odvrne Danila kratko.

„Pa ne samo v licu sta si onadva tako neizmerno različna, tudi v vedenji, tudi v značaju se Dragotin silno odlikuje od svojega prijatelja,“ nadaljuje Rika, ki ni še opustila upanja, da bi se Danila v Dragotina zagledala.

„Čisto neumljivo mi je, kako se ti je prikupil njegov mlečnati ženski obraz,“ začudi se Danila.

„Zdaj ne govorim o njegovem obrazu, temveč o njegovem izvrstnem značaju, o blagem njegovem srcu. Kako je dober, potrpljiv, doktor pa —“

„Dober, potrpljiv?“ pretrga Danila sestrično navdušenje in se glasno zasmee; „lepa krepost biti dober, blag, potrpljiv, z eno besedo, biti pravi angelj kreposti, kadar je človek mlad, lep, zdrav, bogat, zadovoljen, kadar mu gre vse po volji, kadar je ljubljenec usode, katera mu na pot življenja siplje cvetja in samo cvetja. Pavel pa, kakor mi je sam pravil, bojeval se je skoz vse svoje življenje s krivično usodo; že kot dijak živel je nekdam tri mesece ob samem kruhu in vodi, in nobena nadloga življenja mu ni bila prizanesena. Potem pa naj bi bil smehljajočega obraza, zaupnega govorjenja in veselega srca!“

„Pavel? — Pavel? ne več gospod doktor Čvrst?“ namuzne se Rika poredno. „Ali si že prišla tako daleč v navzvanju?“

„Pavel“ sem rekla? Potem se mi je zareklo,“ zagovarja se Danila vidno osramočena ter lahno zardi.

„Danila, bodi razumna, preden ni še prepozno!“ posvari Rika resnobno. „Dragotin te ljubi, kakor se mi je včeraj izpovedal, on te hoče snubiti. Prepričana sem, da je on edini če je kdo, ki te more osrečiti. Danila, ti si res lepa, ti si prekrasna devojka, a to je tudi vse tvoje

imetje. Nasproti tej lepoti pa, koliko imaš slabostij! Tebi se doktor ljubi, predobro vidim; on je na tebe napravil utis, kakor menda dozdaš še noben moški. Recimo, da bi on imel ravno toliko bogatstva kakor Dragotin. Poleg tega pripustimo mu tudi njegovo učenost, katero Dragotin celoma pogreša, in vendar, pri vsem tem prepričana sem, da ti ne bi postala z doktorjem srečna nikdar.“

„Ali smem zvedeti razloge tvoje trditve?“ popraša Danila radovedno.

„Ker se dva samoglavca, kakoršna sta ti in doktor, ne skladata; vsaj eden vaju bi moral biti nežnejši. Draga moja,“ pristavi z vzdihom, „on, ki se bo enkrat imenoval tvoj soprog, bode moral biti oborožen z neomahljivo ljubeznijo. Samo iz take ljubezni more potem zajemati potrebne potrpljivosti, da izhaja s teboj. Učeni ljudje so pa navadno hladnega srca in tedaj tudi nestrpljivi in, veruj mi, ženska je srečnejša z možem, ki ima gorko srce in manj znanosti nego z možem, ki ima hladno srce in obilo znanja.“

Danila vstane; nje lasje so bili urejeni. V tem, ko si pred zrcalom še nekaj popravlja, poreče z lahno porogljivostjo: „Po tvojem popisovanju sodeč sem jaz pravi bav bav. Res, čudež, da vas vseh dozdaš še nisem pregnala. Čudim se pa,“ nadaljuje povdarjajoč vsako besedo, „da ravno one ženske, koje so polne čednosti in kreposti, najdejo redko kedaj moža.“

„Tvoje zbadanje me več ne boli. Nisem več v letih, da bi pri vsaki besedi zardela ali obledela, bodisi od jeze, bodisi od srama,“ odgovori Rika mirno. „Svarila sem te, kakor bi te svarila pametna mati. Kakor si pa človek postilja, tako tudi leži.“

Ko to izreče, zapusti Danilo ne čakaje odgovora.

Mrak se dela. Po rosnih stezicah lazijo polži, mušice in komarji plešejo po zraku; ptičje petje utihne, a zato se tu pa tam že oglašča čvrsti glas čerička. Jasno nebo v pol-

mraku žari v rdečem svitu zašlega solnca, mej tem ko izza gor vzhaja mladi mesec v podobi rožička. Domača gos-pôda in nekaj gostov sprehaja se po vrtu v skupinah. Irena, Rika in Dragotin hodijo po glavnem prostornem vrtnem drevo-redu, dočim dečka neprestano stikata med nogama potrpljivega Dragotina in stopata materi in Riki na dolgi krili. Irena in Dragotin sta nocoj jako malobesedna. Rika mora vedno govoriti, ker njiju pogovor preti popolnoma potihniti.

Dragotin se željno ozira v postransko stezico, od koder se med gostim vejevjem zdaj pa zdaj prikazuje dve senci; bili ste Danilina in Čvrstova. Kako rad bi se bil njima pridružil, a Irena je znala vselej tako zapletati, da ga je pri-kelepala na svojo bližino. Ko Dragotin zapusti za nekaj trenutkov obe gospe, da vlovi Milka, ki je bežal z njegovim klobukom, poreče Irena sočutno: „Kako bled in zamišljen je nocoj Dragotin; prosim te, Rika, ne puščaj me samo ž njim; srce mi tako čudno utriplje, slutim nekaj posebnega.“

Mej tem sta doktor in Danila zginila očem naših sprehajalcev. Krenila sta po stranski poti v bližnji gaj in ondi sedla na klop pod duhtečim smerečjem.

„Kaj bode te v treh dneh ob tej uri delali?“ poreče Danila z nenavadno mehkim glasom.

„Najbrž se bom hudoval na enega ali drugega svojih pisačev, ki je v moji nenavzočnosti debelih kozlov napisal na važno pismo,“ odvrne doktor navidezno dobre volje. Danila pa se je vendar zdelo, da je skrivna otožnost v njegovem veselem glasu.

„Ali se kar nič ne bode te spominjali našega lepega mesteca, tega prijaznega gaja? Ali nas boste res tako hitro pozabili? Pozabili mene?“ pristavi z negotovim glasom.

„Ali vam je žal, da odidem?“ hitro in nekako trdo popraša doktor.

„Privadila sem se vas že zelo; sporazumela sva se tako dobro,“ odvrne Danila z glasom, ki bi bil moral po

njenem prizadevanju biti malomaren, kateri pa je donel silno žalostno.

„Ne zdi se mi ravno,“ odvrne doktor poredno; „prepirala sva se pošteno pri vsaki drugi besedi.“

„Menda, a vendar mi je žal, da odidete,“ vzdihne Danila.

„Meni tudi ne bo ločitev lahka,“ mrmra doktor.

Nato molčita nekaj časa oba! Drug tik drugega sedita, nema in v zadregi. On, bojazljiv kakor dijaček, ona sramežljiva kakor gojenka. Nad njunima glavama pa začne nenadoma čivkati ptiček, ki se je bil vzbudil vsled njunega govorjenja.

Doba, ko ljubav napolnjuje vso našo dušo, ovlada vsako našo misel, ne da bi bila še izrečena, je ravno ona doba, koja nam daje največ sreče in blaženosti. Čut ljubezni še ni pozemska lastnina, ampak nadzemska blažena stvar. In čar takega še ne izpovedanega čuvstva omamil je zdaj doktorja in Danilo.

„Ako želite, pa se nikdar ne ločiva, Danila,“ poreče doktor nenadoma in krepko prime za nje desnico. Bil je zmeden. Njegove sicer resne oči žaré kakor človeku, ki se je nenadoma vzbudil iz težkih sanj.

„Želim,“ šepoče Danila, in sladka groza spreleti nje život pri dotiki njegove roke, pri žaru njegovih skrivnostnih besed.

„Ali me hočete sprejeti za soproga, Danila?“ nadaljuje doktor in se resno-ginjenega obraza postavi pred njo. „Ne morem vam sicer ponujati zakladov, ali ako vam zadovoljuje moje zvesto srce in krepka neomahljiva volja k delu, potem se ne bojim, da bi vas ne mogel osrečevati.“

„Hočem, Pavel, samo ondi, kjer ste vi, je moja sreča,“ vzklikne Danila vsa presenečena. In nje lepe oči, ki niso dozdej poznale drugih, nego neblagih solz trmoglavosti in jeze, ginjene zarosijo od blaženosti, ki jo je presunila.

Ptiček je bil zopet zaspal med vejevjem, tihota je zavladovala okrog. Doktor in Danila menita, da čujeta burne udarce svojih presunjenih src.

„Vem, da ne bom z vami srečen, Danila,“ poreče zdaj doktor otožen in polagoma izpusti Danilo, katero je bil za nekaj trenutkov k sebi pritisnil. „Vi niste ustvarjeni za-me, za mojo hišo. Toda ljubim vas, ljubim vas, Danila, in moram vas tudi imeti.“

„Torej vam vendar ugajam, Pavel?“ odvrne ona s presrčnim nasmehom. Tudi v tem važnem, usodepolnem trenutku je hvalehlepnost kalila svetost njenih čuvstev!

„Ne vem, ali mi ugajate, ali mi ne ugajate, kar vem, je samo to, da vas neizmerno ljubim.“

„In pri vseh mojih obilih slabostih?“ popraša ona po nižno.

„Da ste bolj popolna, Danila, mogoče, da bi vas menj ljubil. Vedno se bova prepirala, to vem, a ljubil vas bodem tudi vedno, to čutim,“ bil je njegov slovesen odgovor.

„Več pa tudi ne zahtevam, Pavel,“ odgovori Danila iskreno in se ljubkovaje pritisne k njemu.

Kot najsrečnejša dvojica gresta nato na verando, kjer so njiju že vsi nestrpljivo čakali.

Ali bova vedno tako srečna, kakor nočoj? misli si doktor natihoma, ko svetloba luči nenadoma razsveti prekrasno podobo njegove neveste. Ko bi bila menj lepa! vzdihne pri tem pogledu, in tesno mu postane pri srcu.

VI.

Irena, presrečna, da se je Danila zaročila z doktorjem, zapisala jej je koj deset tisoč forintov v doto. In kako rada je to storila! Zato pa ni imela več se bati nevarne tekmovalke, kakoršna je bila Danila. Za gotovo je zdaj upala, da preje ali pozneje premaga Dragotinovo srce.

Rika se ni veselila Daniline zaroke, a svoje nezadovoljnosti ni kazala. Čemu tudi? Saj bi bilo zastoj! Mrmrala je samo o nepremišljenosti mladih ljudi, a potem se udala v neizogibno usodo.

Drugo jutro sreča Danila Dragotina na vrtu. Ta jo hladno pozdravi in hoče iti mimo nje, ne da bi se ž njo pomenkoval.

„Ali mi nič ne čestitate k moji zaroki?“ začudi se Danila in ga ustavi. Nje lice je žarelo, nje oko je bliščalo od vznesenosti; nje nasmeh pa bi bil vsakoga omamil, ne pa ubozega Dragotina, ki vso noč ni družega mislil nego na njo, ktero je izgubil, izgubil po nesrečnem slučaju, da mu je usoda tega suhoparnega doktorja privedla na pot. Ljubav in ljubosumnost sta se bojevali v njem, odkar je zvedel njeno zaroko. Pod utisom teh strastij in še bolj razdražen po nje radostnem licu odgovori Dragotin neprijazno: „Kako naj vam čestitam k vašej nesreči?“

Danila ga začudena pogleda; „nesreči“ je rekel, ali je dobro čula? „Ne umejem vas,“ poreče vidno razžaljena.

„Povedal bom jasneje, da lože umejete,“ odvrne on porogljivo. „Vaša zaroka je nesrečna, ker doktorja ne ljubite tako, kakor v resnici nevesta ljubi svojega ženina. Vaša ljubezen je samo domišljena; ona izvira iz laskanja in samosvesti, da se je vendar udal vašemu silnemu prizadevanju ugajati mu. Kadar pa bodete ž njim stopili v prozo vsakdanjega življenja, prepričali se bodete, kako ste se zmotili.“

„Kako ste drzni,“ huduje se Danila. „Jaz Pavlu niti ne ugajam, tako mi je povedal sam; on ljubi v moji osebi mene samo: najini duši ste se našli, oni ste najini srci združili; ne pa zvananji utis ali pa mimogrede samo, kakor sodite vi.“

„Drzen sem res, ali odkritosrčen tudi,“ potrdi Dragotin. „In vi res mislite, da vas Pavel ljubi? Le uvedite ga v izkušnje in brž bodete sprevideli, da govorim resnico.“

Jaz, jaz vem, kaj se pravi ljubiti, iskreno, požrtvovalno ljubiti; Pavel ne bode nikdar tako znal," pristavi vzdihujč in zre Danilo s pogledom, ki je izražal ljubav in sovraštvo ob enem.

„Kaj se jaz brigam za vaša čuvstva!“ odvrne Danila malomarno. Sprevidela je, da iz njega govori ljubosumnost; zato ni dala njegovim besedam nobenega pomena.

„Predobro vem, da se niste nikdar brigali za moja čuvstva," odgovori on z bridkostjo; „bil sem vam predober, preponižen, z eno besedo: vedeli ste predobro, da vas častim in ljubim. In ta gotovost spravila me je v vašo nemilost. Pavel pa, ki je bil z vami vedno oduren in neuljuden, on je premagal vaše srce. Ljubav se navadno z ljubeznijo pridobiva; kdo bi bil mogel slutiti, da pri vas, Danila, ravno nasprotno velja?“

„Danila?“ Za vas sem vedno bila in bom „gospodična Danila," odvrne ona razburjena. „In kdo vam daje pravico, vtikati se v moje in mojega Pavla zadeve?“

„Moja goreča ljubezen do vas," odvrne on presunjen, in znamenje hude bolesti obsenči lepi njegov obraz. „Ali ne veste, gospodična Danila," nadaljuje, naglasujoč besedo „gospodična“, „da ljubav je čuvstvo, koje ne zna vselej odgovora dati za svoje besede in dejanja? Ta vzrok naj oprostí mojo drznost.“ Ko to izreče, pokloni se jej, in Danila stoji še nekaj časa na onem mestu kakor prikovana, kjer jo je Dragotin zapustil. Nje čelo je zatemnelo, na nje obrazu je znati senco nejevolje. Dragotinove besede so se njej v prvem trenutju zdele brez pomena, a vendar napravile so na njo globok utis. — A tam, kdo gre tam? — Nje čelo se zjasni, nje oko zažari — „Pavel, moj Pavel!“ zakliče veselo in leti ženinu naproti. Pozabljen je razjarjeni Dragotin, pozabljeno njegovo temno prorokovanje.

„Danila, v kaj si zdaj bila zamišljena? Videti si razdražena; ali ti je Dragotin kaj neprijetnega povedal?“ po-

reče Pavel v eni sapi. Njegove oči jo nekako čudno opazujejo, mej tem ko poboža roko, katero mu je bila Danila radostno podala.

Danila je bila v zadregi. Najrajše bi se ga bila oklenila in mu vse natanko izpovedala. Ko bi le bila to storila! A čut sramežljivosti in krivega ponosa zadušil je nje voljo v trenutju, ko se je bila vzbudila. Sramovala se mu je povedati prizor, katerega je z Dragotinom imela. Ob enem jo je dražilo, da jo on izprašuje, kakor se izprašuje razposajen paglavec, o katerem se je vedno bati, da kaj nespametnega ne učini. Odgovor dajati za svoja dejanja pa ni bila vajena.

„Govorila sva o vremenu, o porednosti Ireninih otrok in enakih malovažnostih,“ odgovori z negotovim glasom in si ne upa pogledati ga naravnost. Pri tem pa jej silno utriplje srce. Čutila je, da je svojemu ženinu dolžna popolno zaupanje in da jej ta sicer nedolžna laž takoj prvi dan svojega zaročnega stanja ne more obroditi sreče.

Doktorjevo čelo se stemni. Slutil je, da Danila ni istine govorila. Bridki čut nezaupnosti ga spreletí. „Danila,“ reče žalosten in jo prime za obe roki, „ali mi hočeš nekaj obljubiti?“

„Kako rada,“ odvrne ona ustrežno, „če le ne bode tvoja želja neumestna.“

„Obljubi mi, da boš kakor malo mogoče občevala z Dragotinom; on je napeta glava, ti pa —“

„Ti ne zaupaš moji ljubezni?“ seže mu Danila zavzeta v besedo in mu hoče odtegniti roke, a on jih tako krepko drži s koščenimi svojimi prsti, da stori ta poskus Danili veliko bolečino.

„Danila, ne huduj se na mojo čudno željo, a ti ne veš, kako nevarna stvar si ti; kako krepkega značaja mora biti, kdor hoče premagovati skušnjava, ki prihaja od tvoje čarobne prikazni. Sam sem to najbolje poskusil. Menda tudi

še ne slutiš, če ne veš, da bi zakrila najmanjša senca nezaupnosti na nebu najine ljubezni najino srečo za vselej. Ljubav ima to posebnost, da ni nikdar stalna, da ali raste ali pa pojema. Najina ljubav bi morala zdaj najbolj pognati, da dospe do one popolnosti, katera je edini porok njenega obstanka. Če ne, zginila bode ravno tako nepričakovano, kakor se je nepričakovano vzbudila.“

„Ljubav, ki more umreti, ni bila nikdar prava,“ modruje Danila žalostno. Čemu to poučevanje, misli sama pri sebi, ko sama največ trepečem za svojo mlado ljubezen? Ali nisem ravnokar srčno tudi jaz odbila skušnjavo v podobni Dragotina?

„Prava ljubezen res ne zamre sama od sebe,“ pritrdi Pavel resno, „toda ako se nalašč mori, potem je tudi ona minljiva, kakor vsaka druga stvar. Toda pustimo modrovanje,“ dostavi nestrpljivo; „še mi nisi povedala, Danila, o čem si se tako živahno pogovarjala z Dragotinom. Moralo je biti nekaj posebno važnega; opazoval sem vaju iz svojega okna; bila sta videti oba silno razjarjena.“

„Za stražnika si se torej danes ponižal, Pavel? Ne, takega razžaljenja res ne zaslužim,“ reče Danila vidno razkačena in se obrne od njega. „Svobodo mi hočeš jemati? Občevati ne bi smela več z znanci samo zato, ker me je Bog lepo ustvaril? Saj nismo na Turškem, kjer se ženske zapirajo. Pa ko bi se meni klanjalo in dobrikalo tudi deset Dragotinov, kaj ima pri tem opraviti najina ljubezen? Ako sem po tvojih mislih lahkomišelná hvalehlepničnica in jezičnica, moje srce pri vsem tem ostane zvesto le onemu, kojemu sem je darovala,“ končuje s ponosom.

„Danila, žalil sem te, huda si na-me,“ toži Pavel z mehkim glasom in privzdigne nje glavico, ki je bila obrnjena k tлом. Sramoval se je, da se je nepremišljeno udal strasti ljubosumnosti. „Bodi mi zopet dobra, krivico sem ti storil, toda ne hoté, temveč iz prevelike ljubezni. Vso zá-

se bi te rad imel, vso, si razumela? Zdi se mi, da mi vsak poželjivi pogled usiljenca skruni tebe, mojo cvetko.“

Njegovo ponižno vedenje, njegove iskrene besede so jo razorožile. Hitro se oklene njegovega vratú in mu zašepče na uho: „Le tebe, le tebe ljubim, Pavel, in le tebe bom ljubila do zadnjega svojega vzdihljeja. A svojo voljo

Hradčín.

hočem imeti in to ne samo kot tvoja nevesta, temveč tudi pozneje kot tvoja soproga. Siloma se pri meni nič ne doseže.“

In mir je bil sklenjen med njima.

A ta prvi majhni razpor, ta prva prevara njune ljubezni bila je podobna igli, katera, dasi le majhno orožje, vendar utegne včasih hudo raniti, celo umoriti. In ranila je bila obá, doktorja pa najhujše.

VII.

Doktor še ni bil odpotoval, kakor je bil namenjen. Gospa Irena je še želela urediti primerno slavnost zaročenca na čast, da more prijatelje in znance seznaniti z bodočim soprogom svoje sestre. Doktor je sklenil torej ostati v bližini svoje neveste do namenjenega dne, potem pa odpotovati in se v dveh mesecih povrniti, da Danilo kot soprogo odpelje na svoj dom.

Zaročenca uživala sta mej tem še nekaj srečnih dnij.

Mej tem so se vršile velike priprave za slavnost. Po pojedini bila je na dnevnem redu krasna vožnja v okolico, zvečer umeteljni ognji v razsvitljenem ohišnem gaju, a naposled veliki ples.

„Izmed vseh točk se plesa najbolj veselim,“ reče Danila svojemu ženinu.

„A meni bi bilo mnogo ljubše, namesto sitne svečanosti, ki družega ne bode, nego neprijetno predstavlanje raznim osebam, gnjusno poklanjanje in neslano besedovanje z meni neznanimi ljudmi; ko bi le smel v tvoji bližini prebiti zadnje ure najinega skupnega bivanja,“ méni doktor slabe volje. „Družba mi bode tebe popolnoma odtegnila, ko se takó dva meseca ne bova potem videla.“

„Saj bova še dolgo dovolj drug za družega živela; življenje je takó dolgo,“ tolaži ga Danila. Bila je vsa omamljena od predčuvstev, kakó jo bodo tedaj vsi občudovali, jej čestitali, njej se klanjali. „Nekaj ur že morava žrtvovati prijateljem in znancem, Pavel; uljudnost to zahteva. Zato bova midva vedno skupaj plesala; to bode tudi prijetno.“

„Žal mi je, da ne bode takó,“ vzdihne doktor; „jaz nisem plesalec.“

„Kaj, ti nisi plesalec?“ začudi se Danila neprijetno iznenadena; „jaz pa ne poznam lepše, zanimivejše zabave nego ples; vsa neumna sem zanj.“

„Kako obžalujem, Danila, da se boš odslej morala odpovedati temu veselju,“ reče on v zadregi.

„Odpovedati?“ zavzame se Danila in nje lice zbledi od nezadovoljnosti.

„Saj ne bodeš brez svojega moža hodila na ples!“ odvrne on razžaljen.

„Seveda ne, ne spodobilo bi se,“ mrmrá ona in se zamisli.

„Danila, ali menda že obžaluješ, da si se na-me navezala za vse življenje?“ popraša doktor vidno presunjen, in njegove oči se z bolestnim izrazom uprejo v njo.

„Pavel, ne govori tako grozних rečij!“ vzklikne Danila prestrašena in dene tresočo svojo ročico na njegova usta, da naj molči. „Da imam le tebe, Pavel, kaj maram potem za ples?“ In se ga trdno oklene, kakor bi se bala, da jej uide.

Globok vzdih, ki je oznanjal njegovo olajšanje, ukrade se iz doktorjevih prsij. „Uboga moja nevestica,“ reče ginjen in jo iskreno poljubi; iz ljubezni do mene odpovedala se bodeš razkošnemu življenju, kojemu si vajena od mladosti? Ali pa tudi zaslužiš tako žrtev?“

„Zaslužiš, Pavel; ti zaslužiš še boljšo srečo, nego je ona, kojo ti jaz ponujam,“ odgovori Danila zamišljena. Ko to izreče, nasloni glavo na njegovo ramo in zatisne oči, kakor da se hoče iznebiti neprijetnih mislij.

Nenadoma privzdigne glavo. „A jutri, Pavel, jutri hočem se naplesati za vse življenje!“ vzklikne z vznesenim glasom. Živ plamen švigne iz njenih zažarelih oči; ustni jej zatrepečejo od poželenja.

„Brez mene li hočeš plesati?“ popraša on bridko.

„Da, brez tebe,“ odvrne ona samovoljno; „saj je zadnjokrat.“

„Pleši torej!“ zamrmrá on z votlim glasom. —

Slavnost se je vršila v vseh točkah v občno zadovoljnost. Da bode ples venec vsej zabavi, čutila je posebno

mladina. Že ves dan je po plesu hrepenela, ko je godba igrala veselo poskočnico ali zaljubljeni valček. Stari ljudje, se ve, želeli so si bolj mehkih ponočnih blazin, da bi počivali na njih po vžitku obilnih okusnih jedil in pijač. A mamicice so morale čuvati na plesu pri svojih hčerkah, očetom pa se je spodobilo, da sedé zvesto na strani svojih zakonskih tovarišic.

V plesni dvorani se zbirajo gostje. Irena, oblečena kakor osemnajstletna deklica, naslonjena na laket svojega netjaka Dragotina, velečastno pohaja po dvorani, da pozdravlja s sladkim smehom prišlece.

Rika sedi na naslonjaču poleg nekega upokojenega majorja, v katerej družbi komaj zadržuje pod pihalko premagujoče jo zehanje.

Danile in Pavla ni videti v dvorani. V stranski sobi, ki je odmenjena za odpočitnico utrujenim plesalcem, sedita v zaupnem pogovoru.

„Torej mi vendar dovoliš, da plešem, Pavel?“ poreče Danila radostno in ga hvaležno pogleda.

„Da, toda ne preveč, da ne oboliš; vročina je danes neznosna,“ odgovori Pavel sicer prijazno, a vendar zna se mu, da mu privoljenje ne gre iz srca. „Ž njim pa,“ nadaljuje s povdarkom, „z Dragotinom ne smeš nikakor plesati.“

V tem trenutju vstopita v sobo Irena in Dragotin.

„Dragi doktor,“ poreče gospa, „občna želja je, da Danila otvori ples. Ker pa vi, gospod doktor, ne plešete, izvolila sem jej jaz za plesalca Dragotina, ki je moj najbližnji sorodnik.“

Doktor se hladno pokloni v znamenje dovoljenja; obenem pa zre pomenljivo na Danilo.

Danila nemo pogleda najprej njega, potem Dragotina, ki jej uljudno ponudi laket, da jo vodi v dvorano, in hoče nekaj reči. A v tistem trenutku zadone glasovi zapeljivega valčka na nje uho.

Danili zatrepeče srce od samega veselja. Pleši, vživaj, govori v njej notranji glas, in že hiti s svojim plesalcem iz sobe in že se sučeta po dvorani, kakor bi imela peroti.

V dvorani vsi strmé o prelepi dvojici. Krasen par! Veselje ju gledati! Bog ju blagoslovi! „Kedaj pa bode poroka?“ beseduje starikava gospa, ki sedi na konci dvorane, nekemu gospodu, ki je na pol skrit stal v nje bližini in čemerno gledal plesalce.

„Ne vem.“ odvrne ta neuljudno in se hitro oddalji. Bil je Pavel.

Ko godba utihne, zašepeče Danila svojemu plesalcu: „Vi plešete, kakor krilatec; samo tej prednosti se imate zahvaliti, da hočem pozabiti vašo drznost onega dne.“

„Ali boste še nocoj plesali z menoj, gospodičina Danila?“ popraša je on radostnega obraza.

„Seveda bom, hočem celó; saj je nocoj zadnji dan, da plešem,“ potoži mu ona.

„Kako to?“ začudi se Dragotin.

„Pavel mi je že rekel, da me ne bo nikdar vodil na plese, ker sam ni plesalec. Ali ni to žalostno?“

„O ti trinog! Kako vas pomilujem, Danila,“ odvrne on ognjeno.

„Nič Danila, nič trinog! Pavel, dasi ni plesalec in ima svoje slabosti, vendar je stokrat boljši, nego ste vi,“ huđuje se Danila.

„Menite?“ popraša Dragotin poredno.

„Nič ne menim, vem za gotovo. A zdaj me pa vedite k Pavlu; teško me bo že čakal.“

„Kedaj smem zopet po vas?“ vpraša on.

„Razumi se, da kmalu, koj pri prihodnjem plesu.“

„Tu sem, Pavel,“ poreče Danila vsa brez sape in se utrujena spusti poleg njega na naslonjač. „Ali si videl, kako krasno sva plesala? Očarala sva vse gledalce. Dragotin pa tudi nebeško pleše.“

„In vendar ne boš več ž njim plesala,“ odvrne Pavel odločno in čelo se mu nagubanči.

„Ohó, besedice ‚ne boš‘ jaz ne poznam,“ odvrne ona ponosno.

„Bodeš se je pa morala privaditi,“ bil je njegov kratki odgovor.

Godba zopet zasvira, Danila je kakor elektrizovana od glasbe. Vstane, upre nemirno svoj pogled v vrata, ki vodijo v plesno sobano, zopet sede, zopet vstane, da niti ne čuje, kar jej Pavel živahno pravi, da niti ne vé, da on drži nje roko krepko med svojima.

Nenadoma se prikaže Dragotin pri vratih.

„Srečno, Pavlek,“ zakliče Danila vzneseno, iztrga svojo roko iz Pavlovih in hiti svojemu plesalcu naproti. Komaj se Pavel zavé, že sta zginila obá.

„Kako srečen sem nocoj,“ zašepeče Dragotin na uho svoje plesalki.

„Jaz pa se čutim zelo nezadovoljno,“ odvrne ona z vzdihom. „Vsled zapeljivega plesa sem nocoj že toliko jezila ubogega Pavla. A kakor se on noče udati mojim željam, tako tudi jaz ne njegovim.“

„Ahá, prvi oblaček na nebu vajine ljubezni!“ deklamuje Dragotin s smešnim patosom.

Za hrbtom debelušnega gospoda že zopet preži Pavel temnega obraza, ljubosumnega pogleda, na veselo plešočo dvojico.

Danila ga zagleda, „Pavel, poglej me,“ zakliče ona, kadar v vrtincu plesalcev mimo njega šviga.

Pavel jo je čul, a kadar se mu približujeta, dela se, kakor da ju ne vidi, niti ne čuje.

„Pavel, Pavel,“ zakliče ona še enkrat, ko zopet mimo njega zletí, „poglej me vendar!“

Pavel je zopet gluh in slep za njo.

Danila je razžaljena.

„Le še plešiva, nič še ne nehajva,“ vzpodbuja Danila svojega plesalca, a Pavel se ujeda v ljubosumnosti in brezno med njima se širi čim dalje tem globlje.

Ples za plesom je minil. Danila ni se več povrnila k Pavlu. Naj me sam išče, naj me pokliče, misli sama pri sebi; nič ne boče škodilo, ako občuti tudi on po meni nekoliko hrepenenja.

A Pavel ne pride po njo, in ona ni več strpela brez njega. Gre v stransko sobo. Res, sedel je zamišljen na svojem mestu in puščal oblake dima proti stropu. Ni je slišal priti, še-le, ko mu ona položi roko na ramo, vzdrami se iz svoje zamišljenosti.

Ko zagleda Danilo, zjasni se za trenotek njegov obraz, a kmalu potem se zopet zmrači.

„Ali ti je kaj dolg čas, Pavel?“ vpraša ga ona sočutno in glas jej trepeče.

„Dolg čas,“ odgovori on mračno; „jaz ne poznam te pošasti.“

„Na kaj si mislil, Pavel?“ pozveduje ona vidno vznemirjena, „tako srpo si gledal.“

„Na najino jutršnje ločenje,“ odgovori kratko.

„Na najino ločenje,“ vzdihne ona in ustni jej trepečejo; „ne kali mi nocojšnjega veselja s predčutki ločitve.“

„Tebi se mora najino začasno ločenje dozdevati rešenje,“ odvrne on bridko. „Rešena boš za dva meseca svojega trinoga, uživala boš zopet neskaljeno svobodo.“

„Ti nisi trinog, Pavel, a k svoji ljubezni bi lahko prišel še nekoliko prizanesljivosti, da bi bila popolnejša,“ očita mu ona. „A pisati si hočeva v teh dveh mesecih vsaki dan, kaj ne, Pavel?“ pristavi iskreno.

„Vsaki dan?“ proroguje se Pavel, „ko si že zdaj nimava kaj povedati.“

„Pavel, ti sanjaš,“ zavzame se Danila.

„Ali bi me sicer bila pustila po cele ure samega tu sedeti, nocoj, zadnje trenutke pred ločitvijo?“

Danila nič ne odgovori. Čuti se sicer krivo, a priznati noče.

„Pa bi šel v plesno sobano, da ne bodeš več sam,“ svetuje ona v zadregi. „Četvorko bomo zdaj plesali; ako se je nočeš udeležiti, pa se vsaj vidiva, vsaj si pošiljava zdaj pa zdaj iskren pogled, česar nama nihče ne more ubraniti.“

„Torej tudi četvorko hočeš plesati?“ začudi se doktor neprijetno zadet. „Gotovo zopet ž njim, z Dragotinom!“

„Razume se samo ob sebi, ker on je izmed vseh plesalcev najboljši,“ pritrди Danila popolnoma mirno.

„Danila, pa ko bi te prosil, umeješ me, samo prosil, ne da bi ti ukazoval, da si izbereš družega plesalca, s katerim bi plesala četvorko, ako že nočeš plesa opustiti, ali bi mi to prošnjo izpolnila?“

„Ne bi je, ker sem že dala Dragotinu besedo,“ odgovori Danila odločno. „Svoje besede pa jaz nikdar ne prelozim, tudi za tebe ne!“

Na Pavlovem čelu se žile napenjajo; hoče nekaj odvrniti, ko stopi nenadoma pred njiju Dragotin. Prišel je po svojo plesalko.

„Moja nevesta ne bode plesala četvorke!“ zagrmí Pavel nánj in ga strupeno pogleda.

„Jaz sem prišel po gospodično Danilo, ne po tvojo nevesto,“ odgovori Dragotin drzno.

Danila se postavi med njiju kakor ostri sodnik. Prejšnja miloba in udanost je zginila raz nje obraz, razžaljeni ponos in samovolja se zdaj čitata ž njega.

„Gospod Dragotin,“ reče Pavlu veličastno, „prišel me je spominjat dane mu obljube, in prav imá; pripravljena sem, izpolniti mu jo. Pavel,“ nadaljuje z žarečim, zmagonosnim pogledom, „ženi svoji bodeš smel ukazovati in prepovedovati, žena te bode poslušala, morala te bo poslušati

— do neveste še nimaš one pravice, in zato te tudi noče ubogati.“

Še preden se je Pavel zavedel, bil je sam.

Danila pleše, a videti je raztresena; komaj odgovori, kadar jo kdo popraša. Dragotin jo mora vedno opozarjati, da ne bi zgrešila. Ni več vesela; zginil je zapeljivi nasmeh ž njenih ustnic, zginil zmagonosni odsev iz njenih očij. Zdi se jej, da četvorka traje celo večnost; kar pomni, nobena ni bila tako dolga.

Vendar je bila tudi ta skončana; Danila ne čaka, da jo plesalec popelje na njeni sedež; zginila je, še preden je Dragotin vedel, kedaj.

Pavla ni več v sobi, kakor je Danila pričakovala; drug srečen par sedi na onem mestu, kjer sta poprej sedela ona in on.

Danila se prestraši. Huda slutnja jo spreleti. Preišče vse bližnje sobe, a nikjer ne najde Pavla. Med iskanjem naleti na Dragotina.

„Za Boga, gospodična, ali ste pošast zagledali, da imate tak prestrašen obraz?“ popraša skrbno.

„Nikjer ga ni!“ jeclja Danila, komaj premagáje jok.

„Stavim glavo, da sedi kje na vrtu in puši v blaženem miru smodko,“ šali se Dragotin; „pojdiva ga iskat.“

Prehodila sta ves vrt in gaj, preiskala vsako klop, a Pavla ni nikjer.

Danila vije obupno roké: „Odpotoval je! Povrnil se ne bode nikoli več!“ Ko to izreče, spusti se na klop, zagrebe lice v svoje dlani in se bridko zajoče.

Dragotin je ves presunjen, ne more gledati njenega obupa. Z druge strani pa mu ni po volji, da jej solze tekó tako obilo za družega.

„Ali, Danila,“ reče skoro nevoljen, „bodite vendar pametni! Da bi Pavel odšel, da bi vas zapustil zaradi ene četvorke? To je celó nemogoče!“

„Pri vas bi to bilo nemogoče, pri Pavlu pa ne,“ odvrne s prepričanjem; „Pavel je nagel in samovoljen, kakor sem jaz.“

„Ako bi to res bilo mogoče, potem vas ni Pavel nikdar ljubil,“ pristavi Dragotin. „Ljubezen je prizanesljiva, ona prenaša največje muke in najbridkejše izkušnje, preden se odpove ljubljenu predmetu. Utolažite se, Danila, res ni vredno, da kazite s solzami svoj lepi obraz za nevredneža.“

In sede poleg nje in seže sočutno po nje roko.

Danila skoči kvišku, kakor bi jo bil gad piknil. „Da bi me Pavel ne ljubil? Da bi bil nevrednež?“ huduje se ona. „Vi ste ničvrednež, ker črnite svojega prijatelja, da bi si gladili pot do mojega srca. Povedala sem vam nedavno, da ste mi zoperni, danes vam pa povem naravnost, da vas sovražim! Vi in nihče drugi ste krivi moje nesreče. Bežite mi čim preje izpred očíj!“

Iznenaden, bled ko stena, pokloni se jej Dragotin. „Pojdem in ne povrnem se nikdar več,“ reče s tresočim glasom. „V srci pa odnesem neizbrisljivi spomin najlepše, a tudi najspremenljivejše ženske svetá!“

VIII.

„Čudno bi se moral danes smejeti, ko bi se mi vse tako prečudno ne dozdevalo,“ pripoveduje Ivanič drugo jutro domačemu kočijažu. „Darov sem dobival v zadnjih dvanajstih urah toliko, da imam zagotovljeno vsakdanjo malo južino za vse četrletje. Vsi povabljeni so se spominjali starega Ivaniča, in to ni nič čudnega, čuden pa je dogodljaj, da sta gospod doktor in gospod Dragotin, prvi o polnoči, drugi v jutro nenadoma odpotovala. Gospod doktor oblečen v svojo čudovito dolgo potno obleko, gledal je čudno grdo, ko mi je izročil pisemce za milostivo gospo in mi pri tem stisnil petak v roko. V svojej iznenadenosti pozabil sem ga zahvaliti za prelepi dar.“

„A ti moj Bog, kako je še le gospod Dragotin izgledal! Prečudno bleđ je bil, pogled je imel zmeden; kar vrgel je desetak na mizo in hitro smuknil skoz vrata, ves obložen s potno robo.“

Ko Ivanič tako modruje svojemu tovarišu, vladal je tudi v zgornjih prostorih nemir.

Irena se ne more utešiti, da je Dragotin tako nena doma odpotoval. „Pomagaj mi, Rika, razrešiti to uganko,“ reče otožno, „ti si pametna, vselej pravo zadeneš. Menda mu nisem sinoči dovolj ugajala? Menda pa tudi, da sem mu nehoté dala povod k ljubosumnosti? Nekoliko preuljudno so se res nekateri gospodje vedli z menoj. Kaj meniš, Rika?“

„Saj pravi v pismu, da ga je brzojavno poklical njegov hišni oskrbnik,“ odgovori Rika nestrpljivo. „Povej rajši, zakaj je doktor Čvrst tako nenadoma odpotoval, saj je tudi on tebi pisal; to me bolj skrbi.“

„Nič ne omenja vzroka,“ odvrne Irena, ki je mej tem prečitala doktorjevo vizitnico; „zahvaljuje me za gostoljubnost ter se tebi in meni priporoča.“

„Drugo nič?“ poizveduje Rika vznemirjena.

„Kakor vidiš, nič,“ odgovori Irena; „a Dragotin, Dragotin, ta porednež! Da ni mogel čakati, da bi se vsaj bili poslovili,“ vzdihuje.

„Kaj Dragotin,“ odvrne Rika nejevoljna; „on ni in ne bode nikoli več, nego tvoj netjak in naš prijatelj; Pavel pa je naše sestre ženin, njegov nepričakovani odhod gotovo ni brez pomena.“

„E, kaj pa bode,“ odgovori Irena malomarno; „navadno kujanje zaljubljenec, katero se bode kmalu stajalo pod žarki še bolj vroče ljubezni.“

A Rika maje dvomljivo z glavo in gre k Danili.

V Danilini sobi vlada somrak; zavese še vedno zakrivajo okna, dasi je že blizu poldne.

Danila sedi na pol oblečena na stolu in gleda mrklo préd-se.

Po sobi vlada največi nered. Vsi stoli, mize in obešala so polna oblek, cvetic, trakov; kamor se okó ozre, povsod so še videti znamenja včerajšnje veselice.

„Danila, ali ne prideš k zajutru?“ popraša Rika z navadnim glasom.

„Ne bom nič jedla,“ odgovori Danila in še vedno zre v tla.

Rika se jej približa in pri tem se prestraši njene spremembe. Lice njeno je blede in upalo, oči brez svita in zatekle od jokanja in bedenja, ustnice obledele; z dolgimi nepočesanimi lasmi, ki se jej kakor dolgi plašč usipavajo črez rami, bila je videti kakor podoba lepe mučenice.

Riko pri tem pogledu zaboli srce. „Danila, kam je šel Pavel?“ popraša hitro brez posebnega uvoda.

Danila pri tem pogledu zadrhteče. „Kaj vem jaz,“ odvrne zamolklo.

„Kdo bi bolje vedel, nego ti, nevesta njegova?“ začudi se Rika.

„Nevesta? Bila sem še včeraj, ali sem še danes, ne vem,“ vzdihuje Danila bridko.

„Kaj se je mej vama pripetilo?“ poizveduje Rika preplašena.

„Nič posebnega; navadni vsakdanji prepiri, nič več, nič manj,“ razlaga Danila.

„Ali vendar, kako je bilo? kaj je rekel, preden je odšel?“ vprašuje Rika.

„Nič ni rekel. Četvorke ni hotel, da bi z Dragotinom plesala. Jaz dá, on ne; — naposled se je zgodilo, kakor vedno, po moji volji. Ko se po dokončani četvorki povrnem v sobo — ni ga več bilo tam.“ Tako pripoveduje Danila in pri tem jo pretresa nekaj, kakor mraz.

„Ta vajina nesrečna trmoglavost, katere niti moč ljubezni ni mogla omajati,“ toži Rika. „Sicer pa, kdo vé, ali ni bolje, da je tako prišlo? Vidva pač nista drug za drug zega ustvarjena; bolje torej preje razdor nego sleje.“

„Nič ni bolje,“ huduje se Danila; „ščasoma bi se bila drug družemu privadila in obá še prav srečna postala. Tako pa bodeva obá, jaz kakor on, za celo življenje nesrečna!“

Riko posili smeh. „Koliko jih je že tako govorilo, kakor zdaj ti, ki so pa pozneje prav srečni postali! Kadar rana še krvavi, tedaj ne moremo verjeti, da bi kdaj zacečila; a oni čas pride, in ako se sreča ne povrne, povrne se vsaj mir. Pridejo nova čuvstva, nove sladkosti. Božja previdnost nam je podala veliko milost: čas; on uteši vsako bôl in zaceli vsako rano. Vse mine, Danila! sladkost kakor boleost, in kadar prebiješ te svoje prve bridkosti življenja, bodeš tudi z drugim še prav srečna postala.“

„Vse mine? Seveda,“ poroguje se Danila, „da človek ne bi obolel, potreboval bi modroslovja brezčutnosti, ki je ob enem modroslovje nevednosti; jaz pa ne maram te modrosti, jaz nočem Pavla pozabiti! Oh, kako prekrasno sem si predstavljala življenje ž njim kot njegova žena! In zdaj naj bi bilo vse to samo prazna sanja?! Človek bi zblaznel!“

„Dá, ko bi k srečnemu zakonu zadoščala ljubezen, Danilá, potem bi morda res uživala nebesa na Pavlovi strani,“ modruje Rika, „o čem pa še tudi dvojim. Saj še zdaj, ko sta živela samo za svoja čuvstva, ni bilo dne, kaj pravim dne, ni bilo ure brez razpora. Kako bi se vidva še le potem prepirala, ko bi začele vsakdanje borbe življenja, neizogibljive neugodnosti in neprilike, katerih je zakonsko življenje prepolno? Smoter tvojega življenja so bile dozdej le zabave in kratkočasnice; zato niti ne slutiš trudapolnih, požrtvovalnih dolžnostij gospodinje, žene, matere! — Doktor Čvrst je premožen, pa ne bogat; kot njegova žena bi se ti morala odpovedati marsikateri svoji na-

vadi, marsikateri svoji želji. Ljubav je lepa, je sveta, je poglavitna pogodba vsakega zakona, a vendar — le taji, ako moreš, da ni prijetno, ako gre človek na niže, in ne na više?“

„Rika, Rika, kako se pozna, da nisi nikdar ljubila! Živeti ob kruhu in vodi, ako je treba, ali ž njim, ž njim, samo s Pavlom!“ reče Danila navdušeno, s sklenjenima rokama, s prelepim obrazom mokrim od solz.

Rika jo ginjena opazuje. „Če je tako,“ reče slovesno, „potem pa mu piši, odkrij mu svoje srcé, prosi ga, da se povrne.“

„Ali smem to storiti?“ vzklikne Danila kakor prerोजना; oh, potem mu hočem pisati, hočem se ponižati pred njim, samo da se povrne.“

In pisala mu je. — — —

„Ali je bil že pismonosec tu? Ni-li imel pisma za-me?“ Tako poprašuje Danila tri dni zaporedoma. Vznemirjena je videti, ne more ne jesti, ne spati, ne sedeti, ne hoditi. Zdaj je bleda, pobita, na jok razpoložena; zdaj jej upapolno žari oko, rdijo lica. Tantalove muke niso bile hujše od njenih.

Četrty dan ravno sedi pri obedu, ko jej sluga vroči pismo. Danila je komaj pogleda in že zardi in obledi ob enem; spoznala je pisavo. Pisemce krčevito stisne v roko in beži ž njim v svojo sobo, v katero se zaklene.

Mine četrty ure, mine pol ure, ura bode kmalu, kar je Danila odšla, a še se ni povrnila.

Rika in Irena nič dobrega ne slutite. Idete k njej. Vrata njene sobe so še vedno zaklenjena. Irena potrka; nihče se ne oglasi.

Potrka še enkrat močneje, v sobi je vse tiho. „Danila, odpri,“ kliče Irena vsa prestrašena, „me sve.“ Zopet nobe-nega odgovora. „Moj Bog,“ tarna Irena z jokajočim glasom, „ko bi se jej le ne bilo kaj hudega pripetilo.“

Tedaj se Rika oglasi: „Odpri vendar, Danila, ne pusti naju v takih skrbeh!“

V sobi se zdaj nekaj zgane, teške stopinje se čujejo, ključalnica zaškriplje, vrata se odpro. Danila stopi pred njiju z upalima licema, s steklenim pogledom, s pripognjenim životom. Zastarela je v tej kratki uri za deset let.

„Čemú ta ropot?“ zakliče ona; „ne smem li po obedu nekoliko spati?“

„Bali sve se, da bi si bila kaj žalega storila,“ izgovarja se Irena.

„Ha, ha,“ smeji se Danila, a nje smeh doní kakor glas razbitega zvona, „menda celo usmrtila se? Zavoljo koga? Zavoljo česa? — Ker se je ženin odpovedal svoji nevesti? Ali sem jaz prva, kateri se je kaj takega pripetilo? Kakšen dobiček bi imela, ko bi si življenje vzela? — Danes bi me pomiloval, jutri se mi posmehoval, tretji dan me pozabil, a četrti se že oklenil druge. Jaz —“

„Nehaj vendar, Danila; ti si bolna,“ seže jej Rika zavzeta v besedo; „joči se, potožuj se, huduj se, zarotuj se, stori po svoji stari navadi, vse rajši pretrpim, samo ne poroguj se!“

„Nimam na kaj se pritoževati,“ odgovori Danila nekoliko pomirjena, a črte nje obraza so okamenele. „Vidiš li ondi kup pepela? On je ostanek moje umrle sreče. Kakor iz onega pepela ne bode nikdar več nastalo prejšnje pismo, tako nihče ne bo zvedel za njegovo tajnost.“

In tako se je tudi zgodilo; nikdar več se iz Danilinih ust ni glasilo imé nekdanjega njenega ženina. Tudi v hiši nihče ni več omenjal tega dogodljaja. Vse se je zdelo pozabljeno, izgubljeno kakor v večnost.

IX.

Danila, prebivša kratko a hudo živčno bolezen postala je zopet lepa, postala je zopet vesela, toda razuzdano vesela. Hodila je zopet na zabave, gojila je strastno pozele nje po nališpu, hotela je povsod prisostvovati, vsem ugajati.

„Kdo bi bil verjel, da bode Danila tako hitro pozabila svojega ženina in se tako kmalu zopet udala prejšnjemu načinu življenja?“ začudi se Irena proti Riki.

„Ljuba moja,“ odgovorila je izkušena sestra, „videla sem v svojem življenju padati solze iz očij takim, ki bi se bili najrajši smejali; videla sem jih smejati se, ki bi se bili najrajši jokali; videla sem jih poljubljati, ki bi rajši bili pogoltovali. Ena takih nesrečnic je naša Danila. Bojim se, da pod ledeno odejo njene malomarnosti plapolá ogenj obupnosti, ki jo utegne še uničiti.

A ni je uničil.

Danila ni bila preobčutljive narave. Dasi je iskreno ljubila svojega ženina, bolj goreče nego je od nje spremenljivega značaja bilo pričakovati; vendar ni več, še preden je preteklo leto dnij, žalovala za njim tudi skrivaje ne. Nikdar me ni prav ljubil, ni me bil vreden, pregovarjala je sebe v trenutkih, ko je nje duša koprnela po nekdanjih prežitih sladkostih v Pavlovi bližini. Toda zastonj se je trudila prevariti se. Ravno, ko je tako sama pri sebi govorila, čutila je najbolj, da je nje srce ravno nasprotnega mnenja.

In letala je od zabave do zabave, da bi sebe omamila z laskanjem klanjajočega se jej svetá. Razdraževala si je sicer s tem živce, vnemala domišljijo, a srce jej je ostajalo pri tem hladno, postajalo je od dne do dne nezadovoljneješe.

In tako ste minile zima in pomlad.

Prišlo je poletje. Sestre so se posvetovale, kje bi si izbrale letovišče.

„Letos me srce ne vleče v tvojo vilo, Irena,“ reče Danila svojeglavno; „poiščimo si v Kranjski deželi primeren kraj!“

Postrežljiva Rika privoli v nje željo in obe potujeta v neko kopališče na Kranjskem. Irena ni hotela ž njima. Ostala je v svoji vili, kjer se je nadejala Dragotinovega poseta. Saj se ni bil več prikazal, odkar je bil tako nena-

doma odpotoval. Na Irenina povabila izgovarjal se je pismeno, da nima časa.

V novem letovišču se je Danila silno dolgočasila. Mr-golelo je sicer tujcev, a nedostajalo je po Danilinem mnenju mladeničev. Bile so z večine po cele rodbine: možje s svojimi ženicami in otroci, slučajno pa prav mnogo novoporočencev. Danilo so ogledovali, čudili se njeni lepoti, a premalo so jej dvorili.

„Kako črtim te srečne obraze novoporočencev, Rika,“ reče Danila neki dan; „zapustive čim prej ta kraj, postal mi je čez vse zopern!“

In potrpljiva Rika ni oporekala tej želji.

Drugi dan določili ste, da odpotujete.

Rika spravlja prtljago, a Danila se mej tem šeta po nasadih v bližini stanovanja.

Mrak se dela; kmalu nastane krasna, čarobna noč meseca avgusta; vsa okolica blišči v mesečnem svitu. Prišla je do majhne brvi, pod katero je šumljal potoček, ki je ločil nasade od majhnega gozdiča. Na tej brvi se Danila ustavi, nasloni se na držalo in se zamisli. Danila ni sentimentalna, a mesečna svitloba ima to posebnost, da napolnjuje dušo s sladko otožnostjo, da oživlja spomine.

Tudi njej postaja tesno pri srcu. Čuti, da ni srečna, da ni nikdar srečna bila in da tudi nikdar srečna ne bode, ako bode živela po istem načinu kakor dozdej.

Da li nikdar srečna ni bila? — Ne, to ni resnica!

Bila je enkrat srečna, čez vse mere srečna in blažena; a znala ni ceniti svoje sreče, zaigrala jo je, uničila jo je sama s svojim lahkomišelnim in prevzetnim dejanjem! — Toda čemu ti vzdihi? — Čemu ravno nocoj ti spomini? — Ali ni mlada, ni lepa, ni občudovana? — Hoče, mora postati še srečna! In udari z ного ob tla, da se brv zašibi.

A tudi Danila nenadoma zadrgeče. Nocoj, da, ravno nocoj je leto, kar jej je Pavel izpovedal, da jo ljubi. — Oj,

ko bi se to ne bilo nikdar zgodilo, potem, da, potem bi gotovo še srečna postala; a tako?! —

Stopinje v nje bližini jo vzdramijo iz premišljevanja. Ozrè se in — jeli to učinek nje vnete domišljije? — Na brv ravno stopi z očmi v tla obrnjenimi, ugašnjeno smodko med prsti držé, zamolklo pred-se pevaje doktor Čvrst, on sam, v svoji lastni živi podobi, in dokaj dobre volje, kakor se je po vsem sodilo.

Še-le, ko pride tik nje, privzdigne oči, ob enem pa skoči za nekaj korakov nazaj. Kakor ona prej njega, tako se je zdaj on prestrašil nenadejane njene prikazni.

Doktor se prvi vzdrami. „Kako pa vi sem pridete?“ reče z iznenadenim glasom in upre v njo oči, da se prepriča, ali sanja, ali ima res Danilo pred saboj.

„Najbrž po onem potu, koder ste vi prišli, gospod,“ odvrne Drnila, ki je tudi že premagala raznovrstne občutke nepričakovanega svidenja.

„Ni še pet minut tega, kar sem na vas mislil, Danila,“ reče on iskreno, „a smrti bi bil vendar preje pričakoval, nego da vas tukaj najdem. Kaj delate tu? S kom bivate v mestecu? — A nekoliko bleda se mi dozdevate, tako bleda kakor tedaj, ko sem vas iz vode potegnil. Ali se še spominjate onega dogodljaja, gospodična Danila?“ govori doktor živahno, kakor ni sicer bila njegova navada.

Danila zre v žuboreči potoček pod saboj, potrjuje s kimanjem doktorjeva vprašanja, a ne more spraviti besede iz ust. Nekaj jej zadržuje glas v grlu.

Doktor se jej še bolj približa. „Takošna krasna noč je bila, kakor nocoj; ali se je še spominjate, Danila? Ko sva v svoji najivnosti menila, da bi mogla postati mož in žena,“ nadaljuje z vedno bolj ginjenim glasom. „Moj Bog, vi in pa jaz, kakšna razlika! Zato sem pozneje v treznosti mileje sodil o vas in vam iz srca odpustil bol, katero ste mi storili. — A vendar, pri vsem tem, bila sva toliko

srečna! Kaj ne, Danila?“ In njegove sicer resne oči zažarje pri sladkih spominih.

„Da, bila sva srečna, predobro vem; ali bi ne mogla tudi zanaprej srečna biti, Pavel?“ pristavi Danila boječe.

Doktor se prestraši. — „Danila, ali ne veste?“

„Kaj?“ seže mu vznemirjena v besedo.

„Gospé Ireni sem poslal pred nekojimi dnevi oznanilo moje poroke,“ dopolnjuje doktor in zre v tla. „Minka, dobra, potrpljiva in blagovoljna, ona je moja žena.“

Ko bi jej bil kdo zasadil nož v srce, Danili bi menj groze bilo provzročilo, nego ta novost. Nekaj trenutkov stoji kakor okamenela, a potem se jej siloma izvije iz prsij vprašanje: „Ali pa bode te tudi srečni ž njo?“

„Srečen,“ odvrne on počasi, „kakor bode. Minka mi bode stregla, me bode vbogala, ona bode blagoslov moje hiše in pri tem bodem gotovo zadovoljen. Ali —“ z roko si hitro potegne preko čela, kakor bi hotel odgnati neugodno misel — „ali, kadar ne bom vas več videl, Danila,“ reče na to hitro in trdo, „upam, da postanem tudi srečen.“

„Zato pa z Bogom, Danila,“ pristavi čez nekaj časa, ko vidi, da ona nepremično zre v potočič pod brvjo, kakor da bi ne bilo več Pavla poleg nje; „ločiva se v prijateljstvu. Bog hotel, da bi tudi vi dosegli svojo pravo srečo!“ Seže po nje roko, ki je bila mrzla ko led, in jo iskreno stisne.

Danila ozre se zavzeta na to roko, na kateri je lesketal zakonski prstan, in mu svojo hitro iztrga. Kakor daljni glas zadoni jej zdaj na uho njegov prisrčni pozdrav: Z Bogom! In stoji zopet sama. — — —

„Še nocoj odpotujeve, Rika; niti ene noči ne spim več v tem nesrečnem mestu,“ zaroti se Danila pol ure pozneje iznenadeni Riki. Nič ni pomagalo, da se jej Rika pri- tožuje o svoji utrujenosti o zaspanosti, o neugodnosti ponočnega potovanja, morala se je kakor vselej tudi sedaj udati trmi nepoboljšljive sestre.

Z zaprtimi očmi, da bi nikogar ne videla, stopa Danila ob eni po polnoči oklenjena na Rikin laket do kolo dvora. Kakor bi jej gorelo za petami, skoči hitro v voz in trešči za saboj vrata; bala se je, da ne bi kak novoporočeni par vstopil za njima.

Sprevodnik zatrobi, hlaпон zažvižga, vozovi se pomaknejo — „hvala Bogu,“ vzdihne olajšano, „vedno bolj se oddaljujem od zakletega kraja.“

Rika zadremlje, a Danila, ranjena v srcu, pobita na duhu, premišljuje svojo usodo, katero je sama zakrivila.

Iz moje humoristične mape.

S. M.

Kdo bode pobegnil.

Krojač opomni barona X. zaradi plačila za narejeno mu obleko, toda baron se razkačen zadere nanj: „Menite li, da vam bodem s to boro vsotico pobegnil!“

„Nikakor ne, visokorodni gospod,“ odvrne krojač mirno. „Kaj takega si jaz, najponižnejši sluga, niti misliti ne upam; a bojim se le, da bodem moral sam pobegniti, ako mi bodo vsi naročniki tako plačevali, kakor — vi.“

Izvrstna restavracija.

„Natakar, ali ne slišite, pred petimi minutami ukazal sem vam že, da mi prinesite servijeto, a je še sedaj nimam!“ kriči razljučen gost v restavraciji.

„Da, gospod, čul sem, toda potrpeti bodeite morali še nekoliko, da mi jo oni-le gospod vrne.“

Udaril me pa še ni.

Soproga nekega mesarja vpraša svojo prijateljico: „Neža, povej mi, ali je res, da te tvoj mož udari, kadar te le doseže?“

„To pa že ni res! Kdo te je tako zlobno nalagal? Kadar je zlovoljen suje me res in lasa, včasih tudi ob steno in na tla meče, po meni skače in Bog vé kaj še vse počenja z menoj, toda udaril me pa še nikdar ni, to je laž.“

Hudomušnost.

„Gospod S. pa menda noč in dan misli, kako bi olepšal svojo vilo,“ oglasi se nekdo v veseli družbi.

„Kako to?“

„I, predlanskim prizidal jej je nov balkon, lani novo verando, a letos napravil je nov dolg nanjo.“

Zlobna primera.

„Kaj mislite o poroki trgovca H. z gospodično Jelico; ženin je že v šestdesetem letu, a nevesta v dvajsetem?“

„Kaj hočem družega reči, kakor, da je ženin podoben mlinarju, ki ima zmleti samo tri pesti žita, a si napravi zato nov malin.“

Previdni voznik.

Neka mlada lepa gospodična poroči se s starikavim možem. Ko se vozita k poroki, obrne se voznik večkrat k nevesti rekoč: „Moje ime je Peter! moje ime je Peter!“

„Čemu mi ponavljate vedno svoje ime!“ vzklikne naposled nevoljno nevesta.

„Da si je zapomnite, kajti utegnili bi sicer kedaj še reči, da vas je sam vrag vozil k tej poroki.“

Kdo je gospodar.

Mojster K. skril se je pred togotno svojo ženo pod mizo. Žena ga zasači.

„Ali mi ne greš takoj izpod mize, ti grdoba!“

„Nikakor ne, uprav zato ne, ker ti hočeš,“ oporeka mož pod mizo. „Hočemo videti, kdo je gospodar v hiši, ti ali jaz!“

Večerni zvon.

Solnce vzel je že zaton,
Skôro noč na zemljo lega —
Čuj, z gore večerni zvon
Ki po dolu se razlega!

Zadnjič dnes pozdravlja nas,
Lahko noč v slovo nam kliče.
Čuj, kako doni ta glas
Čez doline in čez griče . . .

Zvoni, zvon, nam v lahko noč
In v nebó odmevaj véрно
Da ohrani Božja moč
Ves svet varno, ves svet mirno!

Sava.

Iz popotnih spominov.

Spisal Ahasver.

Breathes there the man, with soul so dead,
Who never to himself hath said,

This is my own, my native land!
Whose hearth hath never within him burn'd
As home his footsteps he hath turn'd

From wandering on foreign strand!
If such there breathe, go, mark him well;
High though his titles, proud his name,
Boundless his wealth as wish can claim;
Dispite those titles, power, and pelf,
The wretch, concentred all in self,
Living, shall forfeit fair renown,
And, doubly dying, shall go down
To the vile dust, from whence he sprung,
Unwept, unhonour'd, and unsung.

Walter Scott: „The lag of the last Minstrel“.

(Živi li kje človek tako mrtvodušen, ki nikoli ni sebi dejal: to je moja lastna, to je moja rojstna zemlja! čigar srce nikoli ni vzplamtelo, ko je svoje korake obračal domu od potovanja s tujih stranj? Ako bi takšen človek kje živel, pojdi, pozaznami ga dobro. Za njega naj se noben pevec ne navdušuje, visoki naj bodo njegovi naslovi, ponosno njegovo ime, neizmerno njegovo bogatstvo, kakor se le želeči more; vkljub tem naslovom, mogočnosti in blagu, nečimernež, skupljal je vse le sebi; v življenju naj zgubi svojo slavo in v dvojni smrti naj zgine v nični prah od koder je prišel, neohljokan, nečasten in neopevan.)

Dne 20. avgusta l. 1881. sem se vozil po najlepšem in najznamenitejšem jezeru škotskem Loch Lomond-u. Bil je prekrasen popoidan; poprej oblačno in deževno nebo se je razvedrilo, in tako je čisto jezero, po katerem je ladija mirno plavala, odsevalo v nebni svitlobi mnogolepotno okoličico. Ker je Loch Lomond blizu Glasgow-a, prav kakor Bleško jezero ne daleko od Ljubljane, torej zahajajo Glasgowčani v

letni dobi radi tje, kjer se za mestni dim in truhlo so-
parnico naodškodujejo s čisto in veličastno naravo.

V jezeru je mnogo večjih in manjših otočičev in na
teh, kakor na jezerskem pobrežji, je tu pa tam prekrasnih
bivališč. Seveda se nahaja tamkaj tudi dosti gostilnic, kjer
se za dober denar še tudi precej dobro postreza potrebnim
popotnikom.

Najbolje in najlepše se je voziti od južnega konca
gori v severni kot, kajti tako se more tamkajšnja narava z
vsemi znamenitostmi menda najzanimivejše opazovati in
razmotrivati. Mnogo bi se moglo govoriti o zanimivih in
krasnih okrajiških prizorih, no, kdor si želi krasnih popisov
slavne Škotske, naj bere Walter Scotta; lepše nihče ne
more popisovati svoje domovine, nego jo popisuje ta pre-
slavni škotski domoljub, in prepričan sem, da bi se nikakor
toliko ne govorilo o krasoti in slavi škotske zemlje, ako
bi ne bilo Walter Scotta. Ta duhoviti pesnik navdihnil je
s svojo divno fantazijo povsodi čudovito življenje: v sicer
tiha in priprosta jezera vstanovil je, kakor v kristalne pa-
lače, neumrljive krasotice in njihove junake ljubljence, v
sicer pustem in mrtvem skalovji zbudil je dolgo zaspale
duhove slavnih prednikov; sicer neznatne gore, griče in do-
line, reke in potoke predočil je v vsej slavi in krasoti, kakor
po Bogu nadarjeni slikar, ki stvarja na prostem platnu nar-
ravne ideale. Tukaj so dvorane ponosnih keltskih klanov:
vidiš te gorske junake v starodavni narodni noši, kako se
gostujejo, kako se posvetujejo, kako se bojujejo; tam gledaš
plodotvornega zemljedelca, kako se po uspešnem delu v
krogu svoje drage rodbine raduje, tam nesrečo in trpljenje,
tam neizrekljive blagosti in sladkosti mladostne ljubezni,
— vse, vse je čarobno oživljeno, česar koli se je dotaknil
božji umetnikov genij.

Na parobrodu je bilo mnogo vsakojakih popotnikov,
tujih turistov, ki so od daleka došli ogledovat si Loch Lo-

mondsko krasoto, in bližnih Glasgowčanov, kateri so prišli razvedrivat se v čistem zraku in razveseljevat se po trudnem mestnem poslovanji v divni naravi.

Meni se vselej jako smilijo trpini velikih mest, ljudje, ki dan za dnevom, teden za tednom, mesec za mescem — leto za letom trudno životarijo med mrtvim in jetniškim mestnim zidovjem, ki ne poznajo radostnega prerojevanja neumrljive narave v životvorni spomladi, katerim v letni dobi blagotvorni solnčni žarki ne donašajo veselja, katerih sadonosna jesen ne naplačuje in ne razveseljuje s svojimi darovi za mnogi trud in težave, in katerim potem tudi počivajoča zima ne donaša nobenega počitka, nobene radosti.

Milo se mi vselej stori, kadar vidim, da o kakšnem prazniku takšni ljudje zbežijo iz mestnega zidovja na zeleno krilo proste narave: kako srečen je tukaj oče s svojo rodino! Fantiči hodijo za metulji, in deklice, nježne bledolične deklice, kako radostno nabirajo cvetlice in jih vežejo v šopke in vence, — in glej — v takšni radosti se tudi njim ličice razcvetuje, njim, ubogim mestnim cvetličicam!

Parobrodska vožnja po rekah in jezerih je v obče najugodnejša; ob tej more človek najprijetnejše opazovati dotične kraje in ljudi. Na Loch Lomondu srečal sem starega znanca, Angleža mnogozvedenega, ljubeznivega moža, ki mi je mogel biti najboljši voditelj; vedel mi je točni odgovor na vsaktero vprašanje, in kar bi ga bil vprašati pozabil, na to me je on skrbno opozarjal. Čudno se mi dozdeva, opazil sem mu, da se nahaja tukaj po Škotskem toliko rdečelasih ljudij, v tem ko so drugi zopet temno- ali svetlolasi.

Ta prikazen je celo naravna, pravi mi ta natančni zvedenec; kakor veste, je škotsko ljudstvo deloma še čisto galsko ali keltsko, deloma anglosaksonsko, in deloma pa anglosaksonska mešanica. Galo-kelti so navadno črnolasi, potomci anglosaksonskih ali skandinavskih priseltnikov so

svetlolasi, otroci galo-keltskih in anglosaksonskih roditeljev pa dobivajo navadno rdeče lase. Tako Vam je lahko, kedar potujete sem ter tje po Veliki Britaniji, spoznavati že po laseh, kakšnega pokolenja so dotični ljudje.

V tem, ko se mi je ta etnografična zanimivost tako razjasnila, prišla je na neki postaji na parobrod mladostna ženska izredne lepote in živahnosti, — pa zlato-rdečih lasij. Res z začudenjem sem to krasotico zagledal in gledal, pa zato tudi brž poprašal svojega vsevedočega cicerona, ali jo pozna! Mož se je na mojo radovedno vprašanje zadovoljno nasmehljaj in nemudoma zadostil moji radovednosti.

No, kaj ne, da je lepa in zanimiva ta ženska, Glasgowčanka je, ali, ako hočete, Loch-Lomondčanka; mesto kakor vsa tukajšnja okolica govori z navdušenjem in — z nezavistjo o nji. Oglejte pa si poleg občudovane lepotice še njene sorodnike; to so vam tudi vsi jako zanimanja vredni ljudje. Oni korenjaški starec, kterega nekdanj črni kodri se sedaj snežno beli bliščijo, je njen oče; njegov pradedi so bili slavni med škotskimi klani. Tam je njena mati, še lepa žena, prava angleška blondinka, tukaj pa vidite rdečelase krasotice polsestro, črnokodro lepotico, ktera je žena tega-le korenjaka z velikansko črno-sivkasto brado; on je sicer Amerikanec, pa ako se ne motim, tudi vaš rojak.

Za Boga, ali me morete predstaviti tem ljudem?

Da, in odlični ljudje bodo vas tudi odlično sprejeli.

Tako se je res tudi zgodilo.

Kmalu sem se čutil v rodbini Mac Lloydovi, — Mac Lloyd se je imenoval stari škotski očak — tako rekoč popolnoma udomačenega, in Mac Lloydov zet se mi je brž pokazal pravega slovenskega Janeza.

Letovišče Mac Lloydovih je bilo na severno-zapadni strani jezera na vznožji gore Lomondske, po kateri se jezero imenuje. Od tod me je povabil moj ameriški znanec na sprehod na lepo višino, od koder je na vse strani pre-

krasni razgled. Ko sva prišla na razgledno mesto ter si nekaj zamišljeno in tiho počela razgledovati okolico, spregovoril je moj spremljevalec prvi: Jelite, tukaj je krasno, Škotska je lepa zemlja.

Da, Walter Scottova domovina je lepa, pritrdil sem jaz, na kar se je on nekako namuznil in z nekim vzdihom brž dostavil: Pa še lepša je slovenska domovina, ktere jaz že sicer mnogo, mnogo let nisem več videl, iz spomina vender je nikoli pustiti ne morem; zdaj pa ste uprav vi vzrok, da se je tukaj toliko živahneje spominjam. Da, milo in drago mi je tukaj na tujem sveti v nenadoma najdeni družbi rojaka spominjati se rojstne zemlje in tam preživete mladosti.

Ali vas smem prositi, da bi mi dogodbe svojega dosedajnega življenja nekoliko razkrili? Rad bi vedel kakšna je bila vaša mladost, kako ste zapustili slovensko domovino, kako se vam je na tujem godilo, kako ste se borili s srečo in nesrečo.

Vi ste krivi, da se mi sedaj vsa prošlost mojih let tako rekoč pred oči stavi, toraj vam hočem povedati nekoliko svojih spominov. — Jaz sem se rodil — pripoveduje amerikanski Janez — v priprosti planinski kmečki hiši. Moji predniki so bili tam kmetovalci Bog ve za koliko sto let, jaz sem se prvi izneveril kmetovanju in zapustil očetovski dom. Kmetija mojega očeta je bila samotna, visoko v planini. Ko sem nekoliko k razumu prirastel, moral sem si služiti kruh po došlih mi močeh: sprva sem pasel ovce pod nadzorništvom staršega pastirja kravarja, čez par let potem pa sem že sam postal kravar in sam živino na planine gonil, dokler nisem dospel do največe pastirske časti, do volarja, da so se mi zaupali voli in vozovi. Svojega planinskega pastirovanja se vedno rad spominjam: tam sem počel spoznavati življenje, njegove radosti in bridkosti; tam sem gojil prvo prijateljstvo s sosednimi pastirji in pastir-

kami; a kakor je čista in draga prva ljubezen, tako milo in sveto je prvo prijateljstvo. No, Bog ve, kje so zdaj prijatelji in prijateljice prve moje mladosti!

Pa svojih kosmatih, rogatih, četveronožnih priljubljenecv še tudi nisem pozabil; saj bi menda tudi oni mene nikar, ako bi še živeli. Uboga živina tudi ima nekako duševno čutenje; čuti radost in žalost; pozna človeka, kateri ji dobro želi, in hvaležna mu je za dobrote. Človek, kateri surovo in hudobno ravna z živino, je gotovo surovež in hudobnež, brez srca in brez blagega čutenja. Ako je ktera domača žival nepridna, kriva je temu le človeška neprevidnost, kar je navadno pri konjih in volih, ktere pogosto nečimerni hlapci pokvarjajo; žival je nedolžna.

Tukaj pa, vam moram povedati, da tudi jaz nisem bil brez pastirskih grehov. Med drugimi šalobardami naučil sem posebno lepega ovniča trkati. Ta moj ljubljencek „Trčko“, kakor sem ga krstil, sicer mene ni trkal, mene je na besedo ubogal, pa joj tujim ljudem, ki so se mu nepoznani približali. Konečna dogodba ž njim je bila pa žalostna, ako prem tudi smeha vredna, in zato vam jo za šalo povem.

Nekdaj ob žetnem času prišla sta od bližne graščine dva uradnika snopje zapisovat, katero se je moralo „odrajtovati“ za desetino, ki je bila v oni dobi še kmetom naložena. Eden od te dvojice odlikoval se je po svoji suhosti in nenasitnosti, drugi pa po svoji debelosti in surovosti. Ob dvorišči imeli smo veliko mlako, prav malemu ribniku podobno. Tik te mlake se je hladil ta desetinski trebuhar v prijetni janovi senci, ker silno vroče je bilo uprav proti poldnevu, ko sem domu prignal ovce in krave. Živina gre mimo mlake, in mož stoji tam široko v zavesti svoje veličasti ničesar hudega ne sluteč, roke ima nazaj položene, suknja mu je s prslikom vred široko razklenjena, in velikanski trebuh mu je tako napihnjen, kakor da bi bil nalašč za tarčo pripravljen. Moj vrli in šegavi Trčko je to

zapazil, in v tem ko je opazoval desetinar ves zamišljen živino, zaletel se je s tako močnim skokom v njega, da ga je mahoma v mlako prekucnil. Na Škripcev krik — Škripec se je namreč imenoval suhi desetinar —, prihiteli so brž moj oče, hlapci in ženjice ter le z velikim trudom izvlekli težkega trebuharja iz mlake, a razven Škripca je že vsakdo mislil, da je debeli „šribar“ mrtev, ter da mu ni več nobene pomoči. Po Škripčevem navodu se je vendar z nezavestnim utoplencem storilo vse, kar je v takšnih slučajih storiti treba, in tako je ta nesrečnež malo po malo vendar počel zopet dihati, zavedovati se, govoriti in proklinjati.

Bolj ko je mož okreval, bolj je stokal in preklinjal zemljo in nebo in posebno vse, kar je na teh grešnih kmetih. Za ves ta človeški strah in besno togoto se moj Trčko ni zmenil; zavolj premehekga ali prerahlega odpora je sicer tudi on v mlako pal, vendar brž se je na drugi strani iz nje izkobacal; kopel mu je še dobro dejala in zato je še prav veselo skakal okoli. Konec vsemu strahu, proklinjanju in togotenju pa je bil, da so oče morali napraviti na voz lahko postelj, vanj vole vpreči ter oba desetinska gospoda v grad zapeljati. Zadi na voz z vrvjo privezan pa je moral korakati za hudodelnika obsojeni Trčko. Kaj se mu je potem še v gradu prisodilo, ne vem, pa najbrž si je debeli „šribar“ z njegovim mesom zdravil in tolažil natrkneni trebuh. Jaz sem se solzil za svojim ljubljencem in grešno želel, da bi moj dragi Trčko za vselej potrkal v mlake takšno gospodo, ki kmeta zaničuje in odira.

Moj oče so bili resen in razumen človek: dasi priprost planinski kmet ipak niso verovali nikakoršnih vraž in babjevernih čudežev. Praznoverci so jih zato tudi za neverneža imeli, kar jim pa je moglo biti le na čast. Straha niso nobenega poznali in pravili so mi, da je na silno veliko sramoto moškemu, ki se strašiti dá ali straha boji. Pokazovali

so mi, da je strah vselej prazna domišljija, hodili so z menoj na mesta, kjer je bojda strašilo in kamor si o polnoči nihče drugi ni upal, da bi me prepričali o ljudski praznovernosti, kar se jim je brž tako popolnoma posrečilo, da meni temna noč ni bila nič strašnejša od svetlega dne. Zato pa sem sedemletni paglavec že hudomušen postal ter se norčeval z vražami lahkovernih ljudi; prav malopridno sem se veselil, kedar sem na kakšnem hudem mestu zastrašil velike fantaline ali možake tako, da so preplašeni bežali kakor bojzljive deklice in drugi dan pripovedovali groze, da so stali strašljivim babjeverskim ljudem le lasje po konci.

Pastirskega, kmečkega življenja bil sem vesel, saj drugzega še poznal nisem; vendar, kedar sem na visoki planini samotni živino pasel ter gledal doli na griče in doline, kjer je bilo toli razprostranega in meni neznanega sveta, tedaj sem se zamišljal in želel videti vse one vasi, grade in mesta, katerih belo zidovje se je tako daleko lesketalo v solnčnih žarkih.

Desetletni deček vedel sem vse kmetijske opravke in zadeve, vendar knjige še nobene poznal nisem. Tedaj pa sta gospoda župnik in kaplan, oba preblaga moža, pregovorila mojega očeta, da so me pošiljali v šolo. Bilo je brž po veliki noči, ko sem se napotil z očetom v dve uri oddaljeno farno šolo. A kdo bi mogel pozabiti na svoj prvi šolski pet, kateri odločuje marsikteremu človeku vso bodočnost! Po prvem šolskem potu se mladostnemu šolarčku šola pogosto priljubi ali ostudi; meni se je neizrekljivo priljubila: moji prvi učitelji, duhovni in posvetni, bili so preblagi možje, kateri so mene planinskega divjaka, prestvorili v najkrotkejšega ter jim v najbolj udanega čestilca. V mestno šolo so me spremljevale blagoslovne solze preblagega starčka, mojega prvega učitelja. Gimnazijske kakor poznej univerzitetne studije mi same po sebi niso prizadevale nobenih

težav, pač pa borba za neodvisnost, za vsakdanji kruh, ktereга sem si hotel služiti sam brez očetove pomoči. Moje šolsko življenje bilo je torej resnobno in trudapolno; pa kar sem bil in kar sem postal, bil in postal sem po samem sebi, po svojem lastnem delovanju in naporu, in ta zavest dajala mi je pravo moč in pravi pogum k vsakteremu boju za življenje. Strašil se nisem nobenih zaprek ali nezgod, prepričan, da to, kar človek resno hoče, tudi doseže. To prepričanje mojih mladostnih let imam še tudi sedaj in vzgojujem tudi svoje sinove po tem nazoru.

Mlad človek se ob stremljenju za svojimi ideali ne sme bati nobenih zaprek in težav, niti ne sme zgubiti upanja na konečni dobri uspeh vkljub vsem nezgodam, ako ima kaj pravega moškega duha v sebi. Treba je vzbujati že otrokom zavest lastnih močij ter jih navduševati k pogumnemu in vztrajnemu delovanju, po katerem morejo doseči zaželjeni cilj brez tuje pomoči. Učimo mladino, naj se ne zanaša na pomoč drugih ljudij, temveč le na samo sebe; učimo jo tudi, naj se ne izgovarja na nemilo usodo, temveč naj spoznava, da so si ljudje sami krivi svoje usode ter hočejo s tožbo na usodo prikrivati le svoje pregreške in vsakojake slabosti. Pravi mož določuje sam sebi pravo usodo. Dokler sem bil študent, nisem se brigal za drugo, nego za svoje resne študije in za delo, s katerim sem si služil svoj vsakdanji kruh. Študentovsko politikovanje dozdevalo se mi je abotno. Mladi človek se mora najprej česar temeljitega učiti ter svoje mišljenje in nazore po pravih vednostih do zrelosti gojiti; saj se še zveden in mnogotero skušen mož dostikrati prenagli v političnem boju; kajti nič ne vzdržuje človeških strastij, nič ne zapeljuje razumnega in pravičnega presojevanja na krive pote tako, kakor politična razburjenost.

Pijančevanje in klatenje po gostilnah in kavarnah se mi je gnusilo, obžaloval pa sem one študente, ki svoj štu-

dentovski ponos merijo po vrčkah popitega piva in vina. Koliko nadepolnih mladeničev in odličnih talentov se pokvarja s takim nečimernim življenjem za vselej. Značaji se gotovijo v mladeniških letih: od lahkomiselnega študenta pijanca, postopača in klateža se nikakor ne more pričakovati dobro značajan mož strokovnjak, ki bi bil na čast svojemu poklicu, na blagost svojemu narodu ali svoji lastni rodbini.

Ko sem dovršil svoje akademične študije, skušnje in vse potrebne formalnosti ter nameraval stopiti v državno službo, prišlo je svobodo razglaševajoče leto 1848. Koliko strastnega navdušenja donesel je oni čas! Kako živo se je vzburljalo vse obče čutenje in mišljenje! Kako zaupno hrepenenje je bilo po najvzvišenejših idealih človeškega življenja! Svoboda misli v govoru in pismu, enakopravnost vsem narodom, vsem stanovom, enake pravice in dolžnosti vsem ljudem, blagostanje, mir in sprava vsem državljanom! Koga bi takšni ideali ne navduševali? Kdo bi za nje ne šel v boj? Komu bi ob tem stremljenju srce do vrhunca ne vzkipelo? Čarobni glasovi, ki so došli iz Pariza, probudili so sicer avstrijske narode iz dolgega spanja, pa ti, probudivši se, zagledali so bliščeče jutro in brž nadejali se jasnega, polnosolnčnega dneva, nove blažejše dobe; — vendar dogodilo se jim je kakor morskemu popotniku, kteremu naznanja jutranja zarja navidezno najkrasnejši dan, a komaj, ko se je popelo svitlo solnce v vsej svojej veličasti iz zerkalnega morja na plameneče nebo, že ga obseva tam rdečica, ktera se vedno bolj in bolj zatemnuje, dokler se pod črnooblačno preprogo dnevna svitloba celo ne zakrije; potem pa preti grozna temota na celem obzorji s strahom in pogubo.

Na čarobni klic: „Na boj za svobodo!“ šel sem tudi jaz v ta sveti boj in boril sem se z besedo in pismom, z umom in mečem, z vsem mladostnim navdušenjem za svobodo, za prave človeške pravice zatiranih narodov, za moralne in materijalne svetinje tlačnega, brezpravnega ljudstva.

— Vendar konec početku mojega političnega delovanja in bojevanja je bil ta, da bi bil na smrt obsojen kaznovan, ako bi se ne bil s pomočjo prijatelja Angleža odtegnil Windischgrätzovim vohunom.

Po mnogoterih dogodbah prišel sem kakor marsikateri drugi politični begunec na Angleško, in vrli prijatelj, ki mi je sem pomagal, priporočil me je tudi gospodu Mac Lloyd, kateremu sem se po pridni, zvedni in zvesti delavnosti priljubil malo po malo tako, da sem postal njegov družnik in zet; pred petnajstimi leti sem prevzel vodstvo naše firme Mac Lloyd & Com. v Filadelfiji. Skrbel in trudil sem se mnogo, pa hvala Bogu ne zastoj: naše fabrike so na dobrem dobičku; razumna skrb in pošten trud se vselej naplačuje. Kar pa moja srečo najbolj povelečuje, je moja žena, pravi ženski biser, in petero duševno in telesno zdravih in bistrih otrok, katerim se obeta najlepša bodočnost.“

Ob zadnjih besedah zasvetilo se je mojemu pripovedovalcu lice v srčni radosti, bistre oči so se mu lesketale, in ker sem ga jaz ves čas le zvesto poslušal ter mu še naprej tiho in mirno v obraz gledal, prijel me je za roko in dostavil: „Oprostite, menda sem vam predolgo in široko pripovedoval priproste dogodbe in opazke svojega življenja, vendar, kar je bilo človeku kedaj drago, — ali tudi mučno, tega se rad spominja in o dani mu priliki rad o tem govori. Zdaj pa sem pri koncu, in pozno je tudi že postalo, brž brž je treba, da se vrneva domu, — seveda vi z menoj, moji ljudje naju že gotovo težko pričakujejo.“

Komaj mi je bilo mogoče še kaj pregovoriti, šla sva z vrha proti jezeru, v katerem se je jasno nebo lesketalo z blizo polnim mesecem in svitlimi nebrojnimi zvezdami, akoprem se je Ben Lomond pokrival s širokim, sivomeglenim klobukom, brez ktereга se ne kaže rad dolgo. Oba nekako zamišljena, prišla sva skoro do prijaznega bivališča, kjer sva srčno dobro došla Mac Lloydovim.

Selitev Slovanov proti jugu.¹⁾

Spisal S. Rutar.

Uvod.

V sedanjem času vedno bolj prevladuje mnenje, da ime „Slovani“ (jezikovno isto kot Slovenci, Slovaki) začetkom ni pomenjalo vsega slovanskega debla, marveč le eno močno njegovo vejo. Ta narod stanoval je najbližje srednji Evropi ter tako prvi prišel v dotiko z Grki in Rimci. Oni so ga nazivali, kakor poročata Jordanis in Prokopios, Sclabēnoi ali Sclaveni (= Slovenci). Od tega naroda prešlo je ime pozneje na vse slovansko deblo.

Resničen popis o razširjanji „Sclavenov“ iz jugozapadne Rusije ne zanima edino le zgodovinarja, marveč je tudi sicer koristen in velike vrednosti. Dandanes namreč slovanski jezikoslovci kaj radi razmotrivajo vprašanje,²⁾ jeli sta Ciril in Metod pisala staroslovenski ali starobolgarski. Ta prepir pa je bil le mogoč, ker so prezrli prvotno celokupnost med Slovani v Meziji in Panoniji, ali pa, ker je sploh niso poznali. Omenjeni prepir pa se bo zdel vsakomur malenkosten, kakor hitro se pokaže mnenje o razširjanji Slovanov, kakor je mi zagovarjamo kot pravo.

Temu nasproti pa trde hrvatski zgodovinarji, da je ime Hrvat (Chorwat) sprva značilo vse Slovane, ali vsaj vse Jugoslovane. To napačno trditev pa je provzročil po

¹⁾ Ta študija je bila napisana l. 1875. kot seminarna radnja (v nemškem jeziku) in naj se kot taka sprejme. — ²⁾ Tako n. pr. Jagić, Slav. Arhiv I.

največ Šafařík, čegar dela hranijo sicer dokaj nepravih in pretiranih nazorov, koja pa vendar mora zvesto uporabljati vsak raziskovalec slovanske zgodovine, kot prvo knjigo v tej stroki. Šafařík zmatra namreč „Karpe“ slovanskim prebivalcem na Karpatih, razširjenja Slovanov do Adrije pa ne razloži prav jasno. Tako so nastale one gorostasne pomote, koje so zagrešili hrvatski zgodovinarji v staroslovanski zgodovini. Najžalostneje pa je, da je neka stranka na Hrvatskem porabila priliko ter jo skušala izkoristiti v politične namene. Po nastopni razpravi so hrvatske trditve skoro ravno nasprotno zgodovinski resnici.

Razpravo o našem predmetu pa je treba imenovati vsled nedostatnih virov povsem težavno, rešitev njeno pa na mnogih mestih negotovo. Vendar imamo v tem oziru že toliko izvrstnih spisov, da preostaje pisatelju teh vrstic samo še naloga, razstresene sestavke zbrati in zvezati, posamezne vrzeli in razpoke zamašiti in posledice izvajati tam, kjer so jih drugi samo slutili.

I.

Slovani.

Nihče več ne dvomi, da so Slovani prišli v Sarmatsko nižino že o prvi selitvi arijskih narodov v Evropo, ne pa šele pozneje o takozvanem ljudskem preseljevanji, pri velikem prehodu med južnim Uralom in severnim koncem Kaspiškega jezera. Natančno se pa ona selitev po času ne da določiti. Vsekako se je vršila v predzgodovinski dobi, torej še pred šestim stoletjem pred roj. Kr., da še več, vse kaže na to, da se je vršila še mnogo preje. Po Wocel-ovih preiskavah¹⁾ Slovanov še ni bilo v broneni dobi v Evropi,

¹⁾ Die Bedeutung der Stein- und Bronzealterthümer für die Slaven.

ker so izkopine pokazale, da med Donom in Vislo, tje do Odre ni dobiti nikakih ostalin od staroveškega bronu. Temu bi seveda kdo oporekal, češ, da izdelki iz bronene dobe niso prišli do Slovanov vsled prevelike daljave in nepristopnosti, in da je pri drugih narodih prevladovala že železna doba, ko so se šele odprla pota do Slovanov.

Glede na bivališča Slovanov po selitvi v Evropo in po odcepljenji od Litvancev¹⁾ pa niso vsi zgodovinarji istih mislij. Nekateri jim odkazujejo prostor v obsegu pol Evrope, drugi jim pa zopet odmerjajo z ozirom na veliko število preozke meje. Po poročilu starih zemljepiscev in zgodovinarjev o razširjanji skitskih in sarmatskih narodov in vsled primerjanja novejših razlagalcev lahko odkažemo Slovanom prvotna bivališča v Evropi med uralobaltiškimi in uralokarpatskim hrbtom, proti iztoku sem in tje čez 55° vzhodne dolžine (od Ferra), proti zapadu do južnozahodne veje uralokarpatskega hrpta in do srednje Visle. To zemljo, 5000 Mm² v obsegu, za vzemali so Slovani najmanj skozi 9 do 10 stoletij.

Ker se je pri Slovanih razvila popolna osebna prostost, zato niso imeli oni dovolj političnega duha za ustanovitev države. Tu pa ravno tiči vzrok, zakaj Slovani, vkljub obilnemu številu in vkljub hrabrosti, koje so si pridobili v vedni borbi z naravo in z zverinami, niso uporabljali meča, da bi si osvojali tujo zemljo. Čisto odveč pa je razlaga nedelavnosti slovanske, češ, da so igrali že poprej kot Sciti in Sarmati svetovno ulogo.²⁾ Vzroki so povsem drugi in vseskozi naravni. Slovani so imeli na vzhodu, jugu in zapadu krepkeje in bojaželjneje sosede ter so bili tako z nepredornim krogom obkroženi. Zoper te samovlastne sosede so morda napravili včasih kak napad, resnega boja pa niso marali. Edino proti severu je bilo moči prodirati zoper mirne

¹⁾ Prim. Krek, Einleitung in die slav. Lit. Gesch. pg. 33—35.

²⁾ Prim. Cuno, Forschungen im Gebiete der alten Völkerk. I. pg. 230, 303.

in še na nižji stopinji stoječe Fince; in mi tudi ne vemo, koliko ozemlja so jim odvzeli v starem veku. Toda vedno večja puščoba onih krajev in velika revščina skromnih stanovnikov gotovo ni nič kaj vzpodbujala Slovanov k osvojitvi.

Sredi drugzega stoletja po roj. Kr. pričelo je strašno vreti med nemškimi (germanskimi) narodi, severno od Donave bivajočimi. Nastal je nekak občen naval na rimsko cesarstvo. Vsled tega so se tudi takozvani Goti pomikali od izliva Visle k obali Črnega morja. Ta nagon se je moral polastiti seveda tudi Slovanov, ki so koj za njimi stanovali. Tako so tudi oni pripomogli k silnemu navalu germanskih narodov na jugovzhod. Slovani so se pomikali počasi v kraje, koje so zapustili Germani, ter jih posedli. To dokazuje Pallmann zelo na široko v svoji zgodovini o preseljevanji narodov.¹⁾ Ptolomaios²⁾ pa stavi Venede in med njimi zlasti Velete na južno obalo Baltiškega morja, vzhodno od izliva Visle. Po njegovi razlagi so Slovani, Veleti (Ljutici) po imenu, najbrže prvi prišli na južno obalo Baltiškega morja, naselili se med Odro in Poeno ter sezidali znano svetišče Rade-gosta v Redri ob Tollenskem jezeru pri Neustrelitz-i.³⁾ Tako zavzema slovansko pleme že po tretjem stoletji severno od sudetokarpatskega pogorja zgodovinsko mesto ter pritiska na nemški svet, ki se pred njim razprostira, da upliva ta celo na rimsko državo.⁴⁾

Slovani pa nikakor niso mogli tako zgodaj prodirati v dežele ob Donavi. Ko so namreč Goti poseli pustinjo ob Črnem morju, ostali so skoro dve stoletji sosedje Slovanov. Izvestno so se Goti polastili gospodstva nad Slovani,⁵⁾ kar nam spričuje Jordanis, če tudi njihov upliv ni tako daleč segal, kakor bi lahko sklepali iz njegove zgodovine. Doka-

¹⁾ Gesch. d. Völkerwanderung II. pg. 87—sq. — ²⁾ Geographikē III. 5. — ³⁾ Prim. Weiss, Weltgeschichte II. 614 in 615. — ⁴⁾ Pallmann, o. c. II. 84. — ⁵⁾ Jordanis, De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis, cap. XXIII. in XLVIII.

zано je samo, da so Goti delali močan zid zoper Slovane pomikajoče se na jugozapad, in da se zadnji niso upali prestopiti Dnestra. Na obeh straneh Karpatov stanovalo je razun Gotov še nekaj germanskih narodov, ki so nehote zašli v občni naval. Bili so Buriži, Burgundi, Gepidi, astinški Vandali, Sciri, Turcelingi, Viktohali in Taifali. Vsi ti pa niso le namerjali z vso silo napasti pojemajoče rimske države, marveč pobijali so se tudi med sabo kar najbolj in ropali po sosednjih deželah. Iz vsega razvidimo, da se slaběji in miroljubneji Slovani niso drznili v ta vrtinec.

Vsekako pa so Slovani in Goti mirno in mnogo občevali med sabo. To nam spričujejo mnoge besede, ki so prešle iz drugega jezika v drugi. Zlasti Slovani prevzeli so lepo število prvotno gotskih besedij, n. pr. buky, got. bōka = liber; hleb, got. hlaibs = panis; m'zda, got. mizdo = merces; knez, got. kuniggs = princeps, vitez, got. vithings = victor, judex, i. d. Obratno so dobili Goti besede kakor: d'lg = debitum, got. dulgs; plesati = saltare, got. plinsjan, m'rzeti = scandalisare, got. marzjan itd. ¹⁾

Ker se pa gotske besede dobé le v jugoslovanskih jezikih (in v tistih, ki so nastali iz stareslovenščine), to jasno dokazuje, da so Jugoslovani bili sosedje in podložniki Gotov. Tako si tolmačim madjarsko ime Toth (Goth) ali Totok, ki znači Slovane. Že Avari so jih morebiti tako klicali in potem Madjari, „ker so naleteli na nje le v onih krajih, v katerih so poprej stanovali“ Goti.²⁾ Najbrže so prišli Madjari najprej v dotiko s Slovani takrat, ko so bili ti že podložniki Gotov.

Ko so Hunci prepodili Gote (okolu l. 375.), poseli so ti zemljo med Karpati in Črnim morjem, poplavili Valahijo ter prišli ob Donavi v ogersko nižino. Tako so Goti in Hunci premestili bivališča svoja, in dežele onkraj Karpatov po-

¹⁾ Šafařik, Slavische Alterthümer, I. 429. — ²⁾ Czörnig, Oester. Ethnographie, II. 27.

stale so prazne. Slovani pa so dobili lepo priliko, pomikati se dalje, in sicer ne le na zapad v Galicijo in srednjo Nemčijo, marveč tudi na jugozapad, v Besarabijo, Moldavijo in Vlaško. Tako razširjanje slovanskih narodov pa je bilo gotovo po godu Huncem, ki so bili nekaki gospodarji njihovi. Da so pa Slovani res prišli s Hunci vred do Karpotov, spričuje nam takozvana Tabula Peutingeriana (najpозnejše za Teodozija II. l. 423. sestavljena). Tu so narisana bivališča sarmatskih Venedov na skrajnem severu med Alpes Bastarnicae in Lupiones (Lugiones?) Sarmatae. Ako ni to poznejši pridevek, imamo jasen dokaz, da so Slovani že za Teodozija prišli v Vlaško. Še bolj nas pa prepriča znan dogodek, da so se Venedi že sredi tretjega stoletja v zvezi s Sarmati ali Goti bojevali z Rimci. Na one boje meri tudi oholi napis na kolajni cesarja Volusiana (253) kot spomin na zmago: Imp(eratori) C(aesari), Va(nda-lico), F(innico?), Gal(indico), Vend(ico) Volusiano Aug(usto).¹⁾ Nasprotno pa zmatra Rösler²⁾ Venede na zemljevidu Tabule Peutingeriane v severni Daciji in ob izlivu Donave za posamezne oddelke Vendov.

Morda so Hunci nekoje slovanske rodove vzeli s sabo na Ogersko. Sicer je pa bilo razmerje med Hunci in Slovani brez dvoma prijateljsko. To nam spričuje Prokopios,³⁾ ki pravi, da so Slovani odkritosrčni, da so to hunsko čednost (tò hunnikòn ethos) ohranili in da so „Hunni Slavis finitimi“. Tu pa tiči ravno vzrok, zakaj da so zlasti Nemci dolgo časa Slovane imenovali Hunce. (Tako n. pr. imenujejo še sedaj slovanske nasebine v Wallis-u hunske.⁴⁾ Morda so celo nekateri Slovani v istem času sami prišli v severno Ogersko. Šafařík trdi celo,⁵⁾ da so bili že pred prihodom Huncev takozvani Sarmatae servi (sarmatski sužnji v oger-

¹⁾ Šafařík, o. c. I. 128—130. — ²⁾ Zeitpunkt der slav. Ansiedlg. an der untern Donau pg. 10. — ³⁾ Bellum Gothicum III 14. — ⁴⁾ Šafařík, I. 327—329. — ⁵⁾ Idem I. 249 — 252.

ski nižini) uprav Slovani, in da so Hunci naleteli na neki slovanski narod, ki je tamkaj že stanoval. Naslanja se pa on na poročilo Priska, ki je kot poslanik na potu k Atili l. 448 po vaseh jedel kašo in pil medico (ho médos), in ta hrana je bila poglavitna pri Slovanih. Nadalje omenja tudi sedmino (karmino, pogrebščino) po Atili, katero so „strava“ zvali,¹⁾ in katera ima še sedaj isti pomen pri Slovakah. To mnenje je zares kaj verjetno, in tudi novejši učenjaki so se ga poprijeli. Sarmatae servi so, kakor Šafařik pravi, Slovani med Adrijo in Karpati, katere so pozneje Kelti izpodrinili v zakarpatske kraje. Toda, dokler se ne da drugače tolmačiti ločitev „sužnih Sarmatov“ od glavnega debla, kakor Šafařik trdi, dotlej nismo prisiljeni onega verjeti, in Wietersheim-ova hipoteza, da so Sarmatae servi bili Vandalom podvrženi,²⁾ je ravno tako verjetna. Sploh pa beseda „strava“ nikakor še ne dokazuje slovanskega izvira onih Sarmatov, kajti Šafařik sam priznava,³⁾ da so morda Hunci prevzeli besedo „strava“ od Slovanov v južni Rusiji, ko je bil promet še živahnejši med obema narodoma. Mogoče je ona navada in beseda celo hunskega izvira ter je od tam prešla k Slovanom in se ohranila pri Slovakah.

Še manj pa smemo zmatrati za današnje slovaške Sotake v severni Ogerski⁴⁾ takozvane „Satagarii“ (menda namesto Sargatii = Sagartii, perzijski narod)⁵⁾ katere Jordanis stavi v dolnjo Mezijo pozneje pa v gorenjo Panonijo.⁶⁾ Iz podobnosti imen samih, brez zgodovinske podlage, ne da se nič dokazati. Satagarci so bili namreč alanski narod, kar je sklepati iz besed Jordanovih: „Sciri et Satagarii et ceteri Alanorum“.⁷⁾

¹⁾ Jordanis o. c. cap. XLIX, ed Closs pg. 127. — ²⁾ Wietersheim, *Gesch. d. Völkererw.*, III., 200—sq. ³⁾ O. c. I., 327. — ⁴⁾ Zeuss, *die Deutschen und die Nachbarn* pg. 703. — ⁵⁾ Jordanis, *capt. I* in LII. — ⁶⁾ Šafařik, I., 252. Czörnig, o. c. II. 18—19. ⁷⁾ *Prim. Zeuss, o. c. pg. 703 in 709.*

Brez dvoma so Hunci gospodovali kakor čez germanske tako tudi čez slovanske rodove. Razmerje med gospodarjem in podložniki pa ni bilo strogo omejeno. Narodi namreč, ki so priznavali Hunce za vrhovne gospodarje, imeli so lastno upravo, kar spoznavamo lahko iz poznejše zgodovine. Hunci niso prav nič poznali novodobnega podjarmljenja. Da so jih le podložniki pripoznavali za vrhovne gospodarje, da so jim dajali v vojski pomočne čete in morda tudi nekaj poljskih pridelkov, to je zadostovalo; sicer so pa uživali popolno prostost in upravo pod domačimi knezi. Hunci so imeli patriarhalno vlado, njen glas pa je bil omejen v pravicah po članih kraljeve rodovine (vsaj do nastopa Atila)¹⁾.

Akopram je Atila hotel pri Huncih ustanoviti brez-obzirno samovlado, vzdržala se je ta le nekaj časa. Komaj je „božja šiba“ umrla, že je razpala država za Atilovih sinov, in podvrženi narodi dobili so prostost. Najprej vzdignili so se Germani ter pomigali Slovanom, naj se tudi oni osvobode ter z vso silo na jugozapad udarijo, to pa tem lažje, ker so vzhodni Goti ravno takrat odšli v Panonijo. Sedaj ni bilo nobene ovire več severnemu navalu. Na celem potu med spodnjim Dneprom in spodnjo Donavo je kar vrelo in šumelo. Od Volge sem so drla uraloaltajska plemena (zlasti iz Turkov in Fincev izvirajoči madjarski narodi), Avari, Bulgari, Kazari; za njimi Pečenegi (Polovci) in Madjari. Omenjeni narodi pritiskali so na Slovane, ki so se umikali k spodnji Donavi in poseli vso Vlaško. Vse severno 120 milj dolgo obrežje Donave počenši od slapov (kataraktov) do izliva, zaseli so slovanski rodovi. Ta selitev in pa konečna ustanovitev v drugi polovici petega stoletja se ni vršila neprenehoma, ampak korakoma, kedar je izginilo pred njim kako ljudstvo s prozorišča. Ono pomikanje seveda ni bilo kaj mirno, kajti Slovani so morali z mečem v roki si pot

¹⁾ Wietersheim, o. c. IV. 343—346.

napravljati ob Donavi. In če tudi so bili splošno miroljuben narod, izučila jih je vendar razburjena doba v rabi orožja in skušnja prepričala, da se le klin s klinom zbije.

II.

„Sclaveni“.

Predno so Slovani prišli v večjih trumah k spodnji Donavi, omenjali so jih stari zgodovinarji le mimogrede. Še njihovo domače ime se ne omenja do šestega stoletja. Imena pa, ki se v isti dobi pridevajo Slovanom, so tako negotova in skrivnostna, da se je posrečilo še le po jako bistrih sestavah in primerah, nekako zvezo ali sorodnost določiti med onimi in zgodovinsko dokazanimi domačimi imeni Slovanov. Kakor hitro pa so Slovani začeli prodirati čez Donavo v bizantinske dežele, bili so vzhodni rimski zgodovinarji prisiljeni, tudi ta narod natančneje spoznavati in ga uvrstiti v južnoevropsko skupino.

Najstarejšo svedočbo o lastnem imenu Slovanov („Sclaveni“) najdemo v delu Caesarja Nacianskega. Ta mož je pisateljval okolu leta 525 ali pa še nekaj pozneje. V 110. poglavji njegove knjige slove: onkraj Donave zapadno od Slovanov stanujoča ljudstva etc. (pôs d' en hetéro tmémati óntes hoi Sklavenoi kal Physonitai, hoi kal Danubioi etc.) To mesto Šaffriku še ni bilo znano, ker je šele pred kratkim P. Müllenhoff v Jagićevem slov. arhivu¹⁾ objavil. Tu izvemo samo ime Sklavenoi, od dveh naslednjih pisateljev pa se poučimo o jako važnih opravkih in bivališčih slovanskih rodov.

Prvi je Jordanis (Jornandes), škof v Krotonu in prvi gotski zgodovinar. Spisal je v Carigradu okolu l. 552. „Bre-

¹⁾ Jagić, Slav. Arhiv, I., 294.

viatio chronicorum (De regnum successione)⁴ in še bolj važno gotsko zgodovino: „De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis“. Delo je bolj zapleteno in zmedeno kakor pa strokovnjaško, a vendar hrani tudi zlata zrna za zgodovinarja. K njim spadajo zlasti poročila o Slovanih. Koj v začetku v takozvanem imeniku narodov¹⁾ omenja tole: „Onkraj Donave leži Dacija, varovana v podobi venca od strmega hribovja, na kojega levi k severu obrnjeni strani in od izvira Visle dalje je naseljen v neizmernem obsegu mnogoštevilen narod Vinidov (Venetov). Če tudi so njihova imena različna pri raznih rodovih in na raznih krajih, vendar jih najrajše kličejo Sclaveni in Antes! Sclaveni stanujejo od mesta Novietunensis in od močvirja Mursianus tje do Dnestra severno pa do Visle. Oni pa ne stanujejo po mestih, ampak po močvirjih in gozdovih. Anti, najhrabrejši med vsemi, bivajo na kraji, kjer dela Črno morje zaliv med Dnestrom in Dneprom. Obe reki pa sta narazen več dni hoda“. — Slično izraža se Jordanis v 23. poglavji:²⁾ „Oni (Veneti) so, kakor smo že začetkom v imeniku narodov spoznali, del enega naroda, poslužujejo se pa treh imen: Veneti, Antes, Sclaveni“. Tema mestoma slična je Jordanova opazka o Slovenih v „Breviatio chronicarum“: „Hae sunt causae Romanae reipublicae, praeter instantiam quotidianam Bulgarorum, Antarum et Sclavinorum“.

Še važneja in mnogobrojneja so poročila pri Prokopu. On je bil tajnik Belizarjev ter ga spremljal pri vseh vojnah. Oba pisatelja se glede bivališča in delitve slovanskega naroda tako strinjata, kakor bi oba iz istega vira zajemala, ko ne bi vedeli, da sta vse to sama doživela in skusila in da je bil to predmet vsakdanje govornice v Carigradu. Kjerkoli pa Prokopios govori o Slovanih, vedno našteva dve

¹⁾ Jordanis cap. V. ed. Closs, pg. 26, 527. — ²⁾ Pri Clossu pg. 92.

skupini v istem redu: Sklabenoī kai Antai. V *Historia arcana* slove: Hunnoī (Bolgari?) te kai Sklabenoī kai Antai shedón ti ana pan katethéontes étos, ex hu Joustinianòs parelabetèn Rhomafon archèn anékesta érga eirgásanto tus tavte anthrópus¹⁾. Slično se glasi drugo mesto:²⁾ (tu Istru) tèn diábasin pollákis éde Hunnoi kai Antai kai Sklabenoī pepoieménoi anékesta Rhomafus érga eirgásanto. — „Majotski zaliv prehaja v Črno morje. Tamošnji prebivalci, poprej Kimerijci zvani, imenujejo se sedaj Uturguri. Dežele dalje proti severu pa vzdržujejo neštevilne rodove Antov.“³⁾ Konečno pristavi Prokopios popisu značaja in običajev slovanskih še sledeče: „Poprej so imeli Sklaveni in Anti le eno ime, zvali so se že od nekdanj Spori, menda zato, ker razstreseni (sporáden) stanujejo po vaseh. Vsled tega imajo kaj obsežna bivališča; večina zemlje onkraj Istra je namreč v njihovi roki.“⁴⁾

Iz soglasnih poročil Jordana in Prokopa razvidimo torej sledeče: 1.) Slovani so mnogobrojen narod, v šestem stoletju so naseljeni na neizmernem prostoru, kljub temu pa tvorijo le en skupen narod; 2.) za časa obeh zgodovinarjev živeli so na več rodov razkosani in 3.) dva najkrepkejša, bizantinskemu carstvu najbližje naseljena naroda sta bila Sclaveni in Anti. Ako pa Jordanis pravi: „da jih (Slovane) vendar najrajše kličejo Sclaveni in Antes“, tedaj hoče on le povedati, da ne namerava vseh posameznih rodov slovanskih navesti, ampak le dva najbližja. Zato bi bilo kaj napačno, ko bi se le na besede Jordanove opirali in Slovane delili v dve panogi. Tudi Prokopova opomba: „Poprej so imeli Sclaveni in Anti le eno ime“, se ne sme razlagati, da so se Slovani ločili zlasti v dve skupini. Prokopios navaja marveč le ona dva rodova, s katerimi so

¹⁾ *Histor. arc.*, cap. 18. — ²⁾ *Bellum Gothicum*, III., 14. — ³⁾ *Bellum Gothicum* IV. 4. — ⁴⁾ *Bellum Goth.* III. 14.

Bizantinci lahko vsak dan občevali, in on še izrečno dostavlja, da spadata oba naroda le k eni veliki skupini.

Opiraje se na Jordana in Prokopa trdili so nekateri: „Obče znana imena Sclaveni in Anti obsegajo celo kopo manjših skupin rodov, od katerih so brez dvoma nekateri nosili ona imena, ki so nastala po zadnji selitvi“. Tukaj jim seveda nikakor ne manjka jezikovnih dokazov za tako ločitev Slovanov v dve skupini. Dobrovsky, večš poznovalec slovanskih jezikov našel je v vseh teh razno razvitih jezikih le dve različni vrsti. K prvi, jugovzhodni panogi prišteva Ruse in Jugoslovane, k drugi pa Poljake, Čehe (Moravce in Slovake), Lužičane ter polabske in pomorjanske Slovane.¹⁾

Navedeno delitev slovanskih jezikov sprejela je večina, pri kateri je še sedaj izključno v veljavi vsled spoštovanja do Dobrovskega.²⁾ Toda koj v začetku je bilo slišati več nasprotnih glasov, tako n. pr. Grimm (Vorrede zur serbischen Grammatik), Schleiermacher³⁾ Pott⁴⁾, v najnovejši dobi tudi G. Daničić⁵⁾, akoprav iz drugih vzrokov. Najhujši nasprotnik Dobrovskega uvodu (k „Institutiones linguae slav.“) pa je Nadeždin.⁶⁾ Uvrstitev ruskega jezika med jugovzhodno skupino je napačna vsled priprostega a važnega vzroka, ker je Dobrovsky poznal ruski jezik le iz knjig, v katerih pa ni pisan čisti ruski narodni jezik, ampak je poln staroslovenskih izrazov.⁷⁾ Wostokow pa meni, „da ruski jezik tvori nekako sredino med južno in zapadno skupino, da je oni slovanski narod, stanujoč v Rusiji, živel med obema glavnima panogama.“

¹⁾ Vorrede zu den Institutiones linguae slav. d. v. — ²⁾ Prim. Krek, Einleitung, pg. 56. — ³⁾ Beiträge zur vergl. Sprachforschg. I. 23. — ⁴⁾ Indogermanischer Sprachst. in Ersch und Fruber's Enc. — ⁵⁾ Rad jugoslavenske akad. L, Zagreb, 1867, pg. 106—123. — ⁶⁾ Wiener Jahrbücher der Literatur, 1841, XCV, 184—sq. — ⁷⁾ Ibidem.

Razkosanje Slovanov v več rodov stavijo jezikoslovci v peto stoletje pred r. Kr.¹⁾ Nedvomno pa je zemljska površina in podnebje kraja, kjer stanuje kak narod, prvi in poglavitni vzrok, ki upliva na jezikovni razvoj ter mu ustvarja različno lice. Zlasti kjer prirodne ovire onemogočijo vsako živo občevanje med prebivalci, tamkaj predružači se jezik najlaže. Prvotna bivališča Slovanov pa nikakor niso bila taka, da bi pospeševala razkosavanje. Pokrajina imela je prav značilne lastnosti, primerno podnebje (8—4° R), ravnina brez posebnega hribovja, tem bolj pa obdarovana z velikimi rekami, ki so najbolja občevalna sredstva. Da se na tem kraji ni mogel slovanski jezik mnogo predrugačiti, spričuje nam ruski jezik, ki je še bolj razširjen kot nekdanj ves slovanski jezik, in vendar so se v teku desetih stoletij razvila le tri kaj malo se ralikujoča narečja.²⁾ Seveda je morala že v pradobi nastati med severnim in južnim Slovanom nekaka razlika, ki pa nikakor ni bila večja kot ona med sedanjimi Malorusi in Belimi Rusi, ki so ločeni po Pripeta.

Ves drug pa je postal položaj o času, ko so Slovani zapuščali prvotna bivališča. Bržkone se je pričela naprej tvoriti severozapadna jezikovna skupina, ker so se Slovani že začetkom tretjega stoletja jeli pomikati na zapad in se nastajali na čisto drugačni zemlji. Vsled te zgodnje ločitve razlikujejo se severozapadni slovanski jeziki bolj od ruskega kot jugoslovanski. Drugi Slovani ostali so v prvotnih krajih, zato se je pri njih ohranil v obče en in tisti jezik.

Koncem četrtega stoletja pomaknil se je en del Slovanov proti jugu in zapadu na novo zemljo z raznolikim značajem, vsled česar se je gotovo tudi njih jezik preobrazil. Tako so se Slovani drugič delili v jugozapadno in severovzhodno skupino. Prvo imenujeta Jordanis in Prokopios Sclaveni, drugo pa Ante. Po soglasnem poročilu obeh pisa-

¹⁾ Nadeždin, o. c. pg. 222—sq. — ²⁾ Idem, o. c. pg. 222—sq.

teljev zasedali so Slaveni o njunem času vse kraje med zgornjo Vislo, uralokarpatskim hrbtom, Črnim morjem, Donavo in Karpati. Antom pa sta odkazala prostor onkraj Dnestra do Dona. Iz besedij Prokopovih: „Dežele dalje proti severu vzdržujejo mnogobrojne rodove Antov“, razvidimo, da so Anti bivali v porečji Dona in v krajih dalje proti vzhodu in severu.¹⁾

Če prav se te svedočbe tako jasno ujemajo, vendar nekateri skušajo severovzhodnim Slovanom pritikati ime Slaveni, jugovzhodnim pa (po Dobrovškemu) ime Anti. Šafařík odločno povdarja,²⁾ da je bilo ime Anti le v vzhodnih, ob Črnem morju in severno v notranjih deželah v navadi. Od teh Slovanov izpeljuje on v nadaljni razpravi Ruse, Bolgare in Slovane v Moesiji.³⁾ Prav tako zmatra Zeuss Slaveno zapadnim in Ante iztočnim Slovanom.⁴⁾ Ko pa bere, kako ruski letopisec Nestor ime Sloveni pritikuje zlasti iztočnim ali ruskim Slovanom, in ker je nemogoče, da bi ljudstva v teku časa menjavala svoja imena, pomagal si je on z novo razlago. On pravi: „Vsak oddelek zase zval se je Sloveni, drugemu po narečji nekoliko različnemu in njemu manj umljivemu delu dajal je nekako skupno ime“.

Toda Nestor sam že razlikuje tri skupine slovanske, kar tudi v obliki izraža, ko razdeljuje svoj letopis (kroniko) v tri samostojne dele. Najprej govori o južnih ali podonavskih Slovanih. K njim prišteva po zmoti tudi Čehe kot one, ki so se zahodno od spodnje Donave razširili. Za nje ne pozna družega imena kakor „Slaweni po Dunajewit“ (Slovani ob Donavi). Potem prehaja k severozapadni skupini ter jo naziva Ljahove.⁵⁾ Ruski Slovani so mu pa Slovani naravnost. Da se severozapadni Slovani zovejo Lehi, potrjuje tudi Dlužoš.⁶⁾

¹⁾ Šafařík, I. 151. — ²⁾ O. c. II. 22. — ³⁾ Idem II. 234. — ⁴⁾ O. c. pg. 604. — ⁵⁾ Prav za prav Ljechove, jed. Ljech, t. j. plemič in posestnik, od lecha = areola, prasía. — ⁶⁾ Historia Poloniae I.: „Vicinae

Na vsak način moramo torej že v petem stoletji ločiti Slovane v tri dele. Jordanu in Prokopu sta bili seveda znani le jugozapadna in vzhodna skupina, ali pa sta le dve navajala, ker so ravno le ti dve grozili bizantinskemu cesarstvu. Jordanis vsaj hotel je izraziti z besedami: „Poslužujejo se treh imen: Veneti, Anti in Sclaveni“, da pozna tri slovanske skupine. Potemtakem bi bili Veneti severno-zapadni Slovani, Nestorjevi Lehi. S tem se strinja tudi zgodovina, ki pravi, da so Nemci nazivali sosedne (t. j. severozapadne) slov. rodove „Winden“ (na ravnem [Weide] stanujoči). To ime prenesli so pozneje na ves narod.

Iz besedij Jordanovih in Prokopovih torej lahko sklepamo, da ime Sclaveni prvotno ni pomenjalo vsega slov. naroda, ampak le eno večjo skupino in sicer jugozapadno, v šestem stoletju stanujočo med Karpati, Donavo in Dnestrom. Od novejših učenjakov povdarja posebno krepko Prof. Miklosich, da je ime Slovenec pomenjalo le en slovanski narod, nikakor pa ne celega plemena.¹⁾

Jezikoslovci soglasno trdijo, da so prvotna imena: Slovenin, Slovanin, množ. Slovane, Slovane, kar se tiče jezika, prav tista kot sedaj običajne oblike: Slovan (Slavjan), Slovenec, Slovak. V ruskih in srbskih knjigah prevladuje napačna oblika: Slavjane, Slavane. Nastala je iz tuje grško-latinske (sedaj tudi nemške) oblike: Sclavi, Slaveni, koje so pri Srbih vpeljali grški menihi,²⁾ ki so koncem 16. in začetkom 17. stoletja popravljali ruske cerkvene knjige. Izpeljava imena Slovenin pa še ni trdna. Navadno jo izvajajo od slovo (beseda) in sloviti, koren sluju, grški klyo, latinski cluo, staroindijski çru. Torej bi bili Slovani homolo-

tamen nationes, et praesertim Ruthenorum, Polonos et eorum regiones Lechitas appellant, in hunc diem apud Slavos quoque Bulgaros, Croatos et Hunnos (ogerski Slovenci na desnem Bregu Donave [Zeuss, pg. 604]) eadem manet appellatio. — ¹⁾ Miklosich, *Altsloven. Formenlehre* IV. — ²⁾ Šafařík, II. 39—41.

gundes, isti jezik govoreči homoglottai, sermonales, distincta voce praediti, različno govoreči, sploh tisti, ki rabijo komu razumljiv jezik; nasprotno Nemeč, od nem = kophós, álalos, hetéras glósses, alius linguae. Ta razlaga je zelo priljubljena, tako pri domačinih, kakor tudi pri tujcih.¹⁾ Nasprotno dokazuje Šafařik po Dobrovškem, kako že končnica imena Slovenin sama kaže, da je ime le krajevno, zemljepisno (slično latinski pritiklini anus v Romanus). Že Dobrovsky je menil, da ime naroda prihaja od nekega kraja Slovy, kjer so Slovani bivali. S tem primerja Šafařik litavsko besedó sallava (otok) in finsko seljama (hrbovita zemlja). A tu je treba pripomniti, da v slovanskih jezikih ne izpadajo korenski samoglasniki, da je toraj težko dokazati, kako je mogel *a* izpasti. Zato Šafařik tudi nobene prave razlage ne dobi.²⁾ Vendar pa so bržkone Slovani svoje ime prejeli ravno od krajevnih posebnosti.

Ime posameznega rodu pa prav lahko preide na cel narod. V zgodovini se je čisto pripetilo, da so tujci ves narod krstili po najbližjem delu. Kakor so Nemci pod imenom Winden (Wenden) razumevali ves narod, tako so Grki in Latinci ime jim najprej znanega naroda Sclavinov prenesli na vse slov. deblo. Težko je razložiti, kako so Slovani sami sprejeli to ime kot svoje. Na prvi pogled bi vse delo pripisovali letopiscu Nestorju. Pravi vzrok pa je treba drugod iskati. Nestor stavi prvotno domovino Slovanov ob Donavi, v sedanjo Ogersko in Bolgarsko. Zeuss zajedna z Roeslerjem) pa pravi,³⁾ da se je to mnenje o prvotni slov. domovini med Adrijo in Krpati izcimilo najprej pri Jugoslovanih v 11. stoletji, in da so je potem zanesli v Rusijo s svetimi knjigami in po duhovnikih, ki so se pri Jugoslovanih izobrazili. V obče je ta razlaga gotovo prava. Nestor je bil prav tipičen (značilen) ruski učeni menih in

¹⁾ Krek, Einleitung pg. 66. — ²⁾ Šafařik, II. 43—46. — ³⁾ Zeuss, o. c. pg. 602, Pripomba. — Roesler, Zeitpunkt, 51.

kot tak iskal je pri bizantinskih pisateljih poročila o najstarejši dobi slovanske zgodovine. Našel pa je Slovane pravič omenjene, ko so že do Donave se pomaknili. Ker pa ni imel toliko bistrega in kritičnega duha, da bi priznal indoevropsko pokolenje Slovanov, zato je ravno ob Donavi iskal njihovo prvotno domovino. Od tod šele naj bi se bili dalje selili na severozapad in severovzhod. Pri Lehih pa izrečno pripomni, da so jih Vlahi prepodili, in da so oni bežali do Visle. Šafařík zmatra one Vlahe za Kelte ter sestavlja na tej podlagi hipotezo, kakô so bili Slovani pregnani iz podonavskih dežel. Jirečeku¹⁾ pa so Vlahi samo Rimci, ki so osvojili Dacijo ter pregnali Slovane. Vendar se tudi ta nova razlaga ne strinja po polnem z zgodovino.

Kakor misel na slovansko prvotno domovino ob Donavi sama, tako je prešlo tudi ime od južnih Slovanov k drugim slovanskim olikancem. Panonski Slovenci prejeli so v 9. stoletji po Cirilu in Metodu nepričakovano izomiko, vsled česar je bilo čisto upravičeno, da so svoje ime podarili bratskim sosedom. Ko so pa jeli preganjati staroslovensko službo božjo, in so se menihi in duhovniki napotili k drugim Slovanom, prinesli so tje pismo in svete knjige, ob enem pa še slovansko ime. Ko so namreč videli, da govore prebivalci, h kojim so pribežali, panonskim Slovencem razumljiv jezik, zato so jih klicali tudi Slovane. Tako so vzbujali slovansko uzajemnost. Ime samo pa je ostalo pri učenjakih še do današnjega dne. Priprost Rus, Poljak, Hrvat i. t. d. pa še sedaj ne ve ničesar o Slovanih, ampak pozna le svoje lastno narodno ime.

¹⁾ Jireček, Geschichte der Bulgaren, pg. 76.

(Dalje v prih. letniku.)

Kopališče „Diane“ v Celju.

Celje slovi zaradi svoje prekrasne okolice in zaradi svojih prijetnih kopališč v bistrih valovih čiste Savinje.

Kakor je pa kopanje v Savinji ugodno, ima vendar Savinja napako, namreč da je v obče preplitva, tako da ob poletnem času, v dozdanjih kopališčih* celjskih sega komaj do pasu kjer je najbolj globoka, drugod pa samo do kolena, če je že globoka. V taki plitvi vodi zgubi potem kopanje svojo prijetnost. Nekateri prijatelji kopanja v Savinji iskali so toraj že več časa prostor, kjer bi bilo mogoče tudi sredi poletja se zares kopati in plavati. In tak prostor se je tudi našel.

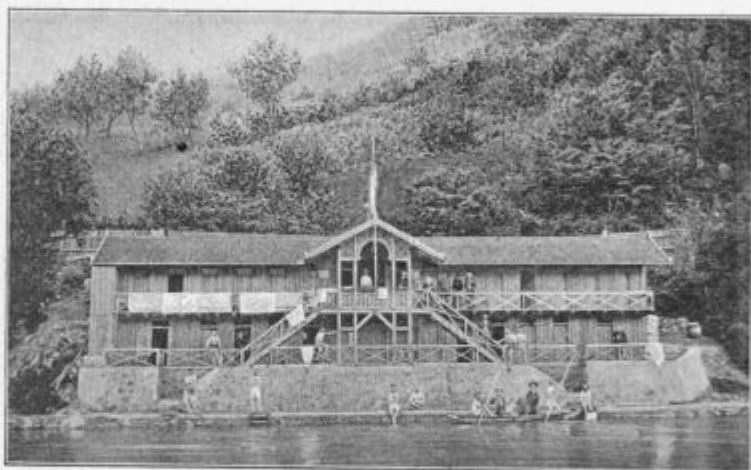
Če se prijazni bralec napotiš iz Celja po Laški okrajni cesti proti Jezerniku, p. d. Grenadirju, kateri toči najboljše vinsko kapljico, prideš v kakih petih minutah od kapucinskega mosta do nove kopališke zgradbe, nad katero plapola belo-rudeča zastava z napisom „Diana“.

To je kopališče kopališke zadruga „Diane“, na katere čelu so gg. dr. Ivan Dečko kot načelnik, dr. Serbec, Lovro Baš, dr. Jurij Hrašovec in Janez Zupanc kot odborniki, ter Jurij Detiček in dr. Friderik Babnik kot računski pregledovalca. + 9/5.24

Kopališka zgradba sama je lična in lepa, ter napravi posebno na potnika, ki se vozi po južni železnici, kaj prijeten utis.

Kopališče ima 27 prostornih kabin, opravljenih, kakor se to zahteva od modernih takih kopaliških naprav. Voda

Savinje pred kopališčem pa je globoka eden do dva sežnja, pa čista kakor kristal. Ob robu Savinje zidan je s cementom zalit pot za plavalce, ki lahko plavajo z vodo daleč navzdol in potem gredo zopet po gladkem potu navzgor. Boljši plavalci plavajo pa navzdol v sredi Savinje, kjer teče bister tok, ob desnem obrežju plavajo pa zopet navzgor, ker se voda tako čudno zasukne, da teče ob desnem bregu počasno navzgor. Za kopalce pa, ki ne znajo plavati, od-

Kopališče „Diane“ v Celju. (Po fotografiji S. Magoliča.)

ločen je poseben primerno plitev prostor, katerega zapira vrh proti globokemu delu Savinje.

Za zabavo plavalcev služijo čolni, in to so posebno dijaki, katerih ob prostih dnevih kar mrgoli, in katerim je načelstvo „Diane“ pod posebno ugodnimi pogoji kopanje dovolilo, kaj navdušeni veslarji.

Kopališče „Diane“ je brez ugovora najprijetnejše kopališče v celi Savinji, in kedor pride v Celje in je prijatelj kopanju in plavanju, naj ne zamudi posetiti „Diane“.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pismeno pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna (nujna) pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gorenjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Nefrankirana, v avstro-ogerske kraje, v Bosno in Hercegovino ter v Nemčijo namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma veljajo 5 kr. (v lokalnem 3 kr.) več; v druge države in iz teh v Avstro-Ogersko pa dvakrat toliko kolikor frankirana.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogerski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 *g*; pismom, ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 *g*, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski paketi pa smejo v Avstriji tehtati 2 $\frac{1}{2}$ *kg*; iz Avstrije na Ogrsko le 1 *kg*.

Čez pismeno znamko se smé pisati naslov. Če se pa nanjo pritisne privatna štampilja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti s pismenih kuvertov izrezane znamke in kolki, ravno tako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, rabiti se tudi ne smejo več za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadoščuje, če se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma pošiljajo tudi lahko nefrankirana.

Povpraševalna pisma (pristojbina 10 kr.) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, če se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnic po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma jednake uradnim in imeti nemški napis „Correspondenzkarte“. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno

piše, a to le na zadnji strani, kajti sprednja stran je namenjena le za prejemnikov naslov, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, če se ne pišejo potem nanje nikakeršne druge, nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opazke ter če so frankirane za 5 kr.

Tiskovine se morajo frankirati in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 *kg* težke in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 *kg* teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 *cm*.

Razven naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne nikaki dostavki. Izvzete so korekturne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani venderle po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cén, imena potnika, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še dovoljeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (pr. p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravo ali osebno dopisovanje, smejo se v prometu svetovne poštne zveze, izvzemši Nemčijo, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočena) do 2 *kg* teže in 45 *cm* širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogerske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Francijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, v Švico in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi do 350 *g* teže, drugam pa, in tako tudi v Nemčijo, le do 250 *g*.

Kar se tiče mere, ne smejo presežati na dolgost 30, na širskost 20 in na visokost 10 centimetrov. Vzorcem in blagu za poskušnje se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti opazka „vzorec“ ali „poskušnja blaga“.

Na naslovu sme biti razven tega navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljateljev, tovarniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razven omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takšnim pošiljatkam nikaka pismena naznanila ali kakeršne koli opazke.

Tudi žive čebele se morejo pošiljati po domačih krajih, na Ogersko, v Bosno, Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, če so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljatkah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve, se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, postopa se ž njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogerskem in v nekatere tuje dežele (glej „povzetja v inozemstvu“) tudi s povzetjem in sicer po domači državi do 500 gld., drugam pa do 200 gld. = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljatkah, za katere veljajo ravno tiste pristojbine kakor za navadno priporočene, se more napisati na vrhu nad naslovom beseda „povzetje“, če so namenjene v inozemstvo pa „remboursement“. Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a goldinarji tudi z besedo in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, treba je med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik znesek vplačal in pošiljatev prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 5 kr. terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštna pristojbine.

Avstro-Ogersko in Nemčija: Pisma do 20 g (Nemčija le 15 g) 5 kr. (mestni promet 3 kr.), do 250 g 10 kr. (mestni promet 6 kr.), dopisnica 2 kr.; dopisnica z odgovorom 4 kr., priporočitev 10 kr.

(mestni promet 5 kr.), vzvratni list 10 kr. (mestni promet 5 kr.), ekspres 15 kr., tiskovine do 50 g 2 kr., do 150 g 3 kr., (v Nemčijo le do 100 g), do 250 g 5 kr., do 500 g 10 kr., do 1000 g 15 kr., vzorci v avstro-ogerske kraje do 250 g 5 kr., do 350 g 10 kr.; v Nemčijo do 250 g 5 kr., ker se težji ne smejo pošiljati.

Bosna in Hercegovina: Pisma 5 kr. do 20 g, dalje do 250 g pa 10 kr., kakor za Avstro-Ogersko. Ekspresne pošiljatve so dopuščene samo v kraje, kjer so pošte.

Črna gora in Srbija: Pisma za vsakih 15 g po 7 kr. (v mejnem prometu oziroma z Ogerskega 5 kr.), dopisnica 4 kr. (za Srbijo z odgovorom 8 kr.). Tiskovine 50 g in poslovni papirji 2 kr., vzorci za naročila za vsakih 50 g 2 kr., priporočila 10 kr., vzvratni list 10 kr. ekspres 15 kr.

Poštne nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 10 glđ. 5 kr., do 50 glđ. 10 kr., do 150 glđ. 20 kr., do 300 glđ. 30 kr., do 500 glđ. 50 kr.

Poštne nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine

so dopuščene do 500 glđ. in znaša pristojbina do 20 glđ. 10 kr. in za vsakih daljših 10 glđ. ali njih drobec po 5 kr. več.

Poštni nalogi

posredujejo poplačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogerske države v znesku največ 500 glđ.; — v Belgijo, Nemčijo, Egipt, Francijo (Algir), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošto v Pragi), Rumunijo, Švico in Tunis do 400 glđ. (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena $\frac{1}{2}$ kr.), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo n. pr.: „Na poštni urad v Poštni nalog“. Kakor hitro je znesek vplačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek odštevši pristojbino poštnih nakaznic in 5 kr. terjalnih stroškov za vsak dokument na kateri se je dobilo plačilo. Če se poštni nalog ne vsprejme, pošlje se nazaj zastoj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in za vsako pobotnico itd. 5 kr. terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštnega naloga na kakšen drugi kraj, nego se je navel s prva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogersko do 250 *g* 50 glđ. vrednosti do 10 milj daljave 15 kr., nad 10 milj 27 kr., od 50 do 300 glđ. do 10 milj daljave 18 kr., nad 10 milj 30 kr., za vsakih daljnih 150 glđ. pa 3 kr. več, — iz Avstro-Ogerskega v Nemčijo do 300 glđ. vrednosti do 10 milj 18 kr., nad 10 milj 30 kr., za vsakih daljših 150 glđ. pa 3 kr. več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogersko do $\frac{1}{2}$ *kg* do 10 milj 12 kr., nad 10 milj 24 kr.; zavarovalninska pristojbina 3 kr. do 50 glđ., od 50 do 300 glđ. 6 kr.; za vsakih daljnih 150 glđ. pa 3 kr. več.

Avstro-Ogerska in Nemčija: do 5 *kg* do 10 milj 15 kr., nad 10 milj 30 kr.; za vsak nadaljni *kg* do 10 milj 3 kr., 20 milj 6 kr., 50 milj 12 kr., 100 milj 18 kr., 150 milj 24 kr., nad 150 milj 30 kr. več; vrednostna taksa do 300 glđ. 6 kr., za vsakih daljših 150 glđ. 3 kr. več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 *kg*.

Za pošiljatve, odločene v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar poleg vozarine, odpadajoče za Avstrijo do meje, in vrednostne takse, računa se od Imoskija ali Broda na Savi za promet v imenovanih deželah: vozarine pri denarnih pismih sploh 20 kr., pri zavojih pa do 2 *kg* 20 kr., (za vsak kilogram dalje do 15 *kg* največja teža) po 10 kr. več. Zavarovalna pristojbina do 50 glđ. 5 kr., do 150 glđ. 10 kr. za vsakih 150 glđ. dalje po 5 kr. več.

Povzetja v domačih deželah

morejo se pošiljati na vse pošte avstro-ogerske države do 500 glđ.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsaka 2 glđ. 1 kr., najmanj pa 6 krajcarjev, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 *g* se morajo pošiljati s pisemsko pošto.

Pošiljanje pisem v svetovni poštni zvezi.

a) Pisma za vsakih 15 *g* 10 kr., za dopisnice 5 kr., z odgovorom 10 kr.; b) tiskovine: za vsakih 50 *g* 3 kr. do največje teže 2000 *g*; c) vzorci blaga do 50 *g* 5 kr., do 100 *g* 6 kr., dalje od vsakih 50 *g* do največje teže 250 *g* oziroma 350 *g* 3 kr. več; d) trgovinski papirji do 150 *g* 10 kr., do 200 *g* 12 kr., do 250 *g* 15 kr., potem pa za vsakih 50 *g* do 2000 *g* 3 kr. več; e) priporočitev 10 kr., vzratni list 10 kr., ekspres 15 kr.*

* V katere inostranske dežele so ekspresne pošiljatve dopuščene, izve se pri vsakem poštnem uradu.

Za Srbijo in Črnogoro veljajo pa znižane pristojbine in sicer:
a) Pisma za vsakih 15 g 7 kr., dopisnice 4 kr., z odgovorom 8 kr.
b) tiskovine, vzorci blaga in poslovni papirji 2 kr. za vsakih 50 g.

Za dežele in kraje, ki niso pri svetovnopoštni zvezi, se računijo tudi ravno navedene pristojbine, razloček je samo ta, da se pošiljatve večinoma ne morejo priporočiti, dostikrat še celo ne frankirati do tistega kraja, kamor so namenjene in da se dopisnice smejo odpravljati le v Kaplandijo v južnej Afriki.

Poštna nakaznica v inozemstvu

in sicer v argentinsko republiko, Belgijo, Bolgarijo, Chili, Dansko, Nemčijo, Anglijo in posamične kolonije, Francijo (Algir, Tanger in Maroko), Helgoland, Japan, Italijo, Kanado, Luksemburško, Nizozemsko, Norvegijo, Portugalsko z Madeiro in Azori, Rumunijo, Švedijo, Švico, Tripolis, Tunis, Turčijo in Zjedinjene države so dopuščene do 200 gld., v Egiptet pa do 500 gld. in znaša pristojbina v Nemčijo do 20 gld. 10 kr., potem pa za vsakih 10 gld. 5 kr. več, v druge dežele pa za vsakih 10 gld. po 10 kr.

Brzobjavne poštna nakaznica so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Helgoland, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksemburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 200 gld.; Egiptet pa do 500 gld. (a le v Aleksandrijo, Ismailio, Kairo, Port-Said in Suez).

Poštni zavoji do 3 kg v inozemstvu po nizki vozarini so dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chili (5), Dansko (5), Islandske (5), Egiptet (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongiško državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Oranje, Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo, Strails-Selements (5), Španijo, Švedijo, Tanger, Togo (5), Transvalno republiko, Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5) pomenja dežele, koder se vzprejemajo tu pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetja v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Dansko †, Nemčijo †, Angleško, Francijo, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko, Norvegijo †, Rumunijo †, Švedijo †, Švico in severo-ameriške Zjedinjene države se vzprejemajo do zneska 200 gld., Egiptet do 500 gld. avstr. velj., v dežele z † zaznamovane se tudi vzprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri voznopoštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 1 kr. za vsak goldinar, najmanj pa 6 kr.; a v druge dežele 10 kr. za vsakih 10 goldinarjev.

Brzobjavni cenik.

Taksa za vsako besedo. Najmanjša taksa.

Lokalne brzobjavke	1 kr.	20 kr.
V Avstro-Ogerski	3 kr.	30 kr.
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja 15 črk ali 5 števil; naslov in podpis se ravno tako zaračunja kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 30 kr. temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno od 15 črk ali 5 števil:

Algir 13 kr. — Anglija 13 kr. — Belgija 11 kr. — Bolgarija 9 kr. — Črna gora iz Dalmacije 3 kr., sicer 4 kr. — Dansko 11 kr. — Francija, Korsika in Monako 8 kr. — Gibraltar 17 kr. — Grecija, Celina, Evbeaen in Poros 21 kr. — Krf čez Trst 13 kr., na druge otoke 22 kr. — Italija, mejni promet 4 kr., sicer 8 kr. — Kanalski otoki 13 kr. — Luksemburško 11 kr. — Malta 19 kr. — Nizozemsko 11 kr. — Norvegija 16 kr. — Portugalsko 17 kr. — Rumunija 6 kr. — Rusija evropska 12 kr. — Srbija 4 kr. — Španija celina 14 kr., Karnerski otoki 44 kr. — Švedsko 12 kr. — Švica s Tirolskega, Predarlskega in iz Liechtensteina 3 kr., sicer 4 kr. — Tripolis 61 kr. — Tunis 13 kr. — Turčija evropska, čez Bosno 14 kr., čez Trst 19 kr.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakoršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek, večji kakor 50 kr. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in te vrednost ne sme presežati 1000 goldinarjev.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko „geslo“ (t. j. kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastinsko pravico), kar pa napiše le v „protipis“, sam pa si jo dobro zapomni. Knjižica in nje vročenje je brezplačno.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhu tega pošlje vložniku poštni urad še prejemno potrđilo. Najmanjša vloga je 50 kr., katero spremaajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 50 kr. so pa poštni hranilni listki. Listki se dobe po vseh zalogah poštnih potrebščin po 5 kr. z vtisneno petkrajcarsko znamko. Na tak hranilni listek se potem prilepi še devet petkrajcarskih poštnih znamk, kar znaša z vtisneno ravno 50 kr. Te listke z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 50 kr.

Znesek od 1 goldinarja do 20 goldinarjev se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda se mora najmanj 50 kr. še pustiti v hranilnici na tisto knjižico. Zneske pod 1 goldinarjem ali nad 20 goldinarji treba je pa pri poštnem uradu odpovedati, na kar se znesek navadno že v treh dneh izplača.

Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo ulogo nakupijo državni obrestonosni papirji; more pa tudi že take vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikova, ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 goldinarjev, katere mora imeti vložene, dokler hoče ostati pri čekovnem oddelku. V tem oddelku se na račun vložnika, ki je pri čekovnem oddelku vplačujejo nakazane vsote in se morejo tudi nakazati poljubni zneski na katerokoli osebo ali tvrdko. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajejo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk čeku in njega uporabi z uzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštnih uradih brezplačno.

Novi denar v avstro-ogerskem cesarstvu

primerjan s sedanjim in z denarjem poglavitnih držav v Evropi.

Kos za 20 kron	= 10 gold.	Kos za 20 vinarjev*)	= 10 kr.
" " 10 "	= 5 "	" " 10 "	= 5 "
" " 1 krona	= 50 kr.	" " 2 "	= 1 "
" " 1/2 "	= 25 "	" " 1 "	= 1/2 "

*) Nemški „Heller“ smo poslovenili „v i n a r“, dokler se merodajni slovenski krogi ne zjedinijo za kako drugo imé, morebiti „novčič“? Vinar je pri nas znan že iz starih časov.

Kosi za 20 in 10 kron so zlati, oni za 1 in pol krone srebrni, kosi za 20 in 10 vinarjev so iz nikla in oni za 2 in 1 vinar iz bron.

1	zlatov (cekin)	=	11 kron in 29 vin.	1	napoleon	=	19 kron in 4 vin.
10		=	112 " " 90 "	10		=	190 " " 45 "
100		=	1129 " " 1 "	100		=	1904 " " 52 "
1000		=	11290 " " 13 "	1000		=	19045 " " 16 "
1	mark	=	1 kron in 17 vinar	1	funt, sterling.	=	24 kron in 2 vin.
10		=	11 " " 75 "	10		=	240 " " 17 "
100		=	117 " " 56 "	100		=	2401 " " 74 "
1000		=	1175 " " 63 "	1000		=	24017 " " 43 "

1 dolar = 4 kronam in 94 vinar.

Kos za 20 kron	Kos za	20 kron	{	1 zlat 9 fr. in 51 cent.	1 krona	{	87 pfenigov		
				1 napoleon in 1 fr.			1 frank in 5 cent.		
				17 mark in 59 pfen.			1/2 krone	{	43 pfenigov
				20 frankov in 99 cent.				{	52 cent.
Kos za 10 kron	Kos za	10 kron	{	4 dolarje 5 cents.	20 vinarjev	{	18 pfenigov		
				8 mark in 70 pfen.			21 cent.		
				10 frankov in 50 cent.			10 vinarjev	{	9 pfenigov
				2 dolarja 2 1/2 cents.					10 cent.

Španjske pezete po 100 centimov, srbski dinarji po 100 par, grške drahme po 100 lept, rumunski lei po 100 ban, bolgarske leve po 100 stotink, italijanske lire po 100 centimov in cesarske ruske polovinke novega kova imajo vse edinico franka, enake se torej vse 95 vinarjev.

Primerjalni razkaz med novo našo krono in frankom.

Franki	Krone	Vinarji	Krone	Franki	Čestežimi
1/2	—	47	1/2	—	52
1	—	95	1	1	5
2	1	90	2	2	10
3	2	87	3	3	13
4	3	81	4	4	19
5	4	76	5	5	25
6	5	71	6	6	30
7	6	66	7	7	35
8	7	62	8	8	39
9	8	57	9	9	45
10	9	52	10	10	50
20	19	5	20	20	99
30	28	57	30	31	50
40	38	9	40	42	—

Franki	Krone	Vinarji	Krone	Franki	Čentežimi
50	47	61	50	52	50
60	57	13	60	63	1
70	66	66	70	73	50
80	76	18	80	84	1
90	85	70	90	94	51
100	95	23	100	105	—
200	190	45	200	210	2
300	285	67	300	315	4
400	380	90	400	420	5
500	476	13	500	525	9
600	571	35	600	630	14
700	666	57	700	735	7
800	761	80	800	840	11
900	857	3	900	945	12
1000	952	26	1000	1050	13
2000	1904	52	2000	2100	26
3000	2856	77	3000	3150	40
4000	3809	3	4000	4200	45
5000	4761	29	5000	5250	67
6000	5713	55	6000	6300	81
7000	6665	81	7000	7350	91
8000	7618	6	8000	8401	8
9000	8570	32	9000	9451	22
10000	9522	81	10000	10501	35
100000	95225	81	100000	105013	45

20 čentežimov je enako 19 vinarjem, 20 vinarjev je enako 21 čentežimov. Od 1 do 20 čentežimov treba je šteti 1 čentežim enako enemu vinarju, ker drobcev ni.

NB. Krone spremenimo v franke, ako pomnožimo število kron s številom 1'050135, n. pr. 25 kron je enako: $25 \times 1'050135 = 26'24$ ali 26 frankov 24 čent. — Franke spremenimo v krone, ako pomnožimo število frankov s številom 0'952258, n. pr. 25 frankov je enako: $25 \times 0'952258 = 23'81$ kron ali 23 kron 81 vinarjev.

„Pri dobrem pastirju“

Trgovina
s suknenim,
platnenim in
manufakturnim
blagom

Dragotin

(„Pri
dobrem pastirju“)

Vanič

v Celji
Graška cesta št. 1

Prečast. duhovščini in slav.
občinstvu priporočam svojo veliko
zalogo raznega omenjenega blaga
po najnižjih tovarniških cenah.

K

LOBUKE

najlepše in najmočnejše in
kar je poglavitna stvar veliko
ceneje kot povsod drugod
so dobiti le pri

ŠTIBERNIKU

v Celji

Rotovske ulice (Rathausgasse) 2

V zalogi so vedno močni klobuki domačega izdelka. Lepi izbor pravih *zajčjekov kosmatih* in *gladkih* v vseh barvah in oblikah. Velika zaloga *trdih klobukov* najnovejšega fasona v vseh barvah, za *velečast. duhovščino posebno specialitete*. Za zimo fini *loden* klobuki, posebno lepe čepice (*čamre*) v različnih barvah iz pliša in kožuhovine. Za poletje pravi *kastorji* le 45 gramov težki, boljši ko vsak slamniki so dobiti v raznih barvah in najmodernejše oblike. Velik izbor *srajc domačega izdelka*, iz šifona in berkaila, bele in pisane *kolerce*, *manšete*, *zavratnice* (penklje), naramnike, žepne rute, knofe za srajce, nogovice, spodnje hiače, Jägerove srajce, prave in ponarejene itd. — *Pravo garantirano angleško kavčuk perilo* belo in pisano, popolnoma enako berkail perilu in močnejše, ko vsako drugo, ker je v sredi platno. *Nakupovanje volne* od ovac. Prejemajo se klobuki tudi v barvanje in popravilo.

Slovenci k Slovincu!

MORIC RAUCH

Rotovške ulice steklar v Celji Rathausgasse

priporoča svojo največjo zalogo vsakovrstnih steklenih in porcelanskih posod za gostilne, kavarne in dom, kakor tudi drugih steklenih, porcelanskih in glinastih izdelkov. Zalogo vsakovrstnih najfinejših oljnatih barv. Največjo izber zrcal in podob vseh velikosti v okvirjih in brez njih.

Posebno pa opozarja slavno občinstvo na veliko zalogo vsakovrstnih najnovejših

svetilnic za gostilne

z izredno svetlobno jakostjo

kakor tudi od priprostitih do najkrasnejših namiz-

nih in visečih svetilnic po najnižjih cenah.

Priporoča se tudi za vsakovrstna steklarska dela pri novih stavbah in vsprejema vse v njegovo stroko spadajoče poprave ter jih izvršuje solidno, točno in ceno.

Ustanovljeno 1842

Ustanovljeno 1842

Brata Eberl

fabrikanta oljnatih barv, lakov, firnežev
napisna slikarja

—◇ pleskarija za stavbe in pohištvo ◇—

Glavni zastop Bartholijevega orig. karbolineja.
Maščoba za konjska kopita in usnje.

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši I. Vilharja št. 4

Oljnate barve v ploščevinastih pušicah za prodajalce na drobno po 1 in pol kilo vsebine, najfinije strte in po najnižji ceni. (Občno priznanje.)

Jantarjev lak za tla v šestih barvinih tonih, najtrajnejša tvarina za tla.

Spiritni podsnovni in svetli lak za tla, ki se v enem dnevu lakujejo in zopet rabijo.

Angleški laki za kočije Nobles & Hoare.

Preparacijski, zračni, damar-lak, lak za pohištvo, železo in usnje, mixtion, terebin, Dunajsko Novomeško terpentinovo olje.

Firnež le iz kranjskega olja, ki se ne sme zamenjati z navadnim firnežem v trgovini.

Kemične barve za posobne in dekoracijske slike, **prstene barve** za zidarje itd.

Velika zaloga norimberških čopičev, priznana najbolje vrste, kakor vseh drugih v to stroko spadajočih predmetov.

Priporočava svoje pleskarstvo za stavbe in pohištvo č. duhovščini in sl. občinstvu najtoplejše, kajti ono zadošča vsem zahtevam v tej stroki. Najina dela so povsod priznana in nikdo ne more z nama tekmovali, bodisi solidnosti, ukusa ali nizke cene. Posebno priporočava pleskanje hiš z oljnato barvo, kateremu se mora dati prednost pred vsakim apnenim barvilom, kajti je trajnejše in neznatno dražje. Hiše, skrbno napleskane z oljnato barvo, ne potrebujejo 20 do 30 let nikake poprave.

Opozarjava tudi častito občinstvo na predmete iz najine delavnice, razstavljene v obrtni razstavi deželnega muzeja „Rudolfinuma“.

Odlikovani v Trstu 1882. Srebrna svetinja

Tovarna peči in glinastih izdelkov

Avgust Drelse

Ljubljana (Kranjsko)

Vsakovrstne peči po najnovejši konstrukciji, *bele* in *barvane* od najboljšega blaga, elegantne in cene.

Cevi, za dimnike natik z vetrovim ravnalcem,

Okraski pri stavbah, **nakit** pri cerkvenih stropih in okrajkih, **neprežigljava opeka** in vse v glinarsko obrt pripadajoče stvari.

Zastopnik v Trstu
Schivitz & Comp.
via della Zonta 5.

Zaloga v Trstu,
Zagrebu, Gorici in Reki.

Izvoz na vse strani

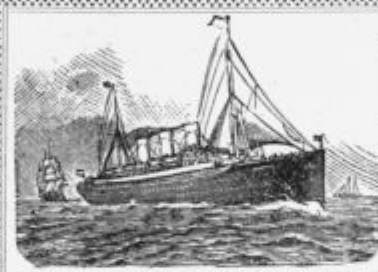

Hamburg-ameriška
brzoparobrodna družba

v Hamburgu

Ekspresna in poštna vožnja.

Parobrodje šteje **54** velikanskih parobrodov
za vožnjo čez morje.

Brzoparobrodi z dvema vijakoma „Knez Bismark“, „Columbia“, „Normania“ in „Augusta Viktoria“ so največji in najhitrejši na svetu.

Vožnja iz Hamburga v New-York
traja le 6 do 7 dni.

Dalje vozi tudi s poštnim brzoparobrodom iz Hamburga v Havre, Antwerpen, Boston, Baltimore, New-Orleans, Brazilijo, La Plata, Montreal, vzhod. Afriko, Transvaal, Natal, zahodno Indijo, Mehiko, Havana in iz Havre v New-York, iz Stettina v New-York, iz Antwerpena v Montreal in Boston.

Vsa natančnejša pojasnila daje
direkcija v Hamburgu, Dovenfleth 18—21

Kakor tudi vsaka potovalna pisarna.

MATIJA GERBER

(Josip Gerber)

na Kongresnem trgu št. 4 v Ljubljani

priporoča slavnemu občinstvu svojo veliko in dobro urejeno

— **knjigoveznico** —

v katerej more dela solidno in po jako nizkih cenah izvrševati. Nadalje priporoča svojo veliko izber

slovenskih in nemških molitvenikov, svetlih podob, rožnih vencev
itd.

Šolskega orodja kakor pisank in risank, ki se rabijo tukaj, risalnih blocks, risalnih desk, svinčnikov, črnih, pisalnih plošč in črtalnikov itd.

Za šolske biblijoteke: Ivan Tomšič: *Knjižnica slovenske mladini*, zvezek 1—3. obsegajoč: *Dragoljubci*, *Peter Rokodelcič*, *Sreča v nesreči*; Markič: *Priporočilke za mladino*. P. S. Sekolov: *Narodne pripovedke* in Fr. Nedeljkó: *Don Kíšot iz la Manche*.

JOSIPINA ŠUMI

SLADČIČARSKA OBRT V LJUBLJANI

na Kongresnem trgu (v Zvezdi) štov. 13

priporoča p. n. trgovcem in slav. občinstvu svojo veliko zalogo raznih *sladčičarskih izdelkov*, ter navaja nastopno: *Cokolada* v vsakej velikosti v tablicah od 1—65 kr. *Kakao prašek* (Cacao-Pulver) zakuhan na mleko jako priljubljena pijača za male in odrasle. *Malinovec*, (Himbeersaft) liter 80 kr., na debelo ceneje. *Fine bonbone* iz čokolade in druge. *Koks* in *drops metinke* in druge trgovske sladčice. Vedno v zalogi *cvetlice* in *rože* za okrašenje tort v vsakej velikosti. *Sadlin* (zolzne) kilo 80 kr.

Za *sv. Miklavža* in *Božič* vsakovrstne predmete za okrašenje božičnih dreves itd. Škatljice (*Bonbonieur*) jako fino izdelane, napolnjene z bonboni, lepo ter času primerno darilo po vsakej ceni male in velike.

Vsa v to stroko spadajoča naročila izvršujem točno ter po najnižji ceni.

Privatnim pošiljam le proti povzetju.

Primerna darila priporoča uljudno
FRAN ČUDEN poprej **Josip Geba**
 urar v Ljubljani Slonove ulice 11

ter vabi uljudne preč. duhovščino in sl. občinstvo na ogled svoje veliko *izborne zaloge* najraznovrstnejših *žepnih ur* zlatih, srebrnih in nikelnatih, *stenskih ur z vihalom, ur s stolalom* in *ur budilnic* (Weckeruhren), *ur z godbo* in *godbenih valčkov* v ličnih politiranih omaricah, raznovrstnih *verižic, prstanov* in *uharov*.

Cene žepnim uram so naslednje:

Najfinejše	od glđ. do glđ.	Najfinejše	od glđ. do glđ.
nikelnate ure	4.20 7.—	srebrne remontoir-ure	7.50 12.—
srebrne ure s ključem	7.50 10.—	iste z dvojim oklopom	9.— 18.—
zlate ure za dame	16.— 35.—	zlate ure za gospode	24.— 130.—

Garantiram povsem za poštenost pri meni nakupljenega blaga; za zanesljivost mehanizma pa eno leto jamčim. — Cenjeni naročniki se mogo prepričati, da moje blago ni zamenjati z dunajskim tovarniškim blagom, vzlic temu, da *prodajam dobro blago za res nizke cene.* — *Popravila* izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim za dobro izvršbo. — Vnanjim naročnikom postrežem po želji s povratno pošto.

Ilustrovani ceniki so na razpolago po pošti in zastoj.

Janez Hausenbichler

v Žalci (Štajersko)

priporoča

svojo veliko zalogo pletenih jerbaščkov, jerbasov za papir
 kletk za ptiče

✻ *slamninkov, cvetličnih miz* ✻

in vsa v to stroko spadajoča dela. Izdeluje se tudi vse
 v področje pletenja spadajoče stvari po naročilu in
 narisu.

Delo fino in trajno, cene nizke.

Fran Sevčik prej J. Dimic puškar

v Ljubljani, na voglu židovske stene
priporoča čast. gospodom lovcem vsa-
kovrstne puške, kakor tudi revolverje
in različne lovske priprave in sicer
lastni izdelek, patrone in strelivo po
najnižjih cenah.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča naročila
in popravila.

PEREGRIN KAJZEL v Ljubljani stari trg št. 15

priporoča slav. občinstvu in pre-
častiti duhovščini svojo bogato za-
logo cerkvenih svetilnic, podob, barva-
nih oken v raznih slogih, posebno
po najnovejši iznajdbi z *ezbokanim*
steklom v mnogih barvah, kakor sploh
vse v njegovo stroko spadajoče
predmete, kot: *stekleno, porcelansko*
in beloprsteno blago, oljnate podobe v
okvirjih in brez okvirjev, zrcala, lest-
nike, raznih svetilnic, posebno blis-
kovnih svetilk.

Prevzema tudi vsa steklarska dela in
popravke pri cerkvah in drugih stavbah ter jamči za solidno in točno izvršitev.

Zahvala in priporočilo.

Najudanejši podpisani si usojam zahvaljevati se slavnemu
p. n. občinstvu za obisk

restavracije hotela pri „Maltčič“

(Hotel „Stadt Wien“) v Ljubljani.

Ob enem dovoljujem si isto prositi še nadaljne naklonjenosti in se
priporočam tudi p. n. tujcem za blagovoljni obisk. — Za dobra jedila
in pristne pijače bode vedno skrbljena.

Z velespoštovanjem
Henrik Höselmayer, restavrater.

LUDOVIKA GREČELNA

deželna lekarna pri „Mariji Pomagaj“

v Ljubljani, mestni trg št. 11,

priporoča prečast. gospodom duhovnikom in p. n. občinstvu
svoja dobra in sveža zdravila in specialitete, kakor tudi
vsa živinska zdravila.

Deželna lekarna pri „Mariji Pomagaj“ je najprva in naj-
starejša *aleopatična in homeopatična lekarna* na Kranjskem.

Prosi se za natančni naslov.

Pošilja se po pošti dvakrat na dan.

Čenik brezplačno in franko.

Fotografične povjeme

vsake vrste izvršujejo se od 9. zjutraj do
5. ure popoldne.

Vabim torej uljudno slavno občinstvo
v mnogobrojni obisk mojega atelijeja, kjer
se vsakdo lahko prepriča o natančnosti in
dovršenosti del (tehniki).

Velespoštovanjem

Josip Armič, fotograf.

Jos. Armič
v Ljubljani, Marije Te-
razije cesta 6.

Pospehnost:
skupno in genre-slike,
Trenotni
in trajne povjeme.

Zobozdravnik

A. Paichel

v Ljubljani

pri Hradskega mostu

v I. nadstropji.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne na-
pravljata nobenih bolečin ter
opravlja vse zobne operacije
in zobna plombovanja.

Priznano okusno in trajno delo.

Pozlatar in podobar

v Celji

RAN KRAŠOVIC

priporoča se čast. duhovščini in farnim predstojnikom za
prenovljenje altarjev, tabernakeljnov, podob in
okvirov, oljnatih slik itd.

izvršuje pa tudi

nove altarje in vsa v to področje spadajoča dela.

Priznano najnižje cene.

Več let že preskušano, bolečine bladeče zdravilo

Kwizde fluid za protin

Pazi naj se na varstveno znamko in zahteva razločno
Kwizde fluid za protin. Cena 1 steklenice je 1 gld, $\frac{1}{2}$
steklenice 60 kr. Dobiva se v vsaki lekarni.

Razpošilja se vsak dan iz glavne zaloge.

Fran Iv. Kwizda

c. in kr. avstr.-ogerski in kr. rumunski dvorni založnik, okrožni lekarnar
v Korneuburgu pri Dunaji.

JOSIP HOČEVAR

krojarski mojster

CELJE, Grška ulica 14

Priporoča

velečastiti duhovščini in slav. občin-
stvu svojo veliko zalogo

storjenih oblek za gospode in dečke
po najnovejšem kroju in nizkih cenah.
Velik izbor sukna iz vnanjih, kakor tudi
domaćih svetovno priznanih tvrd.

Vsako naročilo se izvrši na željo v treh dneh ter se
zagotavlja trajna in solidna postrežba.

JOS. PAULIN

v Ljubljani

pisarna za potovanja in po ce-
lem svetu

priporoča prirejanje *po-
sebnih vlakov, letne in
začasne vozne karte,
vozovne zvezke po zelo
znižani ceni.*

Iz Ljubljane v Čikago

v 10 dneh

k največji svetovni raz-
stavi.

Sestavki najugodnejši za vse sve-
tovalne proge.

Jakob Zalaznik

Stari trg, 21 v Ljubljani
priporoča vsakovrstno nasladno pekarijo in
kruh na vago klgr. po 14, 16, 22 in 24 kr.,
kakor tudi **svež ržen kruh**. — Priporoča
se gg. gostilničarjem za mnoga naročila, ka-
terim se na željo ob vsaki uri kruh na dom
pošilja.

Kje se dobivajo **najboljši klobuki**
in **kožuhovina?**

Na Kongresnem trgu, tik hiše „Matice Slo-
venske“ v Ljubljani pri

Ant. Krejči-ju
Tudi ku-
puje vsakovrstne kože in jih kar najbolje
plačuje.

Diplomi

za častne občane in člane

najkrasneji

v okvirjih in brez njih

dobiti so v

D. Hribarjevi tiskarni

v Celji

J. Giontini v Ljubljani

trgovina s knjigami, muzikalijami, glasbili, papirjem, pisalnim in risalnim orodjem.

Pisalne, risalne in slikarske potrebščine, pisanec, peresa, držala, ravnila, trikotniki, strgalni gumi, barvni svinčniki, palete, čopiči, oljnate in vodne barve, slikarske skrinjice, risala, kopirni papir, kineški tuš, kreda, oglje.

Glasbila velika zaloga gosli, citer, kitar, lokov za gosli kakor posameznih delov in strun. Svoja knjigoveznica preskrbuje vsa dela spadajoča v to stroko.

Svoja zaloga slovenskih molitvenikov, knjig za ljudstvo in mladino. Velika izbira.

Nove knjige od leta 1892:

„SRCE“, 4 zvezki vsak 20 kr. — „ZBIRKA NARODNIH PRIPOVEDEK“, I. II. zvezek a 20 kr. — TION-LIN* kitajski morsk razbojnik 20 kr. — 4 ZVEZKE PRAVLJIC* od Hoffmann-Funteka a 40 kr. — „KAKO VZGAJA USODA“, „PETER PROSTAK“, „BOG POMAGA“, „KAR BOG STORI VSE PRAV STORI“ — „MAKSIMILIJAN I. cesar meksikanski“ 20 kr. ŠALJIVI JAKA 20 kr. Po pošti vsak zvezek 3 kr. več.

Fran Iv. Kwizda

a. in kr. avstro-og. in kr. rumun. dvorni založnik za živinozdravniške priprave v Korneuburgu pri Dunaji.

Prvo in najstarejše skladišče za živinozdravniške priprave.

Ustanovljeno 1858.

Odlikovan s 14 svetinjami, 7 častnimi diplomami in priznanji.

**Kwizde
restitucijski fluid
za konje**

**Kwizde
korneuburški živinoredilni
prašek**

Že 30 let se uporablja z najboljšim uspehom v dvornih hlevih, v večih civilnih in vojaških hlevih za krepilo pred in po velikem utrujenju, izvinkih, izpahnenju, otrplosti itd. napravi konja pripravnega za težko vožnjo.

Cena 1 steklenice 1 glid. 40 kr.

za konje, rogato živino in ovce.

Že skoraj 40 let z najboljšim uspehom skoraj v vseh hlevih v rabi, ako živina noče jesti, če slabo prebavlja za zboljšanje mleka in pomoženje kravjega mleka; podpira naravno protivno moč proti kužljivim upl.vom.

Cena 1 škatlje 70 kr. pol šk. 35 kr.

Pazi naj se na gorenjo vrstveno znamko in zahteva izrečno Kwizde izdelkov.

Pravo dobi se v vsaki lekarni. — Na debelo v droguerijah.

Iz glavnega skladišča:

Okrožna lekarna v Korneuburgu pri Dunaji

razpošilja se vsak dan.

„Pri zlatem
jabolku“

J. Pserhofer-ja

lekarna na
Dunaji

I. okraj, Singerstrasse št. 15.

Kri čistilne kroglice, poprej univerzalne kroglice imenovane. Že več desetletij so te kroglice obče razširjene kot brez bolečin odvodno delujoče (abführend)

 domače zdravilo

za napenjanje ali zaprtje in slabo prebavljanje.

Zaradi svojega prijetnega učinka, dá se tudi, ako je potreba pri zaprtji, otrokom, če so že spolnili 5. leto po 1 ali po dve kroglice.

Od teh kroglic stane: 1 škatlja s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavitek s 6 škatljami 1 gld. 5 kr., pri nfrankovanem poštnem povzetju 1 gld. 10 kr. Kdor pa pošlje denar naprej, dobi franko doposlano: 1 zavitek škatljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr., 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manje kakor en zavitek se ne razpošilja.)

Prosi se razločno „J. Pserhofer-ja kri
čistilne kroglice

zahtevati in paziti na to, da je na pokrovu vsake škatlje podpis

J. Pserhofer, kakor tudi na pridjanem poduku, in sicer z ru-
dečimi črkami.

Mazilo za ozebljino J. Pserhofer-ja 1 lonček
40 kr. s frank. pošiljatvo 65 kr.

Trpotčev sok 1 steklenica 50 kr.

Ameriško mazilo za protin
1 gld. 20 kr.

Prašek za potenje nog, cena ene
škatljice 50 kr., s frankovano
dopošiljatvo 75 kr.

Mazilo za odpravo guše (bra-
hora, krofa), stekleničica 40 kr., s
frankovano dopošiljatvo 65 kr.

Životni balzam (Pražke
kapljice)
steklenica 22 kr.

Angleški balzam, 1 steklenica
50 kr.

Fijakarski prašek 1 škatlja
35 kr., s
frankovano dopošiljatvo 60 kr.

Tannochinin pomada *J. Pser-
hofer-jeva*
najboljše sredstvo za rast las,
1 škatlja 2 gld.

Vseobčni obliž od profesorja
Studel-na 1

lonček 50 kr., s frankovano do-
pošiljatvo 75 kr.

Vseobčna čistilna sol *J. W.
Bulrich-
ova*. Izvrstno domače sredstvo
proti nasledkom spridenega
prebavjanja 1 zavojev 1 gld.

Razven tukaj navedenih zdravil so še vse v avstrijskih čas-
nikih tu- in inozemske farmacevtične posebnosti v zalogi; katerih bi
pa slučajno ne bilo, se takoj in točno oskrbijo. **Pošiljatve po**
pošti se najhitreje izvrše, ako se denar naprej pošlje; večja na-
ročila se pa tudi po poštnem povzetju pošiljajo.

**Ako se denar naprej pošlje, (najbolje po poštni na-
kaznici) so poštni stroški znatno nižji, kakor pri po-
šiljativah s povzetjem.**

JOSIP LORBER & Co.

v Žavci (v Savinjski dolini)

vlivalnica železa in drugih kovin in kon-
strukcijska delavnica

naznanjajo, da je njihov zavod urejen kar najbolj
moči in da more konkurirati z vsakim drugim;
priporoča se torej za izdelovanje surovih in apre-
tiranih ulivkov iz železa in drugih kovin po do-
poslanih modelih ali načrtih, za izdelovanje kme-
tijskih in drugih strojev, za izdelovanje raznih
tovarniških pristav za postavljanje in montiranje
tovarniških strojev itd. vse pod ugodnimi pogoji
in po kolikor mogoče nizkih cenah.

Moč in delovanje angleškega čudotvornega balzama in njega znotranja in zunanja uporaba.

1. Ako postanejo zobje otlji ali gnili, da se to zlo ne razširi: vzame se tega balzama ena žličica z vodo v usta, ter se drži nekaj časa v ustih. In zobje postanejo zopet trdni. Zapreči in ozdravi gnilobo in odvzame vse bolečine. Zdravljenje se mora nekaj dni ponavljati.

2. Ako se grlo znotraj vname, ali če je ranjeno in razjedeno, da ni moči zavživati ne jedi ne pijače, vzame se žličica tega balzama in primeša malo vode na dan dva- ali trikrat ter počasi povživa. To hladi grlo in ga ozdravi.

3. Tudi prežene in razžene vetrove v trupu in hladi jetra. V jetrih je balzam najboljše sredstvo, da ubrani in uduši vnetje jeter ogreje ob jednem želodec, ako slabo prebavlja in jedil ne more zdržati; zgubljeni tek se zopet dobi, sploh ta balzam krepi in služi čudovito. Op. Najboljše je, ako se ta balzam jemlje na koščku sladkorja.

4. Ako je kdo omedlel, mora se mu dati polna žlica tega balzama; v nekterih minutah se zopet zavé in, ali ozdravi, ali se pa pokliče

lahko zdravnika za daljno zdravljenje.

5. Ako ima kdo mrzlico, naj bo vroča ali hladna, in če je tudi že jako bolan, naj se mu usta odpro in polna žličica tega balzama v usta vlije; ako bolnik še ni dolgo v tem položaju, okrevaj bo v četrh ure in ako zdravilo tudi v želodec pride začne žila zopet biti in če bi mrzlica tudi dolgo trpela, ozdravi bolnik po zavžitji tega balzama v nekaterih dneh in njegovo stanje se poboljša.

6. Pomaga tudi solznim in rudečim očem, ki so polne mokrote in vroče ter jih suši in hladi, odvzame jim rudečico in vse bolečine, če so tudi kalne, temne meglene in če imajo tudi madeže odvzame vse, ako se okrog očij z nekoliko kapljicami namaže.

7. Dobro zdravilo je posebno za otroke zoper gliste; polovica žlice zadostuje ali pa še manj (po starosti otroka namreč), in v nekaterih minutah jim je boljše. Naj se da mladim ali stariim tega izvrstnega zdravila zavžiti, mu ne bode škodovalo. Posebno tudi

8. zdravi ta balzam brez vse nevarnosti vse rane naj so vsekane ali zabodene, ako se večkrat s tem zmoči, odvzame bolečino v kratkem ter odvrne prisad in gnilobo, ako so rane luknjičaste se mora balzam vbrizgati, v rane ni treba vtakniti valčkov, ker balzam zdravi brez kakega primešanja čisto; ako pa rana široko reži, mora se zašiti; ta balzam mora pa sploh dobro v rano priti, ki se more

le po večkratnem zmočenju ozdraviti, gorkega ni potreba na rano devati; ako se je pa že krč rane prijel, ga prežene ta balzam.

9. Kadar so že rane stare in zarastene z belim ali divjim mesom, mora se rana poprej dobro izmiti z gorkim belim vinom, potem še le z balzomom mazati, kateri oteklino, holecine pa tudi divje meso takoj odpravi in ozdravi rane brez kacega znamenja. Stare rane seveda tako hitro ne ozdravi, kakor novo, ker se mora poprej očistiti potem še le zdraviti.

10. Op. Zdravi tudi vse cevke korenito, če tudi se zde neozdravljive, naj bode bolečina še tako stara in celo stare odprte rane; tudi

11. koze (osepnice) bradovice in razpoke na rokah če tudi že otekajo.

12. Odvzame stare brazgotine ran, stare vreze, ako se do 40 krat zapored mažejo. Rane, ki se zdravijo s tem balzomom ne puste brazgotin.

13. Ozdravi tudi šen, vročinske ošpice, ki se same narejajo.

14. Odpre zunaj zlato žilo, ko se po zavživanju tega balzama in mazanju ž njim omeči; posebno zvečer naj se rabi predno gremo spat, kar pomaga, da odvečna kri začne pretakati se in pomaga tudi zoper vnetje.

15. Dober je ta balzam pri opeklinah, naj bodo napravljene po ognju, vodi ali olji, ako se jih kdo takoj, ko se je opekel maže in zmoci s tem balzomom, po njem se ne delajo mehurji, ker potegne vso vročino iz rane in ozdravi jo če se rana že tudi gnoji.

16. Ako se večkrat voha ali noslja in se ž njim teme na glavi maže, prežene vsak glavobol in krepi možjane, prežene medlenje, krepi spomin ter zdravi kraste v nosu.

17. Ozdravi vse bule in otiske, naj so nastali od vdarcev ali sunenja ter preobrne ranjeno mesto zopet v prvotni stan.

18. Posebno pomaga otrokom pri kozah, ako se jim daje zavživati, da jih izganja; kadar se že suše maže naj se tudi zunaj in koze ne bodo pustile nobene sledi.

19. Pomaga tudi za sluh, ako se večkrat spušča v obolelo uho nekaj kapljic, posebno tedaj ako prehlad provzroči bolezen.

20. Izvrsten je za protin; bolno mesto namaže se nekaj krati, kar polajša bolečine in odpre znojnice, da slabe snovi lahko izhlapé, ako se pa balzam zavživa, pomaga, da se protin ne loti notranjih delov, kakor želodca, pluč in jeter ali vratu in ako se zavživanje nekaj časa ponavlja, ozdravi ta balzam vse.

21. Izkazal se je tudi za dobro zdravilo, ter bil kot lek spoznan pri želodčnem krču, kakor tudi pri koliki in pri trganju po telesu, ako se nekaj dni zapored vporablja. Razven tega

22. čisti prsi in prsne oteklino, polajšuje nasledke prehlada, ako se večkrat, posebno zjutraj na tešče vživa. Dalje je pa dober tudi za

23. valentinovo bolenje, ako se 40 dni zapored zavživa.

24. Ako kdo nima pravičnega trebljenja, naj jemlje nekaj dni tega balzama pa mu bode bolje.

25. Tudi v kužnih časih dobro služi pri nalezljivih boleznih, ako se večkrat, posebno zjutraj na tešče zavživa, in ako je bolezen že v grlu ozdravi ta balzam vse kužne oteklino in mehurje ter krepi srce in čisti kri.

26. Ako se ta balzam vsakih 8 dni ali vsaj vsakih 14 dni enkrat zavžije, je tako rekoč nemogoče, da bi se dotičnika mrzlica ali kaka druga bolezen lotila, ker to zdravilo hrani želodec vedno čist, kakor tudi druge notranje dele telesa in mu uravnava toploto. — Poraba ali samo enkratna poskušnja bo bolje dokazala resnico kakor pa priporočilo.

27. Slednjič pomaga ta balzam zoper vse prsne in plučne bolezni.

Odrasli naj jemljó po 40 do 50 kapljic in otroci po 10 do 20 kaplic zjutraj in zvečer na sladkorju.

12 steklenic velja 1 gl. 86 kr. av. v., 5 đucatov z zaboječkom in poštnino 6 gl. 8 kr. av. v. Pristno se dobiva le v lekarni „pri angelju varhu“ (zum Schutzengel) v Pregradi pri Rogaški slatini (Rohitsch-Sauerbrunn).

Vsaka steklenica mora imeti kovinski klobuk na zamašku, v katerega je vtisnjeno: „Lekarna pri angelju varhu v Pregradi, A. Thierry.“ mora biti zamašena in imeti tako varstveno znamko in tak tekst, kakor ga ima priloženo navodilo o porabi. Balzami vsi, ki tega nimajo niso pravi in so škodljivi, največkrat napravljeni iz ostrih snovi, kakor aloa i. t. d.

Ta balzam je tudi v dvojnih steklenicah, 6 steklenic velja 1 gl. 86 kr., 30 steklenic velja 6 gl. 8 kr., s poštnino. Za Bosno in Hercegovino velja 12 malih steklenic ali 6 dvojnih steklenic pa 7 gl. Naročila iz zunanjih dežel le proti vposlanem znesku. Dalje se dobi

„Pain Expeller“, (za zunanjo rabo) najboljšo sredstvo za protin, trganje po udih, revmatizem, križ in vražjo bol; steklenica velja 90 kr.

Naj se pazi na zamašek s klobukom, na tekst na klobuku, na varstveno znamko.

Balzam, kateri nima klobuka z mojo firmo in varstvene znamke naj vsakdo zavrne kot nepravi in nerabljiv.

Ta balzam zvečer vriban prežene srbečico in ošpičke. Ta balzam služi izvrstno pri vseh boleznih in ranah domače živali, notranje in zunanje.

Stolar

Stefan Boucon

v Celji

Graške ulice št. 23,

se priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu za napravo vsakovrstnega v njegovo stroko spadajočega dela.

Prevzema tudi

vsako popravo stolov pletenih s slamo in zico.

Čene nizke, delo solidno in trajno.

Vizitnice

najboljše po raznih cenah
priporoča

D. Hribar, Društvena tiskarna
v Celji.

Trgovec z železnino
ANDR. DRUŠKOVIČ

mestni trg 9, LJUBLJANA mestni trg 10,

priporoča v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, štorje za štokodoranje, drat in cveke, samokolnice, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, priznано najboljši kamniški Portland in Romancement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena *štedilna ognjišča* in njih posamezne dele. — Velika zaloga finih *vodnih žag* in *pil*, za katere se jamči, kakor tudi *fino in s pristnim zlatom pozlačenih nagrobnih križev*.

☛ *Pri stavbah*, kjer ni blizu vode, *neobhodno potrebne vodnjake za zabijanje v zemljo*, s katerimi je mogoče v malih urah in z majhnimi stroški na pravem mestu dobivati vodo; ravno tako se tudi dobivajo *vsil deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železolita gornja stojala*, kakor tudi za lesene cevi *mesingaste trombe, ventile in železna okora*. ☛ *Za poljedelstvo* vsake vrste orodja, kakor: *lepo in močno nasajene pluge in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.*

Tudi se dobiva zmirom svež dovski mavec (Lengenfelder-Gyps) za gnojenje polja.

Hotel „pri Slonu“ v Ljubljani

Hotel I. vrste

sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 60 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico in kavarno. Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku, ekvipaže v hiši. Tu je *edino kopalništvo* z Ljubljanskimi železnimi in šotnimi kopeli jednake Francovim kopelim, pod vodstvom gosp. vladnega svetnika prof. dr. Valente in parne, kropilne in kopeli v banjah.

Antona Gnezde, vdova
lastnica.

Najboljše sredstvo za želodec

katero želodec in oprava prebavnih delov
života krepča in tudi odprt život pospe-
šuje, je

tinktura za želodec

katero pripravlja
GABRIJEL PICCOLI, lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 10 novcev.

Izdovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 15 ste-
klenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gl. 1.26; s 24
gl. 2.00; s 36 gl. 3.84; s 44 gl. 4.26; 55 stekl. tehta
5 kg. s poštno težo in velja gl. 5.26; 110 stekl. gl. 10.30.
Poštnino plača vedno naročnik.

Prevzete poslovnice

Najudaneje podpisnemu čast je, svojim cenjenim
p. n. naročnikom, ki so bili v poslovni zvezi s

čevljarstvo firmo F. Goltsch

najljudneje naznaniti, da je to staro in najbolj akreditovano
poslovnico še za življenja bivšega gosp. lastnika kupil in
da jo bode nespremenjeno dalje vodil. Vse njegovo prizade-
vanje bode, da s *solidno in pošteno potrebo* izvrstno ime
te firme ohrani tudi v bodoče in usoja si najudaneje pro-
siti blagohotnega podpiranja njegovega podjetja.

Z velespoštovanjem

F. Goltscha naslednik

M. PERNE

čevljar v Ljubljani, Židovska ul. 3.

V moji desedanj poslovnici, Židovska ulica 3, ki jo
bodem opustil, razprodajalo se bo vse čevljarstvo blago,
kolikor ga je v zalogi, globoko izpod lastne cene.

— Svoji k svojim! —

Trgovina špecerijskega blaga

Milan Hočevar

Celje, Graška cesta, 3

priporoča na debelo in drobno svojo bogato zalogo izvrstnega špecerijskega blaga, posebno pa: **Kavo** razne vrste po glđ. 1.50 do glđ. 2.— kilo; **riž** italijanski in američanski 14 do 20 kr. kilo; **sladkor** rafinad v štokih in narezani, pristno **svinjsko mast**, špeh, **maslo**, strđ, **banatsko parno pšenično moko** in **griz**, južno **sadje**, **čokolado**, **kakao**, **ženof**, **rum**, **čaj**, **sardele**, **sardine**, **arnike**, **kumare** (murke) v **vinskem kisu**, **švicarski sir**, **salame**, **fino namizno olje**, **rafinirano repšno olje**, **najfinejše kadilo** za cerkve, **vinški kis**, **pristno vinsko žganje**, **slivovec**, **brinjevec**, **najfinejši konjak**, **vino štajersko** in **avstrijsko** v butilkah, **šampanjca**, **malaga**, **šeri**, **madejra**, **kislo radajnsko vodo**, **lečo**, **grah**, **proseni** in **ječmenov pšen**, **ptičji zdrob**, **mast**, **biks** in **lak** za obuvala, **kalodont** za zobe, **sveče**, **raznovrstno milo**, **rižev škrob**, **barvo za tla**, **prah** za mrčese, **raznovrstne gobe**, i. t. d.